

**A GANDHI GIMNÁZIUM,
KOLLÉGIUM
ÉS
ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA
2020.**

**A 2020. augusztus 31-én elfogadott Pedagógiai program
összeszerkesztett változata**

Tartalom

1. Nevelési program	6
2. Jogszabályi háttér	7
3. Iskolánkról.....	8
Intézményünk neve és címe:	8
Intézményünk fenntartója:.....	8
Az intézmény telephelye:	8
Az iskola képzési formái	9
A képzés szervezeti keretei	10
Alapfokú művészeti iskola	10
4. Pedagógiai alapelveink.....	12
5. A nevelő és oktató munka céljai, értékei, feladatai, eszközei, eljárásai.....	15
Az iskolai nevelés-oktatás alapvető céljai.....	15
A kiemelt fejlesztési feladatok	16
Az erkölcsi nevelés.....	16
Önismeret és a társas kultúra fejlesztése	16
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	17
Állampolgárságra, demokráciára nevelés.....	17
Gazdasági és pénzügyi nevelés	17
Fenntarthatóság, környezettudatosság.....	18
A tanulás tanítása.....	18
Testi és lelki egészségre nevelés	18
Pályaorientáció	19
A családi életre nevelés	19
Felelősségvállalás másokért, önkéntesség.....	19
Médiatudatosságra nevelés.....	20
Javasolt témakörök osztályfőnöki, patrónusi órákra	20
6. Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok és szervezeti formák	21
Tanulóink személyiségfejlesztésével kapcsolatos feladataink:	21
Helyes énkép, önismeret kialakítása	21
A tanulók erkölcsi nevelése.....	21
A tanulók értelmi nevelése	21
A tanulók közösségi nevelése.....	22
A tanulók érzelmi nevelése	22

A tanulók akaratni nevelése.....	22
A tanulók nemzeti nevelése.....	22
A tanulók aktív állampolgárságra, demokráciára nevelése	23
A tanulók munkára nevelése	23
A tanulók fizikai nevelése	23
Egészséges életmódra nevelés.....	23
Környezettudatosságra nevelés	23
Gazdasági nevelés	24
A tanulás tanítása.....	24
Felkészítés a munka világára.....	24
7. Iskolai egészségnevelési és környezeti nevelési program.....	24
Egészségnevelési program	24
Intézményünk általános egészségnevelési céljai a következők.....	25
Az egészségnevelés általános tartalma	26
Környezeti nevelési program.....	28
A környezeti nevelés általános tartalma	30
A környezeti nevelés módszerei és eszközei.....	31
A környezeti nevelési program színterei	32
A környezeti és egészségnevelési program tantárgyi lehetőségei.....	32
8. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv	35
Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja.....	35
Az elsősegély-nyújtási alapismeretek ismertetése, tanítása	35
Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása az alábbi keretek között.....	35
9. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok és szervezeti formák.....	38
Az intézményi közösségfejlesztés fő területei.....	38
Az intézmény jelképei	41
Az intézmény hagyományos kulturális és ünnepi rendezvényei.....	41
Iskolai szintű versenyek, programok és szórakoztató rendezvények	42
A hagyományápolás megjelenési formái.....	42
10. A pedagógusok feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai.....	43
A tanár feladatai:	43
A főbb tevékenységek összefoglalása	43
Különleges felelőssége	45
A testnevelő speciális tevékenységei.....	45

Az osztályfőnök feladata	45
A főbb tevékenységek összefoglalása	46
11. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység.....	48
Tanulásszervezési eljárások.....	52
Élményközpontú nyelvoktatás.....	53
Továbbtanulást támogató pedagógiai folyamatok.....	53
12. Az integrációs és képesség-kibontakoztató felkészítés pedagógiai rendszere	55
13. Az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok.....	59
A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnereinek kapcsolattartási formái	59
A szülővel való kapcsolattartás formái.....	59
A tanulókkal való kapcsolattartás formái	59
A pedagógusokkal való kapcsolattartás formái.....	59
Egyéb partnerekkel való kapcsolattartás formái.....	60
Az együttműködés továbbfejlesztésének feladatai.....	60
14. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje 60	
A diákönkormányzat	60
15. A tanulmányok alatti vizsgák szabályai	61
16. A tanulók felvételének és átvételének szabályai	65
17. Helyi tanterv	66
Nappali tagozat.....	66
Nappali tagozat vizsgarendje.....	77
A felnőttoktatás tantervi óraszámai	78
A tantárgyválasztás rendje.....	82
A tankönyvek és más taneszközök kiválasztásának elvei	82
A nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok megvalósítása	83
A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei	84
A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai	85
Választható érettségi vizsgatárgyak megnevezése	85
A középszintű érettségi vizsga témakörei	85
A tanulmányi munka írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módjai.....	106
Magatartás és szorgalom ellenőrzése, értékelése, jutalmazás	108
A magasabb évfolyamra lépés feltételei.....	112

A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	112
Javaslat az osztályfőnöki órák munkatervéhez	114
A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításnak módja	121
A tanulók fizikai állapotának mérése	123
A tanórai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai.....	124
A felnőttoktatás	128
A tagozaton folyó oktató-nevelő munka céljai.....	128
Második esély program	129
A tagozatra történő felvétel	130
A felnőttoktatás munkarendje.....	130
Érettségire történő felkészülés.....	131
18. Az intézményi hagyományok ápolása	132
19. Beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő feladatok	132
20. Az alapfokú művészeti nevelés - oktatás	132
21. A kollégium sajátosságai.....	201
A tanulók életrendje, tanulása, szabadideje szervezésének pedagógiai elvei és feladatai .	201
A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység	203
Kollégiumi nevelés országos alapprogramjának megvalósítása	207
A kollégiumi közösségi élet fejlesztésének módszerei, eszközei.....	210
A kollégiumi hagyományok és továbbfejlesztésének elvei.....	213
Az Arany János Kollégiumi Program sajátosságai	213
22. A pedagógiai program érvényességével, módosításával, nyilvánosságával kapcsolatos egyéb intézkedések.....	227
23. A pedagógiai program elfogadására és jóváhagyására vonatkozó záradékok	229

1. Nevelési program

„A nevelés a jövő kulcsa.”

John Steinbeck

2. Jogsabályi háttér

2011. évi CXC törvény a köznevelésről

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról

100/1997. (VI. 13.) Kormányrendelet az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról

40/2002. (V. 24.) OM rendelet az érettségi vizsga részletes követelményeiről

17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

110/2012. (VI. 4.) Kormányrendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény

Az iskola-egészségügyi ellátásról szóló 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv.

A kollégiumi nevelés országos alapprogramja

32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

3/2011. NEFMI rendelet az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet módosításáról

3. Iskolánkról

Intézményünk neve és címe:

Gandhi Gimnázium, Kollégium és Alapfokú Művészeti Iskola

7629 Pécs, Dobó István utca 93.

Intézmény típusa: többcélú, közös igazgatású közoktatási intézmény (gimnázium, kollégium, alapfokú művészeti iskola)

- gimnázium
- kollégium
- alapfokú művészeti iskola

Intézményünk fenntartója:

Gandhi Gimnázium Közhasznú Nonprofit Kft.

7629 Pécs, Komját Aladár u. 5.

Az intézmény telephelye:

7629 Pécs, Komját Aladár utca 5. (kollégium)

7826 Alsószentmárton, Táncsics u. 20/c. (alapfokú művészeti oktatás)

A **Gandhi Alapítvány** néhány havi előkészítő munka után 1992. április 11-én jött létre 18 jogi személyiségű szervezet, valamint 8 magánszemély részvételével. Az alapítvány célja olyan nemzetiégi, érettségit adó intézmények létrehozása és működtetése volt, melyek versenyképes tudással rendelkező diákokat képeznek, akik népükhöz kötődnek, s majdan - kibocsátó környezetükbe visszatérve, illetve e közösségekkel a kapcsolatot fenntartva - képesek lesznek azokat segíteni, újjászervezni. A Gandhi Alapítvány alapítói széles társadalmi bázist jelenítenek meg. Alapítók lettek dél- dunántúli és országos roma szervezetek, ún. alternatív civil szervezetek, s neves cigány és nem cigány közéleti személyiségek. A pécsi Gandhi Alapítványi Gimnázium és Kollégium Magyarország első roma nemzetiégi, érettségit adó intézményeként alapításakor többet akart, mint egy lenni az oktatási intézmények sorában; vállalta a járatlan út kitaposását, a harcokat, a reflektorfényt. Ma már elmondhatjuk: beindította a küldetésében vállalt folyamatokat.

A Magyar Köztársaság Kormánya, mintegy másfél éves előkészítő munka után, 1994 őszétől 1996 áprilisára hozta létre a Gandhi Alapítvány jogutódjaként, annak alapítóival együtt a **Gandhi Közalapítványt**. Az alapító okirat szerint a közalapítvány célja, hogy "*A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 85. §-ának (2) bekezdése, valamint a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló 1993. évi LXXVII. törvény 45. §-ának (2) bekezdése alapján óvodák, általános és középiskolák alapításával és fenntartásával elősegítse nyitott szellemű, a tudományok iránt fogékony, népükhöz és anyanyelvükhöz kötődő cigány fiatalok képzését. Ennek érdekében a magyar társadalom támogatásával, az Alkotmány és a kisebbségi törvény szellemében óvodai, általános iskolai, középiskolai és felnőttképzést szervez, oktatási intézményeket működtet, s e célokhoz illeszkedő kiadói munkát folytat,*

kulturális tevékenységet fejt ki." A közalapítvánnyá való átalakulással a Magyar Köztársaság Kormánya elismerte, hogy az alapítvány és intézményei által kitűzött célok összhangban állnak a Magyar Köztársaság törvényekben megfogalmazott feladataival, így azokat állami feladatoknak ismerte el.

A Gandhi Közalapítvány Kuratóriuma 1996. november 6-án 12/96. sz. határozatával elfogadta hosszú távú stratégiáját. A kuratórium által meghatározott célok 4 pont köré csoportosíthatók:

1. A roma gyerekeknek egyenlő minőségű oktatást kell biztosítani a nem roma gyerekekével.
2. A magyarországi romáknak a történelmi nemzetiségekhez hasonlóan biztosítani kell a nemzetiségi intézményrendszert.
3. A Közalapítvány projektjeinek, illetve intézményeinek "*kisugárzó*" hatásúaknak kell lenniük.
4. A Közalapítvány projektjeinek, illetve intézményeinek oldania kell a romákkal kapcsolatos előítéleteket, elő kell segítenie a romák jobb megítélését a közvéleményben.

A Gandhi Gimnázium Közhasznú Nonprofit Kft.

2011.07.29-én alakult meg, és 2012. 01.09-én vette át az intézmény működtetését. A gazdasági társaság a magyar állam tulajdonát képezi, ami egyértelműen jelzi, hogy Magyarország Kormánya felelősséget vállal a Gandhi Gimnázium működéséért.

A Gandhi Gimnázium és Kollégium szétsugárzó hatása ma már vitathatatlan. Egykori tanítványaink sokfelé indultak innen hivatásukat, munkájukat gyakorolni, tarsolyukban a gandhis évek élményeivel, tapasztalataival és szellemiségével.

Az iskola képzési formái

A Gandhi Gimnázium és Kollégium **nyelvoktató típusú, cigány/roma nemzetiségi gimnáziumi képzést** nyújt diákjainak. Országosan egyedülálló abban a tekintetben is, hogy középiskolai keretek között csak itt oktatjuk **mindkét cigány nyelvet** (beás, lovári), ezen felül tanórai keretek között a **cigány népismeretet** is. E tárgyakból érettségi vizsgát tehetnek tanulóink, illetve nyelvvizsgázhatnak is. Az erre történő felkészítést tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokkal biztosítjuk.

A képzés szervezeti keretei

- 1. négyosztályos gimnáziumi osztály**, (általános tantervű osztály, belügyi rendészeti orientációs osztály, katonai orientációs osztály, emelt óraszámú informatikai osztály)
- 2. négyosztályos gimnáziumi osztály egy előkészítő évvel**, melyhez ötéves kollégiumi program járul. Ez a „*Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Kollégiumi Programjának*” pedagógiai rendszerén alapul. Az előkészítő év után a négyosztályos gimnáziumi osztályokban folytathatják tanulmányaikat diákjaink.
- 3. négyosztályos gimnáziumi osztály egy angol nyelvi előkészítő évvel**
- 4. Felnőtt diákjaink négyosztályos levelező** oktatási formában kapcsolódhatnak be a gimnáziumi képzésbe.

Alapfokú művészeti iskola

- **Zeneművészeti ág**
- **Klasszikus zene**
 - *Akkordikus tanszak (gitár)*
 - *Billentyűs tanszak (zongora)*
 - *Vonós tanszak (hegedű, nagybőgő)*
 - *Fúvós tanszak (furulya, fuvola, klarinét, trombita, szaxofon)*
 - *Vokális tanszak (magánének)*
 - *Ütős tanszak (dobok, dallamhangszerek)*

 - *Zeneismereti tanszak (szolfézs kötelező, szolfézs, zeneismeret, zene-történetzeneirodalom, zeneelmélet)*
 - *Kamarazenei tanszak (kórus)*
- **Népzene**
 - *Pengetős tanszak (tambura)*
 - *Ütős tanszak (népi ritmushangszerek)*
 - *Fúvós tanszak (népi klarinét/tárogató, népi furulyák)*
 - *Vonós és tekerős tanszak (népi hegedű, népi brácsa, népi bőgő, cselló)*
 - *Vokális tanszak (népi ének)*
- **Táncművészeti ág**
- **Néptánc tanszak**
- **Képző – és iparművészeti ág**
- **Képzőművészeti tanszak**
- **Grafika és festészet tanszak**
- **Szobrászat és kerámia tanszak**
- **Fotó és film tanszak**

Kollégiumunkban gyakorlatilag huszonnégy órás nevelés zajlik. Törekszünk arra, hogy minden tanulócsoportnak saját kollégiumi nevelője legyen, akik szorosán együttműködnek az osztályfőnökökkel. Ez vonatkozik mind a tanulmányi munkára, mind pedig a szabadidős tevékenységre. A tanórákon kívüli, de a tanulást segítő tevékenységeknek is a kollégium ad helyet, ilyenek a különböző szakkörök, nyelvvizsga előkészítő foglalkozások stb.

4. Pedagógiai alapelveink

Küldetésnyilatkozat

Iskolánk cigány/roma kisebbségi nyelvet oktató gimnázium és kollégium. Fontosnak tartjuk ezért, hogy végzett tanulóink rendelkezzenek saját népükhöz és kultúrájukhoz kapcsolódó ismeretekkel és érzelmi kötődéssel; tiszteljék és beszéljék a magyarországi cigányok/romák által beszélt nyelveket, s ez váljon identitásuk szerves részévé. Tudják, hogy ők Magyarország egyenrangú polgárai, akik ebből eredően mindazt használhatják és használják, amit ez az ország nyújthat.

Elsődleges feladatunknak tekintjük, hogy nevelőmunkánk során olyan kompetenciákkal ruházzuk fel diákjainkat, amelyek

- az élethosszig tartó tanuláshoz,
- a felsőfokú tanulmányok megkezdéséhez,
- az ott megvalósuló helytálláshoz,
- az önálló életkezdéshez,
- a helyes önismerethez,
- az együttműködő magatartáshoz,
- a munkaerőpiacon való tartós megfeleléshez szükséges képességek, ismeretek felismerését, megtalálását, elsajátítását és alkalmazását segítik.

A fentiek érdekében

- Igyekszünk minél több szolgáltatást nyújtani
- Folyamatosan fejlesztjük az oktatás és a szolgáltatások tartalmát, kínálatát
- Kiemelt figyelmet fordítunk a kommunikációs készségek, értelmi, szociális képességek fejlesztésére, így a nyelvi képzésre is
- Segítjük a pályaválasztást
- Tervszerűen foglalkozunk a társadalmilag hátrányos helyzetű tanulókkal
- Egész napos iskolaként igény szerinti kollégiumi szolgáltatással kiegészítve biztosítunk ellátást

A pedagógiai munkánkban alkalmazott alapelvek

A Gandhi Gimnázium és Kollégium pedagógusai mindennapi nevelő és oktató munkájukban az alább felsorolt pedagógiai alapelveket szeretnék érvényre juttatni.

- ***Intézményünkben olyan légkört kívánunk teremteni, ahol tanulóink otthon érezhetik magukat.***

Ennek keretében

- a tanuló személyiségét tiszteletben tartjuk,
- a gyerekeket bevonjuk saját iskolai életük megszervezésébe,
- a tanulók egyéni képességeit, előzetes tudását az oktatás során figyelembe vesszük,
- diákjaink előre megismerhetik a velük szemben támasztott követelményeket, így tudhatják, mit várunk el tőlük,
- minden gyermek számíthat a pedagógusok jóindulatú segítségére tanulmányi munkájában és életének egyéb problémáiban,
- az iskola életében szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakítására törekszünk
- ***Intézményünkben a tanulók teljes személyiségének fejlesztése, valamint a tanulók korszerű ismereteinek, képességeinek, készségeinek kialakítása és bővítése a legfontosabb pedagógiai feladat. Nevelőink szellemileg, erkölcsileg és testileg egészséges nemzedéket kívánnak nevelni a ránk bízott gyermekekből.***

Ennek érdekében

- a tervszerű nevelő és oktató munka a tanulók alapkészségeit fejleszti, és számukra korszerű, a mindennapi életben hasznosítható, továbbépíthető alaplétséget nyújt,
- iskolánk olyan – az emberre, a társadalomra, a művészetekre, a természetre, a tudományokra, a technikára vonatkozó – ismereteket közöl, melyek megalapozzák a tanulók műveltségét, világszemléletét, világképük formálódását és eligazodásukat szűkebb és tágabb környezetükben,
- fontosnak tartjuk, hogy diákjaink elsajátítsák az egyéni tanulás módszereit, ennek érdekében pedagógiai módszertani kultúránkat folyamatosan megújítjuk, melynek segítségével a hagyományos ismeretátadás mellett fontossá válik a problémaközpontú tanítás, vagy a cselekvésből kiinduló gondolkodásra nevelés, a felfedezettő tanítástanulás, a megértésen és tevékenységen alapuló fejlesztés,
- szeretnénk elérni, hogy tanulóink körében a szorgalomnak, a tudásnak és a munkának becsülete legyen,
- törekszünk a humánusra, az egyén és a közösségek iránti tiszteletre,
- segítünk diákjainknak észrevenni és értékelni a jót - megelőzni, felismerni a rosszat,
- törekszünk az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció elfogadott normáinak és helyes formáinak kialakítására,
- fontosnak tartjuk a fejlesztő pedagógia alkalmazását, összekapcsolva a bemeneti mérésekkel, az egyéni haladás és fejlődés figyelembevételét, az elfogadó környezet kialakítását a különleges gondozási igény és az egész személyiség fejlesztése céljából a sajátos nevelési igényű tanulók esetében,
- rendszeres kapcsolatot tartunk a tanulók szüleivel, a családokkal,
- igyekszünk lehetőséget teremteni arra, hogy iskolánk életéről, tevékenységéről, eredményeiről minél többet megismerhessenek a szülők, városunk érdeklődő polgárai, a hasonló nevelési-oktatási céllal és feltételekkel működő hazai és nemzetközi intézmények,
- ápoljuk és bővítjük eddigi kapcsolatainkat iskolákkal, közművelődési intézményekkel, nemzeti önkormányzatokkal, felsőoktatási intézményekkel és a cigány/roma tanulók nevelésében és oktatásában érintett szervezetekkel,

- nevelőink fontos feladatnak tartják, hogy iskolánk továbbra is képviseltesse magát a különféle városi rendezvényeken, illetve a tanulók számára szervezett városi szintű megmozdulások szervezésében és lebonyolításában maga is részt vegyen,
- iskolánk minden tanuló számára biztosítani kívánja az esélyegyenlőséget, ennek érdekében megszervezzük a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók számára az integrációs és képesség-kibontakoztató foglalkozásokat.
- ***Eszményeinkben olyan tanuló képe él, aki a közös családi és iskolai nevelés eredményeképpen egyesíti magában az alábbi tulajdonságokat:***
 - humánus,
 - erkölcsös,
 - fegyelmezett,
 - művelt,
 - kötelességtudó,
 - érdeklődő, nyitott,
 - kreatív, alkotó,
 - becsüli a szorgalmas tanulást, a munkát,
 - képes a problémák érzékelésére és megoldására,
 - gyakorlatias,
 - képes eligazodni szűkebb és tágabb környezetében,
 - jó eredmények elérésére törekszik (játékban, munkában, tanulásban),
 - van elképzelése a jövőjét illetően,
 - öntevékenyen, aktívan vesz részt a tanulásban,
 - ismeri a tanulás helyes és hatékony módszereit,
 - tudását folyamatosan gyarapítja, bővíti,
 - ismeri és betartja a különféle közösségek (család, iskola, társadalom) együttélését biztosító szabályokat,
 - ismeri és alkalmazza az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció elfogadott formáit és módszereit,
 - társaival együttműködik,
 - szüleit, nevelőit, társait szereti és tiszteli,
 - megérti, tiszteletben tartja a sajátjától eltérő nézeteket,
 - egészségesen él,
 - megjelenése és személyes környezete tiszta, ápolt, gondozott.

Tudjuk, hogy a fenti tulajdonságok mindegyikét nem vagyunk képesek kialakítani minden egyes hozzánk járó tanuló személyiségében. Nevelőink mindennapi nevelő és oktató munkája azonban arra irányul, hogy a lehető legtöbb diákunk rendelkezzen végzős korára minél több itt felsorolt személyiségjeggyel.

5. A nevelő és oktató munka céljai, értékei, feladatai, eszközei, eljárásai

Az iskolai nevelés-oktatás alapvető céljai

Az iskolai műveltség tartalmát a társadalmi műveltségről alkotott közfelfogás, a gazdaság, a versenyképesség és a globalizáció kihívásai is alakítják. Az Európai Unió országaiban a kulcskompetenciák fogalmi hálójába rendezték be azokat a tudásokat és képességeket, amelyek birtoklása alkalmassá teheti az unió valamennyi polgárát egyrészt a gyors és hatékony alkalmazkodásra a változásokkal átszőtt, modern világhoz, másrészt aktív szerepvállalásra e változások irányának és a tartalmának a befolyásolásához. Ezért lett az iskolai műveltség tartalmának irányadója a kulcskompetenciák meghatározott rendszere. Az oktatásnak – mind társadalmi, mind gazdasági funkciója miatt – alapvető szerepe van abban, hogy az európai polgárok megszerezzék azokat a kulcskompetenciákat, amelyek elengedhetetlenek a változásokhoz való rugalmas alkalmazkodáshoz, a változások befolyásolásához, saját sorsuk alakításához.

A kulcskompetenciák azok a kompetenciák, amelyekre minden egyénnek szüksége van személyes boldogulásához és fejlődéséhez, az aktív állampolgári létehez, a társadalmi beilleszkedéshez és a munkához. Mindegyik egyformán fontos, mivel mindegyik hozzájárulhat a sikeres élethez egy tudás alapú társadalomban. Felértékelődik az egyén tanulási kompetenciájának fejlesztése, mert az emberi cselekvőképesség az egész életen át tartó tanulás folyamatában formálódik. Sok kompetencia részben fedi egymást, és egymásba fonódik: az egyikhez szükséges elemek támogatják a másik terület kompetenciáit. Hasonló **egymásra építettség jellemzi a kulcskompetenciák és a kiemelt fejlesztési feladatok viszonyát**. A műveltségterületek fejlesztési feladatai a kulcskompetenciákat összetett rendszerben jelenítik meg. Számos olyan fejlesztési terület van, amely mindegyik kompetencia részét képezi: például a kritikus gondolkodás, a kreativitás, a kezdeményezőképesség, a problémamegoldás, a kockázatértékelés, a döntéshozatal, az érzelmek kezelése.

Az iskolai nevelés-oktatás alapvető célja a kulcskompetenciák fejlesztése

- Anyanyelvi kommunikáció
- Idegen nyelvi kommunikáció
- Matematikai kompetencia
- Természettudományos és technikai kompetencia
- Digitális kompetencia
- A hatékony, önálló tanulás
- Szociális és állampolgári kompetencia
- Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia • Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség

A kiemelt fejlesztési feladatok

Az erkölcsi nevelés

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatának elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük elősegítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az életben elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítésmódokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja olyan, a tanulók életében nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a mértéktartás, az együttérzés, segítőkészség és a tisztelet. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – kihat egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállósukat a munka világában is. Az intézmény minden dolgozójának feladata, hogy személyes példamutatásával, lelkiismeretes munkájával nevelje tanulóinkat. Erre minden tanóra és tanórán kívüli foglalkozás alkalom kell, hogy legyen, de elsősorban a helyszíne az osztályfőnöki és patrónusi óra.

Önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Az egyén önmagához való viszonya, önmagáról alkotott képe, a személyiség saját befogadóalkotó tevékenysége során alakul ki, csakúgy, mint a személyiségére jellemző egyéb tulajdonságok. A Nemzeti alaptantervben megnevezett értékek és kompetenciák csak akkor épülnek be a tanulók önképébe és válnak magatartást irányító tényezőkké, ha a tanulók maguk is részeseivé válnak az értékek megnevezésének, azonosításának, megértik következményeiket, és megismerik az elsajátított tudás, készségek működését, felhasználhatóságát. Ennek érdekében a tanítás - tanulás egész folyamatában kiemelt figyelmet igényel, hogy a tanulók segítséget kapjanak megfelelő énképük, önismeretük kialakításához. Minden műveltségi terület tanóráin és különösen az osztályfőnöki órákon alkalmat kell teremtenünk e cél megvalósításához

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Elengedhetetlen, hogy a tanulók ismerjék népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit. Ennek során tanulmányozzák a kiemelkedő magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók tevékenységét, munkásságát, ismerjék meg a haza földrajzát, irodalmát, történelmét, mindennapi életét. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek. Ismerjék meg a városi és a falusi élet, valamint a tradicionális cigány/roma életmód hagyományait, jellegzetességeit. Fontos feladat a harmonikus kapcsolat elősegítése a természeti és a társadalmi környezettel, a hazaszeretet elmélyítése és ettől elválaszthatatlan módon a hazánkban és szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeinek, történelmének, hagyományainak megbecsülése. E feladat megvalósítása kiemelt szerepet kap a történelem, cigány népismeret, magyar nyelv és irodalom, földrajz órákon.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A demokratikus jogállamban a társadalom fejlődésének és az egyén sikerességének, boldogulásának s nem ritkán boldogságának is egyik fontos feltétele az egyén részvétele a civil társadalom, a lakóhelyi, a szakmai, kulturális közösség életében és/vagy a politikai életben. Az aktív állampolgári léthez ismeretek, képességek, megfelelő beállítottság és motiváltság szükséges. A megfelelő ismeretek az Ember és társadalom műveltségi területre koncentrálódnak, - kiemelt terület a 12. évfolyam történelem tanítása folyamán - a képességek, értékorientációk, beállítódások fejlődéséhez az iskolai tanulás teljes folyamata és az iskolai élet teremthet lehetőségeket. Az aktív állampolgári magatartáshoz szükséges rész-képességek (pl. a társadalmi viszonyrendszerek felismerésének képessége, az egyenlő bánásmódhoz való jog felismerésének képessége, a konfliktuskezelés, a humanitárius segítségnyújtás, az együttműködés képessége), értékorientációk, beállítódások (pl. felelősség, autonóm cselekvés, megbízhatóság, tolerancia, társadalmilag elfogadott viselkedés) elsajátítását döntően a tanulók aktív részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások minősége, illetve az iskolai élet demokratikus gyakorlata biztosíthatja.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A gazdálkodás és a pénz világára vonatkozó tudás nélkül nem érthetjük meg a bennünket körülvevő világot. Minden olyan országnak, amely anyagi biztonságra törekszik és szeretne helytállni a globális versenytérben, elemi érdeke, hogy állampolgárai nyitottak legyenek a gazdaság világa felé. A társadalom számára is nélkülözhetetlen, hogy tagjaiban pozitív attitűd alakuljon ki az értékteremtő munka, a javakkal való gazdálkodás és a gazdasági ésszerűség iránt. Az iskolai nevelésnek alapvető szerepe van abban, hogy a tanulók tudatos fogyasztókká váljanak, mérlegelni tudják a döntéseikkel járó kockázatokat, a hasznot vagy a költségeket. Ismerjék fel a fenntartható fogyasztás és az egyéni érdekek kapcsolatát. Hozzájárul annak a képességnek a kialakításához, hogy megtalálják az egyensúlyt a rövidebb és hosszabb távú előnyök között. Elősegíti, hogy képessé váljanak a rendelkezésükre álló erőforrásokkal való gazdálkodásra, beleértve a pénzzel való bánni tudást is. Nemcsak

az egyén létérdeke, hogy okos döntéseket tudjon hozni, amikor hitelekről vagy megtakarításokról van szó, hanem a társadalomé is. Az osztályfőnöki és patrónusi órák adnak lehetőséget a téma feldolgozására.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A környezettudatosságra nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezet megóvására, elősegítve ezzel az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését. Mindez úgy valósítható meg, ha különös figyelmet fordítunk a tanulók természettudományi gondolkodásmódjának fejlesztésére. Ha a tanulók érzékennyé válnak környezetük állapota iránt, akkor képesek lesznek a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére és elemi szintű értékelésére, a környezet természeti és ember alkotta értékeinek felismerésére és megőrzésére, a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességeik vállalására és jogaik gyakorlására. A környezeti nevelés során a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak. Konkrét hazai példákon ismerjék fel a társadalmigazdasági modernizáció egyénre gyakorolt pozitív és negatív hatásait a környezeti következmények tükrében. Értsék a fogyasztás és a környezeti erőforrások kapcsolatát, a fenntartható fogyasztás elvét. Kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. Szerezzenek személyes tapasztalatokat a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén. E feladatok megoldására ad lehetőséget a természetismeret, földrajz, kémia, biológia tantárgy. Javasolt a tanulmányi kirándulások során természetvédelmi területek látogatása, illetve környezetvédelmi akciókban való részvétel.

A tanulás tanítása

A tanulás számos összetevője tanítható. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést a különböző szaktárgyi témák iránt, útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, annak szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban, valamint tanítsa a gyerekeket tanulni. Törekedjen arra, hogy a tanulók fokozatos önállóságra tegyenek szert a tanulás tervezésében.

Élményeik és tapasztalataik alapján ismerjék meg és tudatosítsák saját pszichikus feltételeiket. A hatékony tanulás módszereinek és technikáinak az elsajátíttatása, a könyvtári és más információforrások használatának elsajátítása elsősorban az osztályfőnöki, patrónusi, magyar, informatika órákon valósulhat meg.

Testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értékékként való tiszteltére is nevel. A pedagógusok készítsék fel a gyerekeket, fiatalokat arra, hogy önálló, életükben életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, egészséges életvitelt alakítsanak ki, és a konfliktusokat képesek legyenek megoldani. Fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékos emberek iránti elfogadó és segítőkész magatartást. Ismertessék meg a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés, veszélyes anyagok –, egészséget,

testi épséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit. Figyelmet kell fordítani a veszélyes anyagok, illetve készítmények helyes kezelésére, legfontosabb szabályaira (felismerésére, tárolására). Nyújtsanak támogatást a gyerekeknek – különösen a serdülőknek – a káros függőségekhez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, helytelen táplálkozás) kialakulásának megelőzésében. Az iskola megkerülhetetlen feladata, hogy foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel, a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítéssel. Az osztályfőnöki, patrónusi és biológia órák anyagába illeszthető be, de minden pedagógus feladata a tanulók felkészítése. A foglalkozásokon külső szakember jelenléte is lehetséges, pl.: ápolónő, orvos, pszichológus, szociális munkás.

Pályaorientáció

A felnőtt-lét szerepeire való felkészülés egyik fontos eleme a pályaorientáció. Általános célja, hogy segítse a tanulók további iskola- és pályaválasztását. Összetevői: az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése, a legfontosabb pályák, foglalkozási ágak és a hozzájuk vezető utaknak, lehetőségeknek, alternatíváknak a megismerése tevékenységek és tapasztalatok útján. Tudatosítanunk kell a tanulóknak, hogy életpályájuk során többször kényszerülhetnek pályamódosításra. Az iskolának – a tanulók életkorához és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében a pályaorientáció hosszabb folyamatot jelent, és csak akkor lehet eredményes, ha a különböző tantárgyi órák és iskolán kívüli területek, tevékenységek összehangolásán alapul. Tanórákon az osztályfőnöki és patrónusi órák adják a legtöbb lehetőséget erre.

A családi életre nevelés

A családnak kiemelkedő jelentősége van a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, önismeretének, testi és lelki egészségének, közösségi létének alakításában. Ezért társadalmi elvárásaként fogalmazódik meg a nevelési-oktatási intézményeknek a gyermekek nevelésében, az erkölcsi normák közvetítésében, a harmonikus családi minták közvetítésében való fokozott részvétele. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A családi életre való felkészítés segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, valamint a családi életükben felmerülő konfliktusok kezelésében. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is. Az osztályfőnöki órák, biológia órák, felvilágosító foglalkozások anyagába kell beépíteni.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A NAT ösztönzi a személyiségfejlesztő nevelést-oktatást, melynek része az akadályozott, hátránnyal élő fiatalok képességeinek fejlődéséhez szükséges feladatok meghatározása. Ez akkor lehet eredményes, ha az intézmények pedagógiai programja, a helyi tanterv külön figyelmet szentel minden tanuló képességbeli és társadalmi különbözőségének. A nevelési-oktatási intézmény alakítsa ki a gyerekekben, fiatalokban a beteg, sérült, fogyatékkal élő

emberek iránti együtt érző és segítő magatartást. Saját élményű tanuláson keresztül fejleszse ki a tanulóban a szociális érzékenységet és számos olyan képességet (együtműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári léthez. A tanórán kívül szervezett - az érettséghez is előírt - önkéntes segítő tevékenységek kiváló terepgyakorlatot jelentenek ehhez. Tanítási órákon a kooperatív tanulásszervezési módok erősítik az együtműködés, felelősségvállalás attitűdjének kialakulását.

Médiatudatosságra nevelés

A médiatudatosságra nevelés lehetővé teszi, hogy a tanulók a mediatiszt, globális nyilvánosságnak felelős résztvevői legyenek, értsék az új és hagyományos médiumok nyelvét. Az értelmező, kritikai és tevékeny beállítódás kialakítása révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására. A médiatudatosságra nevelés során a tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusával, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével. A társadalomismeret, médiaismeret órák, az iskolarádió és iskolaujság működtetése, ezekben a tanulók részvételének biztosítása ad lehetőséget a feladat végrehajtására.

Javasolt témakörök osztályfőnöki, patrónusi órákra

- a vizsgakövetelmények elemzése, a cél megismerése
- időbeosztás, az időtényezők mérlegelése
- gondolattérkép, vázlat, tartalomjegyzék
- a bevéselt ismeretek ismétlésének megtervezése
- a bevéselt ismeretek kommunikálási, verbalizálási lehetőségének megteremtése
- táblázatok szerkesztése képletekből, évszámokból, fontos adatokból
- az önálló tanulás külső feltételeinek megteremtése (rendezett íróasztal, kényelmes szék, csend, megfelelő világítás)
- az önálló tanulás belső pszichikus feltételeinek megismerése és tudatosítása (motiváció, érdeklődés, célok, önbecsülés)

Az intézmény törekszik arra, hogy saját vagy külső szakemberek bevonásával (fejlesztő pedagógus, pszichológus stb.) segítse a tanulókat és a pedagógusokat. A kollégiumi tanulásmódszertan foglalkozások a gimnáziumi munkát is erősítik.

A tanulás megszervezhető az iskolán kívül is. Tanulási színtér pl. a múzeum, a kiállító terem, a művészeti előadás színtere, de akár a "szabadtér" is. A kollégiumi szabad idő hasznos eltöltésére adhat ez lehetőség.

6. Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok és szervezeti formák

Iskolánk nevelő és oktató munkájának alapvető feladata, hogy a tanulók személyiségét a különféle iskolai tevékenységek megszervezésével széleskörűen fejlessze.

Tanulóink személyiségfejlesztésével kapcsolatos feladataink:

Helyes énkép, önismeret kialakítása

Feladat: önmegismerés, önkontroll kialakítása, önmagunkért és másokért vállalt felelősségre, önállóságra nevelés. **Keretei:**

- Önismereti foglalkozások, tartalmak beépítése a Kollégiumi Alapprogram foglalkozásaiba (*Énkép, önismeret, pályaorientáció* témakör)
- Osztályfőnöki órák és patrónusi foglalkozások az osztályokat segítő tanárokkal (osztályfőnök, kollégiumi nevelő)
- A tanulóval való egyéni törődés különböző formái (osztályfőnök, kollégiumi nevelő, iskolai szociális munkás, szükség esetén külső szakember)

A tanulók erkölcsi nevelése

Feladat: az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása. **Keretei:**

- Az iskolai és kollégiumi oktató-nevelő munka mindennapjai a társadalom által elfogadott és elvárt általános értékek, normák hangsúlyozására, gyakorlatára épülnek
- *Etika* tantárgy oktatása a kerettantervi szabályozásnak megfelelően
- Igény esetén lehetőség biztosítása a tanulók hitéleti, vallásgyakorlási igényeinek kielégítésére
- A sajátos életkori helyzetekkel kapcsolatos erkölcsi tartalmak beépítése az osztályfőnöki órákba, patrónusi foglalkozásokba, a tanulóval való egyéni törődés különböző formáiba

A tanulók értelmi nevelése

Feladat: az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése, a különböző módszerek megismertetése.

Keretei:

- Tanórákon a tanulói aktivitást szorgalmazó változatos pedagógiai módszerek alkalmazása

- A tanórán kívüli tanulássegítés különböző formái (tanulászobai foglalkozások, egyéni és csoportos fejlesztő foglalkozások, fejlesztő pedagógus foglalkozásai)
- Tanulásmódszertan foglalkozások beépítése a Kollégiumi Alapprogram foglalkozásaiba, valamint az Arany János Kollégiumi program tevékenységi rendszerébe

A tanulók közösségi nevelése

Feladat: Az emberi együttélés szabályainak megismertetése.

Keretei:

- A közösségi együttélés szabályainak mindennapos betartása, megélése a Házirendben szabályozott elveknek, elvárásoknak megfelelően
- Közösségépítő és közösségerősítő foglalkozások, osztály- és csoportprogramok, iskolai programok szervezése és lebonyolítása
- Etika tantárgy oktatása a kerettantervi szabályozásnak megfelelően
- A szociális készségek (a kapcsolatteremtés, a kommunikáció, az empátia, a tolerancia, a kooperáció, a konfliktuskezelés stb. képességeinek) fejlesztése, főként az iskolában, kollégiumban, osztályban, csoportban megélt saját élmények alapján

A tanulók érzelmi nevelése

Feladat: A helyes cselekvésre és aktivitásra készítendő érzelmek kialakítása. **Keretei:**

- A tanulóktól elvárt magatartásformák folyamatos kommunikálása, nyomonkövetése a napi oktató-nevelő munka során
- A tanulók egyéni és csoportos viselkedését befolyásoló élmények, érzelmi hatások feldolgozása közösségi (osztály, tanulócsoport) vagy egyéni szinten (egyéni törődés) • Iskolai szociális munkás és szükség esetén külső szakember segítségének biztosítása

A tanulók akarati nevelése

Feladat: A kitartás, a szorgalom, a céltudatosság, az elkötelezettség kialakítása. **Keretei:**

- Rendszeres visszajelzés a tanuló és a szülő számára az iskolai előmenetelről (célok megfogalmazása, tájékoztatás az elért eredményekről)
- Tanulászobai, csoportos és egyéni fejlesztő foglalkozások szervezése a tanulási folyamat rendszerességének elősegítésére és napi szintű nyomonkövetésére

A tanulók nemzeti nevelése

Feladat: A szülőhely és a haza múltjának és jelenének megismertetése, a nemzeti hagyományok, a nemzeti kultúra, emlékeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése. A hazaszeretet érzésének felélesztése.

Keretei:

- A nemzeti neveléssel kapcsolatos tartalmak beépítése a Kollégiumi Alapprogram foglalkozásaiba (Hon-és népismeret témakör) (**Nemzeti öntudat, hazafias nevelés**)
- Állami, nemzeti ünnepek közös megünneplése

A tanulók aktív állampolgárságra, demokráciára nevelése

Feladat: Az állampolgári jogok és kötelességek megismertetése, igény kialakítása a közösségi tevékenységekre, az iskolai és a helyi közéletben való részvételre. **Keretei:**

- *Etika és Társadalomismeret*, történelem, életvitel és gyakorlatantárgyak oktatása a kerettantervi szabályozásnak megfelelően
- Diákönkormányzat működtetése

A tanulók munkára nevelése

Feladat: A tanulók önellátására és környezetük rendbetételére irányuló tevékenységek gyakoroltatása.

Keretei: Kollégiumi foglalkozások, egyéb környezettel kapcsolatos csoportfoglalkozások (pl. iskola, és iskola környékének takarítása, rendben tartása).

A tanulók fizikai nevelése

Feladat: A tanulók állóképességének fejlesztése, egészséges, testedzésre, mozgásra nyitott személyiség kialakítása. A mindennapos testmozgás igényének kialakítása.

Keretei: Testnevelés óra, tanórán kívüli sportfoglalkozások (pl. sportversenyek, délutáni sportkörök).

Egészséges életmódra nevelés

Feladat: Testi-lelki értelemben vett egészséges életvitelt megalapozó szokások kialakítása, elmélyítése. Egészséges táplálkozás megismertetése, higiéniai szokások megerősítése, konfliktuskezelés fejlesztése.

Az egészségkárosító szerek, és szokások ellen állandó harcot kell folytatni.

A kollégium minden részletében otthonos, kulturált, esztétikus intézményé kell legyen, ahol a tanulók jól érzik magukat.

Keretei: Iskolai menza, testnevelés óra, személyiségfejlesztő foglalkozások. Védőnő, orvos, ápolónő. Előadások, képzések. **Kollégium.**

Környezettudatosságra nevelés

Feladat: Környezettudatos magatartás kialakítása, alapvető környezetvédelmi ismeretek elsajátíttatása. Környezetvédelem fontosságának bemutatása.

Keretei: Környezetismerettel kapcsolatos tanórák. Szelektív hulladékgyűjtők kihelyezése, veszélyes hulladékgyűjtési lehetőség. **Kollégiumi körlet rendbentartása, takarékos vízhasználat, fogyasztói szokások alakítása a kollégiumi foglalkozásokon.**

Gazdasági nevelés

Feladat: Gazdálkodással, pénzügyekkel kapcsolatos képességek fejlesztése, a tanulók önálló tervezési készségének erősítése.

Keretei: Kollégiumi foglalkozások, programok. Tanulók bevonása gazdasággal összefüggő programokba (pl. teremfelújítás, kárelhárítás, programok szervezése). **Költségvetés készítés, családi kiadások vezetése.**

A tanulás tanítása

Feladat: Tanulás-módszertani technikáinak elsajátítása. Igény kialakítása a tanulásra, új ismeretekre nyitott személyiség kialakítása, az élethosszig tartó tanulás gondolatának megismertetése. Fontos számunkra, hogy diákjaink a digitális világ kihívásainak megfeleljenek, így korszerű ismeretek átadására törekszünk ennek tekintetében is.

Keretei: Kollégiumi foglalkozások. (Tanulószoza, fejlesztő foglalkozások, diák-patrónusi rendszer).

Felkészítés a munka világára

Feladat: A tanulók megismertetése a munka világával, felkészítés a társadalmi együttélésre. Pályaorientáció segítése.

Keretei: Iskolalátogató, osztályfőnöki óra, kollégiumi csoportfoglalkozások. Pályaválasztási tanácsadás, szakmák, foglalkozások megismertetése.

7. Iskolai egészségnevelési és környezeti nevelési program

Egészségnevelési program

Bevezetés

Az egészségfejlesztés az a folyamat, amely képessé teszi az embereket saját egészségük egyre nagyobb mértékű irányítására és javítására. Az Egészségügyi Világszervezet 1986-os Ottawai nyilatkozata a korszerű egészségfejlesztés elveit és kulcsterületeit a következőkben határozta meg:

- az egészséget támogató társadalompolitika fejlesztése,
- az egészséget segítő környezeti feltételek kialakítása,
- közösségi cselekvés,
- az egészséges élet egyéni készségeinek erősítése,
- az egészségügyi ellátás megelőzési szerepének hangsúlyozása.

Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások a tanuló cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatók ki. Az iskolai környezet, mint élettér, fontos szerepet játszik az egészséges testi, lelki, szociális fejlődés biztosításában. Ebben a pedagógusok életvitelének, személyes példamutatásának is jelentős szerepe van. A nemzetközi és a hazai elvárásoknak megfelelően a köznevelési törvény megkívánja a tanulók szemléletformálásának, pozitív attitűdjének, cselekvési kultúrájának újragondolását a pedagógusok részéről, és a pedagógiai programok részeként az egészségnevelési programok kidolgozását.

Az egészségnevelés általános céljai

Intézményünk általános egészségnevelési céljai a következők

- Testi, pszichikai és szellemi szempontból egészséges fiatalok nevelése.
- Az egészséges életmód, a harmonikus, erkölcsös és konstruktív életvitel rendjének kiépítése a tanulóknál úgy, hogy ezek számukra alapértékekké váljanak. Az ehhez szükséges ismeretek, készségek, attitűdök elsajátításának kialakítása.
- Meg kell velük értetni, hogy a tartós egészségi, jólléti állapot nemcsak szabályozható, hanem fejleszthető is.
- A tanulók természetismeret és biológia órákon szerzett ismereteire támaszkodva, azokat továbbfejlesztve az ember és a környezet közötti kapcsolat és hatékony kölcsönhatás tudatosítása a tanulóknál.
- Megismertetni a tanulókkal az egészségre kedvező és káros tényezőket, a betegségmegelőzési módokat, eljárásokat, tudatosítani a tanulóknál az egészséges életmód szabályait, normáit, a pozitív beállítódásokat.
- Primer prevenció keretében az egészségvesztés megakadályozása: különféle tényezők megszüntetésére való törekvés olyan tevékenységekkel és eszközökkel, amelyek egyrészt az általános egészségmegőrzést, másrészt a specifikus betegségek kialakulásának megelőzését segítik elő.
- Élethelyzetek, szituációk bemutatásával és elemzésével fejleszteni szemléletüket, viselkedési normáikat, erkölcsiségüket, önmaguk és mások iránti felelősségérzetüket.
- Az intézmény mindennapi élet- és munkarendjébe az egészséges és harmonikus környezet biztosítása aktívan hozzájárul a tanulók egészségi állapotának fejlesztéséhez, az egészséges életmód követendő normáinak kialakításához.

Az egészségnevelés általános tartalma

A higiénikus, egészséges életvitel kialakítása

- Az ember legfontosabb biológiai, pszichológiai, szociálpszichológiai jellemzőinek megismertetése
- Emberismeret, empátia, alkalmazkodó készség
- Egyén és közösség
- Kulturált viselkedés

A betegségek elkerülése, az egészség megóvása

- Testi és személyi higiénia, tisztálkodás, öltözködés
- AIDS és más szexuális úton terjedő betegségek
- A normálistól eltérő szexuális magatartás
- Közlekedés-kultúra és biztonság
- Étrend (napi, heti)
- A testnevelési, tömegsport és iskolán kívüli sportrendezvényeken való részvétel
- Baleset-megelőzés (kollégiumi foglalkozás, egészségnap)
- Elsősegélynyújtás (kollégiumi foglalkozás, egészségnap)
- Életmód- és sporttáborok szervezése

Lelki egészség megóvása, krízis prevenció

- Önismeret, mely vonatkozik a fiatalok szociális, egészségi és érzelmi állapotára, magatartásbeli hiányosságaira
- A stresszt oldó technikák: sikeres emberek életútjának bemutatása (művészek, feltalálók)
- Egyéni képességek és célok összhangja

A függőséghez vezető motívumok feltárása, az egészségkárosító szokások megelőzése

- Egészségkárosító növények ismertetése
- Egészségkárosító élvezeti szerek ismertetése
- Serkentők, nyugtatók, drogok
- Szenvedélybetegségek
- AIDS és más szexuális úton terjedő betegségek
- A normálistól eltérő szexuális magatartás
- A függőséghez vezető okok feltárása és tudatosítása
- Az egyes élvezeti szerek (drog, alkohol) egészségkárosító hatása, azok következményei

Az egészséges táplálkozás

- A menza és a büfé törekedjen bio ételek, vegyszermentes élelmiszerek, illetve a korszerű táplálkozásnak megfelelő ételek készítésére, illetve árusítására
- Tejbár, salátabár, árubemutatók, kóstolók, receptverseny rendezése

A családi életre, szülővé nevelés témakörei

- Barátság, partnerkapcsolatok
- Érzések – érzelmek – értékek
- A család funkciója, jelentősége
- Családtervezés
- Terhesség, szülés, csecsemőgondozás
- Szülői felelősség – a konfliktusok feloldása
- Családalapítás, családjogi törvény
- Betegbiztosítás, egészségügyi szolgáltatások és igénybevételek módjai

Szabadidő-kultúra fejlesztése

A mai családok életére a túlterheltség, a túlhajszoltság a jellemző, ezért sokszor hiányzik az értékorientált nevelés. A szociálisan hátrányos helyzetű tanulóinknál a család - különböző okok miatt - nem tudja (megfelelően) ezt a feladatot ellátni, így fiataljaink gyakran nem tudják mi a helyes szórakozási mód. Ezért különös hangsúlyt kell fektetnünk a kulturált szórakozási módok megismertetésére, gyakoroltatására is: kirándulás, zenés esték, színház és/vagy mozi látogatás, könyvtár, városi vetélkedők, KRESZ-tanfolyam stb.

Az egészségnevelés módszerei és eszközei

- *A módszerválasztás szempontjai*

- Tevékenységközpontú és életszerű legyen
- Élményközpontú, motiváló legyen
- Feleljen meg a tanuló életkorának
- Pozitív életszemléletet adjon
- Együttműködésre épüljön
- Sok játékos elemet tartalmazzon

- *Egészségnevelési módszerek*
- Kiállítások
- Egészséges ételek készítése, kóstolása
- Tanórák (testnevelési, biológia, osztályfőnöki órák)
- Könyvtári kutatómunka
- Sportbemutatók, vetélkedők, kirándulás, táborok
- Filmvetítés
- Rendezvények: előadás, egészségnap

- *Az egészségnevelés erőforrásai*
- Szakirányú és módszertani képzések
- Továbbképzések tervezése, szervezése
- Szemléltető képek, fóliák, modellek
- Szakkönyvek, szaktantermek
- Audiovizuális eszközök
- Az iskola a költségvetésében a fenntartó finanszírozási lehetőségeitől függően pénzügyi háttérrel biztosít az egészségnevelési program megvalósítására

- *Az egészségnevelés színterei*
- Tanóra, tantárgyi keret
- Osztályprogramok
- Szakkörök, sportkörök
- Iskolai programok, projektek

- *Az egészségnevelési program végrehajtása*

Az iskola egészségfejlesztő, egészségnevelő csoportot hoz létre, melynek tagja az iskola megbízott vezetője, a testnevelő és biológia tanár(ok), az iskolaorvos, a kollégiumi orvos, a védőnő, az ápolónő, a DÖK-vezető és a szociális munkás. Feladatuk az egészségnevelési feladatok megfogalmazásában, majd végrehajtásában való közreműködés.

Környezeti nevelési program

Bevezetés

Az iskolai környezeti nevelés során a tanulók felkészülnek környezetük megismerésére, tapasztalataik feldolgozására, valamint az élő és élettelen természet érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre.

Jogszályi háttér

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény szerint a pedagógiai programoknak nagy hangsúlyt kell fordítani a tanulók érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésével kapcsolatos feladatokra, s a nevelés elsőrendű jelentőségű. A pedagógiai programokban a személyiség- és közösségfejlesztés megtervezésében kiemelt hangsúlyt kell fektetni a NAT kiemelt közös követelményeire, köztük a környezeti nevelésre.

„A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínű hűségének megőrzésébe, gyarapításába.”

(NAT 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet)

A környezeti nevelés általános céljai

Célunk olyan környezeti nevelés és oktatás, amely

- kialakítja a diákokban a természet iránti tiszteletet, az igényt arra, hogy kulturált környezetben éljenek,
- készíteti a diákokat a környezetükben történő jelenségek megfigyelésére, magyarázatára, a problémák esetleges megoldására,
- érzékenyíti a diákokat a szűkebb környezetükön túl történő dolgokra, történésekre is (Magyarország, a világ globális problémáira – népesedés, a környezet és a természeti katasztrófák stb.), és felkészíti őket a lokálisból kiindulva a bioszféra és a biodiverzitás megőrzésére,
- kialakítja a környezettudatos fogyasztót.

Célok a 14-20 éves korosztály esetében

- Fenntarthatóságra nevelés (élethosszig tartó), az ökológiai szemléletmód segítségével
- Rendszerszemléletre való nevelés
- Az egyetemes természetnek, mint létező értéknek tisztelete és megőrzése, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, annak környezetével, kultúrájával együtt
- Holisztikus (a világ oszthatatlan egész) és globális szemléletmód kialakítása, a szerves kultúra fontossága, a globális összefüggések megértése
- Tolerancia és segítő életmód, az állampolgári – egyéb közösségi – felelősség felébresztése
- A környezettudatos magatartás és életvitel segítése, kialakítása
- Az életminőség fogyasztáson túlra mutató alkotóinak keresése, a fogyasztás helyébe az életminőség helyezése
- Az egészség és a környezet összefüggéseinek vizsgálata
- Helyzetfelismerés, ok-okozati összefüggések, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése
- Létfeltételek választásához szükséges értékek, viselkedési normák kialakítása
- Az élethosszig tartó tanulás megalapozása a kulcskompetenciák fejlesztése révén (pl. tudományos adatgyűjtés és elemzés, információszerzés különböző eszközökkel)
- Az oktatási esélyegyenlőtlenségek mérséklése: a környezeti nevelés módszertanában a sajátos nevelési igényű tanulókat jól segítő módszerek is fellelhetők

A környezeti nevelés általános tartalma

- Az oktatásban kiemelni a hagyományok megismerését, tiszteletét pl. helytörténeti múzeum látogatása, a régi mesterségekkel való megismerkedés (szőnyegszövés, fafaragás, kovácmesterség, szalmafonás stb.)
- A tanórán kívüli tevékenységek előtérbe helyezése, melyek fontosak a közösségformálás, az értékrend, a hagyományok tisztelete, az azonosságtudat kialakítása szempontjából – a család, az iskola, a település és a nemzet színterén
- A környezettudatos szemlélet, magatartás és életvitel kialakítása
- Az oktatásban a környezetbarát technológiák fontosságának hangsúlyozása
- A város és annak környezetének megismerése (kerékpártúra, terepgyakorlat)
- Szelektív hulladékgyűjtés
- Az egészséges életmódra való nevelést szem előtt tartva minél több diákot bevonni a tömegsport mozgalomba
- Környezetvédelmi vetélkedők tartása
- Zöld szervezetekkel való intenzív kapcsolattartás
- Az iskola tisztaságának javulása érdekében tisztasági őrjárat szervezése
- Takarékoskodás vízzel és villannyal: ne legyenek nyitva felejtett csapok, szünetekre égvé felejtett villanyok
- A tanulók ismerjék meg szűkebb környezetüket, ápolják a hagyományokat

- Legyenek a tanulók környezetünk védelmezői (egy-egy terület gondozása)
- Kapjanak önálló feladatot a tanulók környezetvédelmi témában, amelyben az iskolai könyvtár biztosít szakirodalmat
- A tanórákon (természetismeret, biológia...) ismerjék meg a környezetbarát anyagok, technológiák fontosságát
- A biológia, fizika, kémia, informatika órák speciális környezetvédelemmel kapcsolatos kérdésköreit kiemelten tárgyalják meg
- A veszélyes hulladékokat és a kezelésükre vonatkozó szabályokat ismerjék meg, továbbá a foglalkozások során keletkező hulladékok újrahasznosítására törekedjenek
- Érdeklődés alapján környezetvédelmi szakkör indítása iskolánkban
- A környezeti nevelés az oktatás valamennyi területén jelenjen meg
- Képzések, továbbképzések, szülői tájékoztatók tartása az adott témában

A környezeti nevelés módszerei és eszközei

A módszerválasztás szempontjai

- tevékenységközpontú és életszerű legyen
- élményközpontú, motiváló legyen
- feleljen meg a tanuló életkorának
- pozitív életszemléletet adjon
- együttműködésre épüljön
- sok játékos elemet tartalmazzon

A környezeti nevelés módszerei

- tanulmányi kirándulás, szakmai gyakorlat
- múzeumlátogatás (mesterségek, ősi nemzeti és nemzetiségi kultúra)
- erdei iskola, terepgyakorlat
- kézműves foglalkozások
- pályaaorientáció
- vetélkedők, pályázatok
- kiállítás rendezése
- kérdőívek kitöltése
- faültetés
- tisztasági őrjárat szervezése az intézmény területén és környékén

A környezeti nevelés erőforrásai

- Az iskolában dolgozó pedagógusok példamutatása adja elsősorban a környezeti nevelés hitelességét. Feladatuk: programok szervezése, lebonyolítása, dekoráció stb.

- A technikai dolgozók napi munkájukat igyekezzenek környezetbarát technikákkal megvalósítani (pl. szelektív hulladékgyűjtés segítése). Munkájukban legyenek igényesek, nyitottak az ésszerű változásokra, érdeklődők az iskolai élettel szemben.
- A tanulóink feladata, hogy vigyázzanak környezetükre, és figyelmeztessék társaikat a kulturált viselkedésre. Feladatuk továbbá a hulladékgyűjtés, a saját terem gondozása.
- A jövőben az erre a célra kiírt pályázatokat rendszeresen figyelemmel kísérjük. A fenntartó támogatása szükséges az iskola környezeti nevelés programjának megvalósításához.

A környezeti nevelési program színterei

Az épület:

- A helyi adottságokat kihasználva minél egészségesebb, esztétikusabb környezetet nyújtunk a diákoknak és a kollégáknak
- A szelektív hulladékgyűjtés működtetése
- A WC-k fokozott fertőtlenítése

Az iskolai életvitel:

- Épüljenek be az iskola mindennapi életébe ún. jeles napok (pl. Föld napja,)
- A Diákönkormányzat „zöld” szemmel tevékenykedjen
- A megvalósítási tervben a munkaközösség-vezetőkkel közreműködve kell kidolgozni a konkrét feladatokat

A környezeti és egészségnevelési program tantárgyi lehetőségei

Biológia –Környezetvédelem

- A tanulók ismerjék meg a globális környezeti problémákat és azok megelőzési, illetve mérséklési lehetőségeit, ami a saját életvitelük, energiafelhasználásuk káros kibocsátásából is adódhat. Ismerjék meg a különböző szakmák környezeti és egészségügyi problémáit
- Erdei és vízi élőhelyek, fajok védelme - vízi, vízparti élet
- Ökológiai gondolkodás kialakítása, ok-okozati összefüggések, környezetegészségügyi problémák megismerése - Földünk és környezetünk
- Műtrágyázás kontra biogazdálkodás
- Földtörténeti korok, az emberi beavatkozás hatásai
- Környezetünk megismerése, megóvása
- Természeti-társadalmi folyamatok hatásai, eredményei
- Az emberi szervezet felépítése és fiziológiája
- Biokémiai folyamatok
- Betegségek, azok prevenciói
- Függőség, megelőzései

Földrajz

- A tanulók ismerjék meg a levegő- víz-talaj földrajzát, ezek szennyezésének elkerülési lehetőségeit, az éghajlati öveket és övezeteket, ember és övezet viszonyát, ismerjék meg és őrizzék a természeti és ember alkotta táj szépségeit

Történelem

- A tanulóknak alakuljon ki a hagyományok tisztelete, szerezzenek ismereteket a történelem és a környezetvédelem kapcsolatáról
- Helyi történelmi értékek, hagyományok tisztelete, az állam és a társadalom felelőssége a problémák elhárításában, csökkentésében

Kémia

- A tanulók rendelkezzenek a környezetbiztonsághoz szükséges általános ismeretekkel, ismerjék meg a mindennapi életvitelben használt veszélyes anyagokat, azok tárolását, semlegesítését, környezetre gyakorolt hatását
- A hétköznapi életben használatos vegyszerek kontra természetes tisztítószer
- A víz
- Építőipari anyagok
- A levegő
- Szervetlen kémia: nemfémes elemek és vegyületeik
- Fémek és vegyületeik, korrózió és korrózió-védelem
- Technológiák hatása a természeti és az épített környezetre, környezet-biztonságos életvitel

Fizika

- Környezeti változások magyarázata
- Fizikai törvényszerűségek, élőlények életjelenségei közötti összefüggések, erőforrások

Matematika

- Környezeti összefüggések matematikai-geometriai módszerekkel való demonstrálása, éghajlati diagram, statisztika

Rajz és vizuális kultúra

- A tanulók ismerjék és tudják, hogy a hagyományápolás a fenntarthatóság egyik alappillére, tudjanak példákat említeni a népi építészet hazai előfordulásaira, kutassanak fel, ismerjenek meg a lakóhelyükhöz kötődő népi építészeti emlékeket
- Érzelmi, esztétikai, vizuális nevelés

Informatika (számítástechnika)

- A tanulók tanulják meg használni a világhálót kutatómunkára, ismeretszerzésre, futtassanak környezeti elemek változását figyelembevevő szimulációkat, ismerjék meg a távközlési, informatikai berendezések környezetet károsító hatásait

Idegen nyelvek

- Nemzetközi felelősség a környezettel szemben, külföldi példák elemzése

Természetismeret

Testnevelés

- Élményszerű tapasztalatszerzés: a környezetszennyezés az egészségre veszélyes
- Az egészség és a környezet komplexitása
- Mindennapi testnevelés

Osztályfőnöki óra

- Részletezve az osztályfőnöki munka nevelési témái című fejezetben

8. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja

- Az elsősegélynyújtás célja, hogy az életet vagy egészséget veszélyeztető heveny állapot miatt azonnali egészségügyi ellátásra szoruló személy haladéktalanul - addig is, amíg részére a szükséges orvosi ellátás biztosítható - egészségi állapotának helyreállítására, illetőleg rosszabbodásának megakadályozására irányuló szakszerű ellátásban részesüljön.
- Az állampolgárok érdeke, hogy minél többen legyenek képesek szakszerű elsősegélyben részesíteni a sérült, balesetet szenvedett vagy olyan személyt, aki életét vagy testi épségét közvetlenül veszélyeztető helyzetbe jutott. Ennek érdekében elő kell mozdítani, hogy az önként jelentkezők elméletben és gyakorlatban elsajátítsák az elsősegélynyújtás alapismereteit. A társadalmi elsősegélynyújtásra történő képzés megszervezéséhez igénybe kell venni a Magyar Vöröskereszt helyi szerveit.
- Az elsősegélynyújtás célja a segítség adása addig, amíg a szakszerű segítség meg nem érkezik. A laikus elsősegélynyújtónak nem gyógyítania kell, hanem csökkentenie kell a baleset, vagy rosszullet következményeit, lehetőleg megelőzni a további állapotromlást. Az is segítségnyújtás, ha a mentőszolgálatot hívjuk (112, 104).
- A diákok felkészültek legyenek a különböző veszélyhelyzetekben a kompetencia-szintjüknek megfelelő elsősegélynyújtás adására, továbbá célunk, hogy a 12. évfolyam végére a tanulók a későbbiekben felvázolt elméleti ismeretek tudása mellett, azok gyakorlati alkalmazását is elsajátítsák.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek ismertetése, tanítása

- Természettudományi tárgyakat tanító tanár, iskola- és kollégiumorvos, ápoló, védőnő, **egészségtan tanár.**

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása az alábbi keretek között

- **Tanítási órákon történő elsősegély nyújtási oktatás, nevelés** félévente egy alkalom 45 perces óra, vagy évente egyszeri 90 perces foglalkozás vagy elsősegélynyújtó szakkör formájában
- Emellett alapszintű elsősegély nyújtás oktatása a **természetismeret órákon** is történik, az „Ember” témakörön belül (Veszélyforrások és megelőzésük lehetőségei a háztartásban, közlekedésben, sportolás közben. Az ájult beteg ellátása. A sebellátás, vérzéscsillapítás gyakorlata). A tanulók részletesebben megismerik az elsősegélynyújtási technikákat **biológia-egészségtan és kémia órákon**. (Elsősegélynyújtás bőrsérülések, mozgássérülések esetén. Szívmegállás, szívinfarktus tüneteinek felismerése. Mi a teendő klórgáz belégzése esetén, vagy ha a bőrre sav kerül, illetve pipettázás során beszívjuk az anyagot. Vénás és artériás vérzés felismerése, fedő-

és nyomókötés készítése.) Ezek az elsősegély nyújtási ismeretek a tanórák keretei között számon kért tananyagok.

- **Szakkörök, tanfolyamok keretein belül történő elsősegély nyújtási oktatás, nevelés:** igény esetén tervezünk iskolánkban elsősegély nyújtási szakkört diákjaink számára, amit a kollégiumi ápoló tart. Ennek keretében egyben felkészíti tanulóinkat az autóvezetéshez kapcsolódó, sikeres elsősegély nyújtási vizsgára is.
- **Egészségnap** keretein belül - minden évben egészség délutánt és/vagy napot szervezünk, ahol a nappali tagozat teljes egészében részt vesz a foglalkozásokon. Itt mentősök, védőnők, a Magyar Vöröskereszt dolgozói segítenek megismertetni a tanulókat az alapvető elsősegély nyújtási technikákkal. (Pl.: kötözések – sebellátás, ájult beteg ellátása, újraélesztés, mentőhívás.)
- Lehetőség van az **Országos Mentőszolgálat bevonására** is azon diákok körében, akiket az elsősegély-nyújtási ismeretek megismerése jobban érdekel, illetve a későbbiekben egészségügyi pályát szeretnének választani. Az ő esetükben félévente egy alkalommal közelebbről megismerhetik a mentőállomás működését, és betekintést nyerhetnek a mentősök mindennapjaiba.

9-10. évfolyamon elsajátított ismeretek

- **Ki nyújthat elsősegélyt**
- **Stressz leküzdése**
- **Eszméletvizsgálat**
- **Újraélesztés (felnőtt)**
- **Sérülés típusok (külső)**
- **Kötözések:**
 - egyéb kötések (végtag, ujj)
- **Hirtelen megbetegedések felismerése, ellátása (ájulás)**
- **Mentőhívás**

11-12. évfolyamon elsajátított ismeretek

Baleseti helyszín biztosítása

Pszichés támogatás

Fertőzés lehetőségének csökkentése

Légzés – hármas érzékelés,

vérkeringés-, sérülések vizsgálata

Újraélesztés (felnőtt, gyermek)

Sérülés típusok (Külső, belső, különleges)

Vérzések (artériás, vénás, hajszáleres) típusai

Törés, ficam, rándulás megkülönböztetése

Idegen testek eltávolítása (bőr, szem, orr, fül, légutak területén)

Hirtelen megbetegedések felismerése, ellátása (görcsrohamok, epilepszia, lázgörcs, agyi keringési zavarok, vércukorszint ingadozás, asztma, szív eredetű rosszullét, ájulás, allergia)

Mérgezések típusai, ellátásuk

Elektromos áram okozta sérülés

Fulladásos beteg mentése (vízbe fulladás, légúti idegen test)

Hőmérséklet okozta sérülés típusai (hőség okozta rosszullét, fagyás, égés)

Kötözések:

- **életmentő kötözések (artériás nyomó kötés, nyomó pontok, vénás nyomó kötés);**
- egyéb kötések (fej, végtag, váll, ujj, térd)

Vöröskereszt története

9. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok és szervezeti formák

A közösségfejlesztés az a folyamat, amely az egyén és a társadalom közötti kapcsolatot kialakítja, megteremti. A művészeti nevelés és a sport kiváló lehetőséget teremt számukra, hogy egy nagyszerű közös élmény részesei lehessenek. A független és közösségi szintű cselekvés főpróbájaként is értelmezhetőek ezek, mert a résztvevőket felelősségteljes, békés és demokratikus viselkedésre tanítja, és nagymértékben hozzájárul személyiségük pozitív fejlődéséhez is. A közösségi élmény mellett önértékelésük is pozitív irányba fejlődhet a csoporton belüli elismertségnek köszönhetően.

A fentiek szellemében jelöltük ki a közösségfejlesztéssel kapcsolatos teendőinket.

Az intézményi közösségfejlesztés fő területei

- A tanórák
- A tanórán kívüli foglalkozások
- Kollégiumi csoportfoglalkozások
- Közös iskolai rendezvények
- Szakkörök
- Sportversenyek
- Kirándulások, táborok
- Diákönkormányzati munka
- Egyéb szabadidős tevékenységek

Minden terület sajátos foglalkoztatási formát követel, mások az egyes területek feladatai, céljai, abban azonban megegyeznek, hogy valamennyi tevékenyen hozzájárul:

- Az egyén (tanuló) közösségi magatartásának kialakításához
- Véleményalkotó, véleménynyilvánító képességének fejlődéséhez
- A közösségi szokások, normák elfogadásához (etikai értékrend)
- A másság elfogadásához
- Az együttérző, segítő magatartás kialakulásához
- A harmonikus embertársi kapcsolatok fejlesztéséhez

Kialakítjuk és továbbfejlesztjük tanulóinkban az iskolai közösséghez tartozás érzését, a lojalpatriotizmust. Megismertetjük őket Pécs kulturális értékeivel, műemlékeivel, tárgyi emlékeivel.

Célunk, hogy:

Az iskolai évek alatt a diákok ismerjék meg intézményünk hagyományait, aktív részt vállaljanak azok megőrzésében, továbbfejlesztésében. Ismerkedjenek meg Pécs kulturális értékeivel, műemlékeivel, tárgyi emlékeivel, legyenek tisztában azzal, hogy milyen szerepet játszott a város és környéke hazánk történelmében. Vegyenek részt minél több városi rendezvényen, kapcsolódjanak be a város közéletébe.

Feladatunk, hogy:

- Minden lehetőséget megragadva diákjainkat bevonjuk iskolai rendezvényeink szervezésébe
- Ünnepeinket, megemlékezéseinket (pl. okt. 6., márc. 15.) is felhasználjuk az iskolai közösség kialakítása érdekében
- Egy-egy ünnepély, megemlékezés szervezésével, az előadás megtartásával általában iskolánk egy osztályát bízunk meg, kihasználva a közös munka közösségformáló erejét
- A tanórán és a tanórán kívül is lehetőséget adunk számukra, hogy bekapcsolódjanak hagyományörző tevékenységeinkbe
- Lehetőséget biztosítunk a 9. osztályosok számára, hogy megismerkedhessenek a gimnázium névadójával, az intézmény rövid történetével, a diákélet szokásaival és formáival
- Segítjük a gimnázium, a város, a közlekedési lehetőségek, a fontosabb művelődési és egyéb közintézmények megismerését elsősorban a 9. évfolyam diákjai számára „Gólyatábor” vagy osztályfőnöki óra keretében
- Segítjük a diákönkormányzatot
- Egy-egy városi sporteseményen való részvétellel segítjük a közösséghez, csapathoz való tartozás érzésének kialakulását, támogatjuk a városi sportversenyeken való részvételt
- Megismertetjük tanulóinkkal a nemzeti hagyományainkat, értékeinket, a nemzeti jelképeket, fejlesztjük diákjaink hazaszeretetét
- Megismertetjük tanulóinkkal az idegen kultúrákat, a hazánkban és a szomszédos országokban fellelhető nemzetiségek értékeit, különös tekintettel a cigány/roma hagyományokra

Célunk, hogy:

- Diákjaink ismerjék meg a hazánkban élő nemzetiségeket, etnikumokat
- Törvény adta lehetőségeikről, hagyományaikról, anyanyelvükről, kultúrájukról tájékozódjanak
- Ismerjék fel a különböző nemzetiségek közötti humánus, egymás értékeinek megbecsülésén alapuló kapcsolat jelentőségét
- Küzdjenek az előítéletek ellen
- Ismerjék hagyományaikat, értékeiket, legyenek büszkék rá
- Ismerjék a magyar nemzeti jelképeket, adják meg a tiszteletet ezeknek

Feladatunk, hogy:

- Alkalmat adjunk tanulóinknak a “*mássággal*” kapcsolatos gondolataik megvitatására, véleményformálásra, nézeteik alakítására

Törvényiszteletre, a társadalmi demokratizmus igényére tanítjuk diákjainkat. Megismertetjük velük jogaikat és kötelességeiket.**Célunk, hogy:**

- Diákjaink ismerjék az iskolai és a társadalmi, közéleti fórumokat és testületeket, a demokratikus működés mechanizmusait
- Aktívan vegyenek részt iskolai életük alakításában, az iskola belső működési rendjének kialakításában
- Ismerjék és gyakorolják jogaikat, kötelességeiket
- Legyenek képesek demokratikus keretek között vitatkozni, érvelni
- Érezzenek felelősséget meghozott döntéseikért és azok következményeiért

Feladatunk, hogy:

- A diákönkormányzat működését segítsük, közéleti és közösségi feladatokkal lássuk el diákjainkat
- Segítsük és megteremtsük az iskolarádió működésének személyi és tárgyi feltételeit
- Közreműködésükkel, igényeik figyelembevételével állíthassák össze a műsort az iskolarádióért felelős pedagógusok és diákszerkesztők
- A faliújság szervezésében, szerkesztésében, a nyomdai munkálatok előkészítésében, az újság terjesztésében segítsük diákújságunk szerkesztőségét. Az iskolaújság rovatai, tartalma, külsőségei szerepet játszanak a fiatalok ízlésformálásában, az intézmény arculatának megjelenítésében, a hagyományápolásban, ezért szükséges a kívánt színvonal megtartása
- Lehetőség szerint minél több felelősi rendszert működtessünk, és ellenőrizzük azokat az osztályközösségekben
- Ismertessük meg a tanulókkal jogaikat és kötelességeiket, a házirendet, betartásáról gondoskodjunk

A közösségnevelés különböző színtereken zajlik, más módszereket kell alkalmazni a diákönkormányzat vagy egy osztályszint fejlesztésekor.

Osztályaink egy napos, kétnapos, vagy háromnapos tanulmányi **kirándulásokat**, ill. AJKP hétvégéket szerveznek az ország különböző tájaira. Tanár, diák így közelebb kerül egymáshoz – nem oktatási szituációban. Ezeken az alkalmakon a közös élmények, egészséges életmód, környezetvédelem, szokásrendszerek kialakítása, együttlálás előnyei, hátrányai – tolerancia, viselkedéskultúra kialakítása előtérbe kerül.

Az intézmény jelképei

A **logón** Gandhi sziluettje látható, amint botra támaszkodva halad el, háttérben a nappal.

Az intézményi jelvény szimbólumai és a jelvény leírása:

Az előzőek szerint, csak domború felületet képezve és kissé megvilágítva

Az intézményi zászló leírása:

A magyarországi cigányok által nemzeti zászlóként használt kék-zöld lobogó, közepén a kerék és keresztben magyar nemzeti sáv.

Az iskola tanulóinak kötelező ünnepi viselete, sportöltözete:

Ünnepi viselet:

Lányoknak: sötét szoknya, fehér blúz

Fiúknak: sötét nadrág, fehér ing,

Az iskolai hagyományos sportfelszerelés:

Lányok és fiúk számára: tornacipő, fehér póló, sötét tornanadrág, melegítő

Az intézmény hagyományos kulturális és ünnepi rendezvényei

- A legjelentősebb történelmi eseményekről való megemlékezés (október 23., március 15.) minden esztendőben megtörténik. Ezekre az évfordulókra a tanulóközösségek műsort készítenek szaktanáraik segítségével. Lehetőség van arra is, hogy az igazgató által megbízott pedagógus (pedagógusok) készítse el a műsort az általa kiválasztott szereplők közreműködésével.
- Az iskolarádióon keresztül, vagy az aulában előadott műsor keretében kell megemlékezni az aradi vértanúk mártírhalálának évfordulójáról. A tanítási órák keretében minden évben megemlékezünk a kommunizmus áldozatairól (febr. 25.), a trianoni békeszerződés évfordulójáról, a Holocaustról (ápr. 16.) és a Nemzeti Összetartozás Napjáról (jún. 4.).
 - A hagyományos ünnepi formától eltérő módon (pl. projektnap, vetélkedő, kiállítás stb.) emlékezünk meg az **Emberi Jogok Napjáról** (december 10.), a **Magyar Kultúra Napjáról** (január 22.), a **Cigányság Világnapjáról** (március 19.), a **Roma Kultúra Napjáról** (április első hétvégéje).
- A **Gandhi születésnapja** (október 2.) lehetőséget teremt arra, hogy méltó ünnepséget szervezzünk intézményünk névadójáról.
- A **decemberi ünnepeket** (Mikulás, Karácsony) a kollégium nevelőtestülete által szervezett projekttel tesszük emlékezetessé.
- Az iskolaközösség megemlékezik az iskola alapításának **nevesebb évfordulójáról**.

- Ünnepeles keretek között tartjuk a **tanévnyitót és a tanévzárót**, a végzős diákjaink **szalagavatóját**, valamint a búcsúztatását, a **ballagást**.

Iskolai szintű versenyek, programok és szórakoztató rendezvények

- Komoly előkészítést és körültekintő szervezést igényel a több éves múltra visszatekintő **Országos Cigány/Roma Mesemondó Verseny** szervezése és lebonyolítása.
- Az iskolai hagyományrendszer legrégebbi elemei az iskolai **szalagavató és ballagás**, amelyek megőrizték az iskola kezdeti éveiből származó lényeges jegyeiket. Megszervezésük, lebonyolításuk, a szervezésben való alkotó közreműködés a végzős és 11. osztályos osztályfőnökök és nevelők feladata. Közkezdvelt esemény a tanulók körében a **farsangi felvonulás és bál**.
- **Nemzetiségi projektbemutatók** segítik a multikulturális szemlélet beágyazódását.
- **Zöld napok** szervez, melyek (egészségnap, sportnap) színesítik a közösségi programok kínálatát.
- **Szülők napja** rendezvényünkkel kívánjuk a családi ház és az intézmény közötti távolságot csökkenteni, mely alkalommal a közös élményszerzés során bepillantást nyerhetnek a szülők intézményünk életébe.
- **Az AJKP-s hétfvégék a közösségformálás kiváló lehetőségei.** Sokoldalú szabadidő eltöltési lehetőség biztosításával maradandó élményt nyújtunk a programon résztvevőknek.
- Gandhi élete vetélkedő
- Népismereti vetélkedő

A hagyományápolás megjelenési formái

A hagyományápoló feladatokat, időpontokat, felelősöket a munkaterv határozza meg.

Alapelv, hogy a rendezvényekre, ünnepélyekre való felkészülés során a képességeket és a rátermettséget figyelembe vevő egyenletes terhelés érvényesüljön a pedagógusok és a tanulók tekintetében egyaránt.

Az intézményi szintű ünnepélyeken és rendezvényeken a nevelőtestület tagjainak és tanulóknak a részvétele kötelező, az alkalomhoz illő és gondozott öltözékben!

Iskolánkban kialakultak különböző szintű és színvonalú rendezvények, amelyeket minden évben igyekszünk feleleveníteni, ápolni – mert hagyományok nélkül egy közösség nem él igazi életet.

10. A pedagógusok feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

A tanár feladatai:

Legfontosabb feladata: tanulói személyiségének, képességeinek, tárgyi tudásának folyamatos fejlesztése, tanítványainak az érettségi vizsgára való sikeres felkészítése.

- **Nevelői tevékenysége és életvitele**

Munkáját a Gandhi Gimnázium szellemisége által elfogadott erkölcsi-etikai normáknak megfelelően végzi

- Kollégáiról, munkatársairól a tanulók előtt tisztelettel és megbecsüléssel beszél
- Tanuló- és családközpontú szemléletet képvisel, azt kifejezésre juttatja munkájában és szavaiban
- Együtt halad az úton a nevelőközösséggel, osztályával, tanítványaival, felelős a tanulói és szülői személyiségjogok maximális tiszteletben tartásáért
- Bizalmasan kezeli a kollégákkal, az osztályokkal és az iskolával kapcsolatos információkat, az iskolával és munkájával kapcsolatos szolgálati titkot megőrzi
- Szükség esetén támogatással, korrepetálással segíti a lemaradó diákokat
- Saját tanítványait az általa tanított tantárgyból magántanítványként sem az iskolában, sem azon kívül nem tanítja
- Követi a személyes nyitottságon, pozitív gondolkodáson alapuló nevelési módszert
- Részt vállal a közösségi környezet kialakításában, a bizalomra építő kapcsolatok, a családi és otthonos légkör megteremtésében, a diákcsoportoknak az iskola életébe történő bevonásában
- Közreműködik az iskola céljainak megvalósításában, hogy az iskola a maga sajátos eszközeivel és lehetőségeivel hozzájáruljon a kultúra, a gazdaság, a társadalom és a nemzetiségi értékek szerinti formálásához

A főbb tevékenységek összefoglalása

- Szakszerűen, legjobb tudása szerint megtartja a tanítási órákat
- Feladata az intézmény és a munkaközösség munkatervében rögzített szakmai és pedagógiai feladatok előkészítése és végrehajtása
- A helyi tanterv alapján tanmenetet készít, szaktanári tevékenységét ennek alapján szervezi meg
- Tanmenetében az egy hónapnál nagyobb mértékű lemaradást jelzi az igazgatónak
- Munkaidejének beosztását az SZMSZ megfelelő szakaszai részletezik
- A munkaidőkeretben meghatározott munkaidőt csak írásos igazgatói utasításra lépheti túl

- Legalább 10 perccel a munkaidő, ügyeleti idő, illetve tanítási órája kezdete előtt köteles a munkahelyén tartózkodni
- A tanítási órára való érkezéskor figyelmet fordít a tanterem állapotára, ha az osztály elhagyja a tantermet, akkor – ellenőrizve az állapotot – utolsóként távozik
- Gondot fordít környezete tisztaságára, a termekben, folyosókon és egyéb helyiségekben a tanulókkal felszedeti a szemetet
- A zárt termeket, szaktantermeket az óra elején nyitja, az óra végén zárja
- **Tanítási óráján vagy közvetlenül azt követően bejegyzi az iskolában használatos naplót, nyilvántartja az óráról hiányzó vagy késő tanulókat**
- **Rendszeresen értékeli tanulói tudását, félévente legalább a heti óraszám + 1 osztályzatot (de legalább félévi 3 osztályzatot) ad minden tanítványának**
- Összeállítja, megírhatja, és két héten belül kijavítja a szükséges iskolai dolgozatokat, a témazáró dolgozat időpontjáról az osztályt (csoportot) legalább egy héttel a kijelölt időpont előtt tájékoztatja
- A tanulóknak adott osztályzatokat szóbeli értékeléskor azonnal, írásbeli dolgozatnál a kijavítást követő órán ismerteti a tanulókkal
Az osztályzatokat folyamatosan bejegyzi a naplóba, a tanuló egy írásbeli vagy szóbeli feleletére csak egyetlen osztályzat adható (kivételt képez a magyar nyelv és irodalom dolgozatok értékelése)
- Tanítványai számára az osztályzatokon kívül visszajelzéseket ad előrehaladásuk mértékéről, az eredményesebb tanulás érdekében elvégzendő feladatokról
- Javaslatot tesz az iskolai munkaterv szakterületét érintő pedagógiai, szervezési stb. feladataira
- Részt vesz a tantestület értekezletein, megbeszélésein, a konferenciákon, a szakmai munkaközösség megbeszélésein és értekezletein
- Rendszeresen kapcsolatot tart a tanulók szüleivel
- Megszervezi a szükséges szemléltető eszközök, tanítási segédanyagok órai használatát
- Felelősséggel tartozik a szakmai munkához szükséges szemléltető eszközök, könyvek, stb. rendeltetésszerű használatának biztosításáért
- Az igazgató beosztása szerint részt vesz az érettségi, felvételi, osztályozó és különböző vizsgákon, iskolai méréseken
- Közreműködik a választható foglalkozások felvételének lebonyolításában
- Helyettesítés esetén lehetőleg szakszerű órát tart, továbbhalad az anyaggal
- **Egy órát meghaladó hiányzása esetén feljegyzést készít a helyettesítők számára az osztályokban elvégzendő tananyagról, várhatóan egy hetet meghaladó hiányzása előtt a tanítási anyagot – a szakszerű helyettesítés megszervezése érdekében – az igazgatóhelyetteshez eljuttatja**
- Előkészíti, lebonyolítja és értékeli az iskolai házi tanulmányi versenyeket
- Folyamatosan végzi a tanítványai felzárkóztatásával, korrepetálásával, versenyeztetésével, tehetséggondozásával kapcsolatos feladatokat

- Elkíséri az iskola tanulóit az iskolai ünnepekre, hangversenyre, mozilátogatásra stb.
- Beosztása esetén részt vesz a tanulmányi kiránduláson, projektfoglalkozáson, szükség esetén ellátja a tanulók versenyre való kíséretét
- Kapcsolatot tart a tanított osztályok osztályfőnökeivel
- **Az osztályozóértekezletet megelőzően legalább két nappal lezárja a tanulók osztályzatait**, ha a tanuló lezárt érdemjegye jelentősen eltér az osztályzatok átlagától a tanuló kárára, akkor erre a tényre a konferencia előtt felhívja az osztályfőnök figyelmét, az eltérés okát a konferencián megindokolja
- Bombariadó vagy egyéb rendkívüli esemény bekövetkezésekor közreműködik az épület kiürítésében, menti az általa használt legfontosabb dokumentumokat

Különleges felelőssége

- Felelős a tanulói és szülői személyiségjogok maximális tiszteletben tartásáért, bizalmasan kezeli a kollégákkal, az osztályokkal és az iskolával kapcsolatos információkat
- A hatáskörét meghaladó problémákat haladéktalanul jelzi az osztályfőnöknek, illetve az igazgatóhelyettesnek vagy az igazgatónak.
- Külön feladatleírás alapján osztályfőnöki feladatokat lát el

A testnevelő speciális tevékenységei

- Minden tanév első testnevelés óráján megtartja a tantárgyhoz kapcsolódó tűz-, baleset- és munkavédelmi oktatást, a testnevelés órán bekövetkezett baleset esetében az oktatást megismétli, az oktatást dokumentálja
- Különös figyelmet fordít a testnevelési órákon a balesetek megelőzésére
- A testnevelés órákon nem hagyhatja felügyelet nélkül osztályát, diákjait
- A bekövetkezett balesetet azonnal jelenti az intézmény vezetőinek és a munkavédelmi felelősnek
- Kapcsolatot tart a gyógytestnevelési órákra beosztott diákok szüleivel
- A tornacsarnokban ellátja az órák közti szünetek idején az ügyeletesi teendőket.

Az osztályfőnök feladata

Az osztályfőnöki munka színterei

- iskolai, iskolán kívüli programok, rendezvények
- osztályfőnöki, patrónusi órák
- egyéni és csoportos megbeszélések
- esetmegbeszélések, problémamegoldó fórumok, osztálykonferenciák
- hospitálások
- családi házzal **családdal** való együttműködés (telefon, levél, internet, családlátogatás stb.)

- kirándulások, táborok

A főbb tevékenységek összefoglalása

- Feladatairól és hatásköréről irányadóak az SZMSZ megfelelő fejezetében leírtak
- Feladata az intézmény és a munkaközösség munkatervében rögzített szakmai és pedagógiai feladatok előkészítése és végrehajtása
- Felelősséggel tartozik a szakmai munkához szükséges eszközök, CD-k, könyvek, stb. rendeltetésszerű használatának biztosításáért
- Javaslatot tesz az iskolai munkaterv osztályát, évfolyamát érintő pedagógiai, szervezési stb. feladataira
- A helyi tanterv alapján tanmenetet készít, az osztályfőnöki tevékenységet ennek alapján szervezi meg
- Kiemelt figyelmet fordít a dokumentumok kitöltésére: napló, törzslap, bizonyítványok stb.
- Folyamatosan nyomon követi és aktualizálja a naplóban a diákok adatainak változását, a bejárók, a menzások, a kollégisták adataiban bekövetkező változásokat, ezeket egyeztetni az iskolatitkárral
- Vezeti a tanulók dicséretével, elmarasztalásával kapcsolatos bejegyzéseket
- A kollégiumi csoportnevelővel együttműködve előkészíti és megszervezi osztály tanulmányi kirándulását, az előírt időben leadja a kirándulási tervet
- Folyamatos kapcsolatot tart az osztályában tanító tanárokkal
- Kapcsolatot tart az osztályába járó diákok szüleivel, a szülői munkaközösséggel, az osztály diákönkormányzati vezetőségével
- Szervezi és lebonyolítja a szülőkkel való kapcsolattartást, közreműködik az iskola szülőkkel és tanulókkal kapcsolatos minőségbiztosítási tevékenységében
- Lehetőség szerint családlátogatáson vesz részt
- Biztosítja az osztály képviselőinek a diákönkormányzati megbeszéléseken és az év rendes diákközgyűlésen való részvételét
- **Az osztályozó értekezletet megelőzően legalább 2 nappal bejegyzi javaslatát a tanulók magatartás és szorgalom jegyére**
- Közreműködik a tanulói tankönyvtámogatások iránti kérelmek összegyűjtésében és elbírálásában
- Részt vesz osztály, szalagavató műsorának, iskolai ünnepi műsorának stb. előkészítő munkálataiban
- A tanév elején osztály számára megtartja a tűz-, baleset- és munkavédelmi tájékoztatót, az oktatásról szóló feljegyzést aláírhatja a tanulókkal
- Minden tanév első hetében ismerteti osztályával az iskolai házirendet, vagy az évfolyamnak és a szükségleteknek megfelelően felhívja a figyelmet egyes előírásaira
- Közreműködik a választható foglalkozások felvételének lebonyolításában
- Segíti osztály tanulóinak a felsőfokú tanulmányokra történő jelentkezését
- Folyamatos figyelmet fordít osztályának dekorációjára

- Folyamatosan együttműködik a kollégiumi titkárral a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók dokumentumainak frissítésében, azok beszerzésében. Ennek érdekében megkeresi a szülőket és az illetékes hivatalokat.
- Minden év szeptemberének 10. napjáig egyeztet a szociális munkással a hátrányos és halmozottan hátrányos, a sajátos nevelési igényű és a veszélyeztetett diákok névsorát, az ezzel kapcsolatos adatokat iskolatitkárral egyeztetve bejegyzi a naplóba. A szociális munkással rendszeres kapcsolatot tart, illetve konzultál a diákokat illető kérdésekben
- **Rendszeres kapcsolatot tart a csoportnevelővel**

Ellenőrzési kötelezettségei

- **Rendszeresen ellenőrzi a napló osztályozórészének állapotát, az osztályzatokat érintő hiányosságokat jelzi az igazgatóhelyettesnek**
- Rendszeresen ellenőrzi a **napló haladási részének állapotát, a hiányosságokat a szaktanároknak jelzi**
- Figyelemmel követi a tanulók **igazolt és igazolatlan hiányzását**, a tanuló számára előírt határidőt követően (mulasztást követő 5 tanítási nap) azonnal igazolja a hiányzásokat, elvégzi a szükséges **értesítéseket**
- A házirendben leírtak szerint figyelemmel követi a tanulók késését, szükség esetén elektronikus üzenetben, telefonon vagy levélben értesíti a szülőket
- Írott üzenet útján értesíti a szülőket a tanuló gyenge vagy hanyatló tanulmányi eredménye, vagy súlyos fegyelmi vétsége esetén. **Az SZMSZ előírásai szerint értesíti a tanulók szüleit és a jogszabályokban megnevezett hivatalokat az igazolatlan hiányzásról, valamint a 200 órát (vagy tantárgyanként a szaktanár jelzése alapján 25%-ot) meghaladó éves hiányzásról.**
- Az osztályozó értekezlet napján ellenőrzi, hogy minden tanulónak le van-e zárva az osztályzata, valamint a lezárt érdemjegy nem tér-e el jelentősen az osztályzatok átlagától a tanuló kárára.

Különleges felelőssége

- Felelős a tanulói és szülői személyiségjogok maximális tiszteletben tartásáért
- Bizalmasan kezeli a kollégákkal és az osztályokkal kapcsolatos információkat
- Maradéktalanul betartja az adatkezelésre vonatkozó szabályokat:
- Bizalmasan kezeli az ellenőrzési tapasztalatokat
- A hatáskörét meghaladó problémákat haladéktalanul jelzi az igazgatóhelyettesnek vagy az igazgatónak

11. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

A **kiemelt figyelmet igénylő tanuló fogalma** a Köznevelési törvény 4§. 13. pontja szerint:

a. **különleges bánásmódot igénylő** gyermek, tanuló:

- sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló
- kiemelten tehetséges gyermek, tanuló

b. a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint **hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló**

A sajátos nevelési igényt szakértői bizottság állapítja meg.

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről alapján **sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló:** az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy **egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.**

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek,

A magatartási, beilleszkedési zavarok okai

- Magatartási zavarok adódhatnak a helytelen családi nevelésből. (Túlzott szigorúság vagy éppen engedékenység, következetlenség stb.).
- Mentális okok miatt is lehet a gyermeknek magatartási, tanulási zavara. Egyik legalapvetőbb ok a kudarc. A részképesség zavara gyakran vezet oda, hogy a gyermek /nem tudván lépést tartani osztálytársaival/ beilleszkedési nehézségekkel küzd.
- Súlyos beilleszkedési zavarhoz vezethet, ha a tanuló már többször osztályt ismételt, így nem a korának megfelelő korcsoportban tanul.
- Nevelési nehézség származhat abból is, ha a nevelők és a tanulók közötti viszony nem megfelelő.

A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő és SNI-s tanulókkal összefüggő pedagógiai feladataink

- Az okok feltárása: a család megismerése, a tanuló helye a családban, környezettanulmány.
- A szülők bevonása a nevelési problémák megoldásába, támogatni őket a megfelelő nevelési módszerek megismertetésével.
- Az osztályban tanító pedagógusok bevonása a nevelési gondok megoldásába.
- Súlyosabb esetben szakember segítségének kérése (szociális munkás, fejlesztőpedagógus, pszichológus stb.)
- Sajátos nevelési igényű tanulók esetében szoros szakmai együttműködés a gyógypedagógussal, pszichológussal, logopédussal, szükség esetén más szakemberrel az osztályfőnök koordinálásával.
- A tanulóval való egyéni bánásmód, beszélgetések, személyre szabott, nevelő szándékú feladatok adása.
- Különböző lehetőségek ajánlása a szabadidő hasznos eltöltésére.
- Fejlesztő pedagógus és pedagógiai asszisztens bevonása a munkánkba.

A pedagógus munkáját csak a kölcsönös bizalom, tapintat, a személyiségjogok tiszteletben tartásával végezheti. Örömet, sikerélményt nyújtó feladatok adásával kell segítenünk, hogy magatartászavaros tanulóink is elinduljanak az egészséges személyiségfejlődés útján.

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

- Esélyt teremtő nevelési és oktatási környezet kialakítása.
- A szociális helyzetükből és fejlettségükből eredő hátrányok ellensúlyozása.
- Befogadó szemlélet elterjesztése.
- Intenzív bizalomra épülő kapcsolat kiépítése a pedagógus és a kudarcos diák között.
- Tanulási kudarcra bíró tanuló elfogadtatása a kortárs csoporttal.
- A tanulási kudarcos diák személyiségének alapos feltérképezése.
- A hátrányos helyzet, mint a tanulási kudarc egyik lehetséges okának figyelembe vétele a tanítás-tanulás folyamatában, számonkérésben.
- A speciális megsegítésre szoruló tanulók fejlesztő pedagógusa és az osztályban tanítók közötti aktív munkakapcsolat kialakítása.

A felzárkóztatást segítő lehetőségek, feladatok

- Differenciált feladatokra épülő óravezetés.
- Tanulásmódszertan tanítása a tanórákon és a szilenciumokon is.
- IKT eszközök alkalmazása a differenciált tanulásszervezés megszervezéséhez, egyénre szabott fejlesztéshez.
- Kooperatív tanulásszervezés alkalmazása, dramatizálás lehetőségei, differenciált egyéni munka elterjesztése a tanórákon.

Egyéni felzárkóztatás szervezése, lehetősége

- Fejlesztő foglalkozások biztosítása
- Korrepetálás lehetősége

SNI-s tanulók fejlesztésének célja, alapelvei és kiemelt feladatai

A fejlesztés célja, feladata

Az SNI-s tanulók nevelésének, oktatásának célja, hogy a sérülésből illetve valamely részképesség zavarából adódóan kialakult hátrányos következményeket segítsen csökkenteni vagy ellensúlyozni.

Fontos feladat a képességek tervszerű fejlesztése, pszichés gondozás, a megfelelő motiváció és feladattudat kialakítása.

Az iskolai nevelés, oktatás során kiemelt feladat

- Az egészséges énkép és önbizalom kialakítása
- A kudarcűrő-képesség növelése
- Önállóságra nevelés

A fejlesztés alapelvei

- A tanulók egyéni és kiscsoportos fejlesztése megfelelő szakember bevonásával.
- A tanulók fejlesztése fejlesztő foglalkozásokon illetve rehabilitációs célú órakeretben történik, egyéni fejlesztési terv alapján.

A tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi, a szakértői bizottság véleménye alapján az igazgató mentesíti:

- a) az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, és ehelyett szöveges értékelés és minősítés alkalmazását írja elő,
- b) a gyakorlati képzés kivételével egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól.

Az érettségi vizsgán a b) pont szerinti tantárgyak helyett a tanuló - a vizsgaszabályzatban meghatározottak szerint - másik tantárgyat választhat.

A tanítás és tanulás szervezeti keretei, formái

Tanórán belüli:

- fejlesztő illetve rehabilitációs célú foglalkozásokon:
 - egyéni
 - kiscsoportos
- osztályközösségben való fejlesztés:
 - páros
 - csoport
 - kooperatív
 - differenciált foglalkoztatás

Tanórán kívüli:

- szakkörök

- könyvtárhasználat
- számítógép, internet használat
- gyógytestnevelés

A tehetséges tanulókkal összefüggő pedagógiai tevékenység

Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelhető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség (Knt. 4§. 14.)

Fontos, hogy tanulóink versenyképes, használható, gyakorlatias tudásra tegyenek szert. Mindehhez szükséges az egyéniség, személyiség erőteljes fejlesztése. Ezt segíti a magasabb szintű gondolkodási képességek fejlesztése, a természeti és gazdasági jelenségek értelmezése, a probléma-megoldási technikák megismertetése, igazi műveltségélményhez juttatás.

A tehetség kibontakoztatását

- **serkenti:** a megfelelő légkör megteremtése, a motiváció, a pedagógus ösztönző attitűdje, a bizalom, a megfelelő szervezeti strukturáltság, a játékosság, az értékelés késleltetése
- **gátolja:** kreativitás lebecsülése, a túlzott fegyelem, a teljesítménykényszer

A tehetség felismerése általában nem egyszerű feladat. Ezért nagyon fontosnak tartjuk, hogy pedagógusaink minél hamarabb ismerjék fel a tehetségeket, ehhez megfelelő pedagógiai-pszichológiai ismeretekkel rendelkezzenek. Különös figyelmet igényel az átlagosnál magasabb intelligenciájú sajátos nevelési igényű tanulók speciális tehetségének felismerése, kibontakoztatása.

A tehetséggondozás mind a tanórák, mind a tanórán kívüli foglalkozások feladata.

Tanórákon:

- egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése
- differenciált csoportbontás
- emeltszintű oktatás
- választható tanórai foglalkozások, fakultációk

Tanórán kívüli foglalkozások:

- tehetséggondozó szakkörök
- tanulmányi versenyek, ezekre előkészítő foglalkozások
- levelező versenyek
- kulturális rendezvények látogatása
- sportversenyek
- művelődési intézmények látogatása

- sportegyesületek bevonása a tehetséggondozásba
- iskolai könyvtár
- egyéb szabadidős tevékenységek

Bízattjuk és felkészítjük tanulóinkat a városi, körzeti, területi, országos vetélkedőkön való részvételre. Támogatjuk a levelező versenyeken való részvételt. Az elért eredmények publikálásával ösztönözzük a többi tehetséges tanulót is a megmérettetés vállalására. A könyvtár segítséget nyújt a felkészüléshez, ideális helyszíne a művészeti, tudományos szakköröknek, érdeklődési köröknek, verseny és felvételi előkészítőknek.

Tanulásszervezési eljárások

A Gandhi Gimnáziumban jelentős számban találhatóak mind tehetséges, mind tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók, A Második Esély Program felnőttoktatásban tanuló diákjai olyan tanulási kudarcokat éltek át, amelyek miatt korábban már kiestek a közoktatás rendszeréből. Mindezek miatt a tehetséggondozás és a felzárkóztatás céljából is célszerű az alábbi differenciált tanulásszervezési eljárások alkalmazása:

- **Individuális tanulás:**

Valamennyi gyerek számára biztosítja az egyéni haladást, figyelembe véve a tanuló sajátosságait. Egyénre szabott elsajátítási, készség- és képességfejlesztési utakat biztosít, az ennek megfelelő eszközrendszerrel.

- **Kooperatív tanulás:**

A tanulási tartalom elsajátítása, és a készség- és képességfejlesztés csoportos formában történik. A tanulók aktívan együttműködnek a siker érdekében. A tanulási képességek, és a szociális készségek a kooperatív tanulási módszerrel egyszerre fejleszthetők (Leghatékonyabb más tanulásszervezési módokkal vegyesen alkalmazva). Nő az önirányítás szerepe.

- **Projekt módszer:**

Ez az a módszer, amely összefogja mindazt a sok-sok módszert és eszközt, amelyek különkülön is nagyon sokat segítenek a gyerekek sikeres tanulásában. A projekt a diákok érdeklődésére épít, ami kizárja, hogy csak a tankönyvet tanítsuk, lapozzuk, és évekig központi vagy irányító tanmenet alapján dolgozzuk fel. A projekt komplexfejlesztési lehetőség, amely tartalmazza az önálló tanulást, a kutatást az önálló ismeretszerzést és a nagyfokú integrációt.

El szeretnénk érni, hogy e tanulásszervezési eljárások a pedagógiai program bevezetésének első tanévében a foglalkozások legalább 10%-ában, a következő tanévtől a foglalkozások legalább 20%-ában alkalmazásra kerüljenek. Ennek feltételeit az intézmény lehetőségeihez mérten eszközbeszerzéssel és a pedagógusok továbbképzésével igyekszik megteremteni.

Élményközpontú nyelvoktatás

2018-ban az intézmény bekapcsolódott az EFOP-3.2.14-17-2017-00002 számú "Élményközpontú nyelvtanulás módszertani és tartalmi kidolgozása és megvalósítása középiskolás tanulók nyelvtudásának fejlesztésére a Pécsi Tudományegyetemen" című projektbe, melynek keretében az angol és német nyelvet tanuló diákok tanórán kívüli nyelvi foglalkozásokon, nyelvi napokon, nyári nyelvi táborokban és a célnyelvi országokba szervezett tanulmányi kirándulásokon vehetnek részt. A Pécsi Tudományegyetemmel történő együttműködés alapja a 2018 májusában megkötött együttműködési megállapodás. A Projekt megvalósítási időszaka 2017. december 1. – 2020. december 30.

A nem formális nyelvtanulás ezen formái a nyelvtanulás hatékonyságát, a nyelvtanulási motívációt és önállóságot hivatottak növelni olyan nyelvtanulási, nyelvoktatási módszerek és tanulásszervezési eljárások alkalmazásával, melyek

- o tanuló- és tevékenységközpontúak, fokozzák a tanulók aktívabb részvételét a nyelvtanulás folyamatában,
- o a tanulót életszerű idegen nyelvi kommunikatív feladatok elé állítják,
- o autentikus, a tanuló személyes érdeklődéséhez kapcsolódó tartalmakkal fejlesztik a receptív és a produktív nyelvi készségeket,
- o kooperációra épülnek és biztosítják a célnyelvi kommunikáció lehetőségét a társakkal való együttműködésben,
- o kihasználják a digitális technológia által biztosított idegen nyelvű információforrásokat,
- o a lehető legtöbb ponton kapcsolódnak a célnyelvi országok (virtuális) valóságához,
- o támogatják a tanuló személyre szabott nyelvtanulási környezetének kialakítását.

A nyelvtanítás szakmódszertani eszköztárának megújítása érdekében az intézmény nyelvszakos pedagógusait továbbképzések segítik, melyeken elsajátítják az újszerű, tanuló- és cselekvésközpontú nyelvtanítási módszereket, az integrált tanítási környezetben alkalmazható eszközök és technikák használatát, és beépítik azokat mindennapi tanítási gyakorlatukba, amely ezáltal képes a tanulók idegen nyelvi kompetenciáinak hatékony fejlesztésére, változatos és differenciált tanulásszervezésre, valamint az önálló nyelvtanulás támogatására.

Továbbtanulást támogató pedagógiai folyamatok

A tehetséges tanulók továbbtanulásának támogatása és elősegítése intézményünk egyik fő célkitűzése. Ennek érdekében támogatta az intézmény fenntartója, hogy az EFOP-3.1.10-17 „Lépj egy fokkal feljebb – Továbbtanulást erősítő kezdeményezések támogatása” elnevezésű programunk 2017-ben elindulhasson. A Program 2020 május 31-éig tart, de a megvalósulás során keletkező tapasztalatokat és hasznos eljárásokat beépítjük pedagógiai munkánkba.

A program jelentősége, hogy az iskolai oktatás mellett olyan képzéseket és lehetőségeket biztosít a tanulók és családjaik számára, amelynél egy mentorhálózat, a tanórákon kívüli oktatás

és egyéb hasznos programok keretében lehetőséget biztosít új ismeretek megszerzésére, illetve tájékoztatást nyújt a továbbtanulási lehetőségekről és az ezzel járó előnyökről.

A mentorálási program lényege, hogy a mentorok a számukra kijelölt tanulók fejlődési folyamatait folyamatosan nyomon követik, ezt dokumentálják, valamint javaslatokat tesznek a diákok és családjaik felé a fejlődést elősegítő lehetőségekről.

A program másik fontos eleme a tanórákon túli nyelvi és egyéb felkészítő tantárgyi képzések. Ezen képzések által a tanulók olyan tudásra tehetnek szert, melyre a normál tanórai oktatás keretében nem jut elegendő idő. Az így megszerzett többlettudás lehetővé teszi a diákok számára, hogy a felsőoktatásra történő jelentkezés előtt nyelvvizsgát, esetlegesen emelt szintű érettségit tegyenek bizonyos tantárgyakból, és ezáltal többletpontokhoz juthatnak a felvételi során.

A program harmadik elemét képezik azok a programok, melyek során a diákok, és családjaik megismerkednek felsőoktatási intézményekkel, potenciális munkáltatókkal, illetve hátrányos helyzetből induló és sikeres karriert befutó személyekkel, amik így ösztönzően hathatnak majd a fiatalok és hozzátartozóik gondolkodására.

12. Az integrációs és képesség-kibontakoztató felkészítés pedagógiai rendszere

Pedagógiai rendszerünk kiindulópontja, hogy a tanulók közti különbségek rendkívül sokfélék, a személyiség széles dimenzióiban írhatók le, és nem korlátozhatók valamely területen elért eredményekben megmutató különbségekre. A differenciálás nem azonosítható a felzárkóztatással és a tehetségevel, a differenciálás tehát nem a tanulmányi eredményesség szintjeihez igazodik. A differenciálás mindenki számára a saját komplex személyiségstruktúrájának leginkább megfelelő, számára optimális fejlesztés biztosítását jelenti, figyelembe véve előzetes tudását, annak gyengébb és erősebb területeit, a tanuló igényeit, törekvéseit, érdeklődését, személyiségének rá jellemző vonásait, speciális erősségeit és gyengeségeit. Nevelésünk, oktatásunk igazodik a tanulóhoz és környezetéhez.

A program elemei

Együttműködések – partneri kapcsolatok kiépítése

Évek óta jól működő partneri kapcsolatot ápolunk a szülő házzal, a gyermekjóléti és családsegítő szervezetekkel, pedagógiai intézetekkel, szolgáltatókkal, felsőoktatási intézményekkel. Az elkövetkezendő években törekedni kell a nemzetiségi önkormányzatokkal, a középfokú oktatási intézményekkel, a környezetünkben működő civilszervezetekkel, valamint az egyes települések gyermekjóléti felelősével való teljes körű együttműködés kiépítésére.

- **Szülői házzal**

Éves munkaterv alapján: szülők napja, nyílt napok, szülői értekezletek, fogadó órák, családlátogatások, közös ünnep, eszmegbeszélés, egyéni megbeszélés, háromhavonkénti szöveges értékelés, digitális napló, közösségi oldal, hagyományos és elektronikus levelezés...

- **Gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal**

Éves ütemterv alapján: hátrányos, halmozottan hátrányos és veszélyeztetett helyzetű tanulók számbavétele, jelzői rendszer működtetése, közös családlátogatás, problémamegoldó eszmegbeszélések...

- **Szakmai és szakszolgálatokkal**

A feladatellátás érdekében a szakszolgálati tevékenységek koordinálása.

- **Közép- és alapkú oktatási intézményekkel**

Az IPR-t működtető alapkú intézményekkel együttműködés kialakítása és fenntartása: kölcsönös tapasztalatszerzés, hospitálás, versenyek, programok szervezése, továbbképzések. Együttműködés kialakítása a környezetünkben lévő, illetve hasonló profilú középfokú oktatási intézményekkel: közös programok, versenyek, vetélkedők, szakmai megbeszélések, jó gyakorlatok.

- **Roma nemzetiségi önkormányzattal**

Együttműködés kialakítása és folyamatos fenntartása: programok ismertetése, véleményeztetése, esetmegbeszélések, közös ünnepek, programok szervezése, egymás tevékenységének elvi, szakmai és anyagi támogatása.

- **Civil szervezetekkel**

A környezetünkben hatékonyan működő civil szervezetek megkeresése az együttműködés kialakítása céljából: lehetőségek feltárása, közös programok szervezése.

- **PTE partneriskolája**

A Pécsi Tudományegyetem tanár szakos hallgatói intézményünkben is végezhetik gyakorlatukat, amellyel betekintést nyerhetnek, és valódi tapasztalatot szerezhetnek a tanítás mindennapjairól.

A tanítást-tanulást, nevelést segítő eszközrendszer elemei

Kulcskompetenciákat fejlesztő programok és programelemek

Leginkább a differenciálásra alkalmas szervezési módok, kooperatív technikák alkalmazását jelenti.

Az önálló tanulást segítő fejlesztés

- a tanulási, és magatartási zavarok kialakulását megelőző programok
- az önálló tanulási képességet kialakító programok
- a tanulók önálló - életkornak megfelelő - kreatív tevékenységére épülő foglalkozások
- tanulási motivációt erősítő és fenntartó tevékenységek

Eszközjellegű kompetenciák fejlesztése

- tantárgyi képességfejlesztő programok
- kommunikációs képességeket fejlesztő programok
- komplex művészeti program

Szociális kompetenciák fejlesztése

- közösségfejlesztő, közösségépítő programok: szocializációs és kommunikációs méretekre alapozva kerülnek kidolgozásra
- mentálhigiénés programok
- előítéletek kezelését szolgáló programok
- **Az integrációt segítő tanórán kívüli programok, szabadidős tevékenységek**
- Patrónusi, **mentori** vagy tutori rendszer működtetése

A tanulók jobb megismerése, gondjaik, problémáik hatékonyabb megoldása, az iskolai és tanórai fegyelem, a hatékonyabb tanulás érdekében kialakítjuk a mentori tanári hálózatot.

A mentortanár feladatai:

- Nélküle a tanulót érintő lényeges ügyekben nem lehet dönteni.
- Ő is tartja a kapcsolatot a szülőkkel. Tájékoztodik és tájékoztatja őket a tanuló iskolai munkájáról, pedagógiai, képzési ügyekről éppúgy, mint anyagi kérdésekről, vagy más programokról.
- Hetente legalább egyszer alkalmat biztosít a tanuló számára a négyszemközti beszélgetésre.
- Tartja a kapcsolatot a szaktanárokkal, segíti őket abban, hogy a diák adottságaiknak leginkább megfelelő terhelést kapja, tájékoztodik a tanuló tantárgyi előmeneteléről, órai munkájáról.
- Képviseli az iskolában a tanulót. Képviseli érdekeiket, közvetíti - ha szükséges - problémáit.
- Iskolánk a kezdetektől fogva részt vesz az **Útravaló - Macika** ösztöndíjprogramban.
- Együttműködés civil (pl. Tanodai) programmal
- Művészeti körök – Művészeti iskolák (Eck és Fund)
- **Az integrációt elősegítő módszertani elemek**
- Egyéni haladási ütemet segítő differenciált tanulásszervezés
- Kooperatív tanulásszervezés
- Projekt módszer
- **Műhelymunka – a tanári együttműködés formái**
- Értékelő esetmegbeszélések
Tartalma:
A tanuló státuszfelmérése, majd egyénre szabott terápia felállítása. Az ismételt megbeszélések alkalmával a terápia sikerességének megbeszélése, az egyéni fejlesztés újragondolása szerepel.
- Problémamegoldó fórumok
- **Hospitálásra épülő együttműködés**
A hospitálásra épülő együttműködés célja: egymás munkájának megismerése és segítése.
- **Multikulturális tartalmak**
- Multikulturális tartalmak megjelenítése a különböző tantárgyakban
- Multikulturális tartalmak projekteken feldolgozva
- **A továbbhaladás feltételeinek biztosítása: a pályaaorientáció A pályaaorientáció lehetséges színterei a következők lehetnek:**
- **Tantárgyi keretben**
Adott témakörökön belül előforduló szakmák, pályák megismertetése.
- **Osztályfőnöki órákon**
A különböző szakmák, ill. pályák megismertetése, bemutatása, a diákok számára (pozitív, negatív oldalait is). Videó vetítés. Önismereti tesztek.

- ***Szakköri keretekben***
A tanulók tehetségének felismerése, fejlesztése.
- ***Egyéni beszélgetésekben***
A diák felismert tehetsége irányába történő biztatás, irányítás.
- ***Szülőkkal való kapcsolattartás***
Beszélgetés a szülőkkal a tanulók képességeiről, lehetőségeiről.
- ***Pályaválasztási értekezletek***
- ***Intézmények, pályaválasztási felelősök meghívása, illetve fogadása***
- ***Részvétel nyílt napokon, pályaválasztási fórumokon***
- ***Pályaválasztási tanácsadókkal, munkaügyi központtal való kapcsolattartás***
- ***Látogatás a munkaügyi központban***

Elvárható eredmények

Az iskolai integrációs program alkalmazása esetén a következő eredményekről kell számot adni, amelyek az ellenőrzés szempontjait is jelentik:

- Az intézmény képes a különböző háttérrel és különböző területeken eltérő fejlettséggel rendelkező tanulók fogadására és együttnevelésére.
- Multikulturális tartalmak beépülnek a helyi tantervbe.
- Az intézmény párbeszédet alakít ki minden szülővel.
- Az intézményben létezik tanári együttműködésre épülő értékelési rendszer.

Ezek eredményeként:

- Nő az évfolyamvesztés nélkül továbbhaladó halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma.
- Csökken az intézményben az iskolarendszerű oktatásból kikerülők száma.
- Csökken az iskolai hiányzások óraszám.
- Csökken a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók körében a magántanulók száma.

13. Az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnereinek kapcsolattartási formái

Intézményünkben fontosnak tartjuk a partnerközpontúságot, ezért folyamatosan kapcsolatot tartunk közvetlen és közvetett partnereinkkel. A kapcsolattartás valamennyi formáját alkalmazzuk, mivel tudjuk, akkor lehetünk eredményesek, ha együttműködünk partnereinkkel.

A szülőkkel való kapcsolattartás formái

- Szülői munkaközösség gyűlései
- Családlátogatások
- Szülői értekezletek
- Szülők Napja
- Fogadó órák
- Nyílt tanítási napok
- Rendezvények, programok
- Személyes beszélgetések
- Internet
- Telefonos kapcsolattartás
- Intézményi honlap
- Digitális napló
- Közösségi oldal
- Tájékoztató levél, ellenőrző könyv

A tanulókkal való kapcsolattartás formái

Tanórai, tanórán kívüli foglalkozások

- Személyes beszélgetések
- Diákönkormányzat
- Diákközgyűlés
- Iskolagyűlés
- Kollégiumi gyűlés
- Internet
- Intézményi honlap
- Digitális napló
- Közösségi oldal
- Ellenőrző könyv

A pedagógusokkal való kapcsolattartás formái

- Értekezletek, megbeszélések
- Rendezvények, programok
- Személyes beszélgetések

- Hospitálások
- Szakmai továbbképzések
- Szakmai napok
- Internet, belső levelezési rendszer
- Intézményi honlap
- Digitális napló
- Faliújság, hirdetések
- Esetmegbeszélések
- Osztálykonferenciák

Egyéb partnerekkel való kapcsolattartás formái

- Együttműködési megállapodások
- Szakmai napok, hospitálások
- Nyílt napok
- Konferenciák
- Testvérkapcsolat kialakítása
- Csereprogramok szervezése
- Értekezletek, megbeszélések
- Rendezvények, programok
- Személyes beszélgetések
- Internet
- Iskolai, intézményi honlapok
- Közösségi oldalak

Az együttműködés továbbfejlesztésének feladatai

- Az együttműködés formáit a tanulók, a szülők és további partnereink változó igényeinek és elvárásainak megfelelően igyekszünk bővíteni és fejleszteni. Ha igény merül fel, az együttműködésre újabb alkalmakat biztosítunk.
- Intézményünkben a pedagógusok új típusú együttműködését alakítjuk ki: megismerjük, megvitatjuk egymás kompetenciafejlesztő gyakorlatát (hospitálás), szakmai tapasztalatainkat folyamatosan megosztjuk egymással, szakmai napokat szervezünk.
- Az új pedagógiai módszerek és eljárások alkalmazása lehetőséget nyújt a pedagógustanuló, a pedagógus-szülő és a tanuló-tanuló viszony korszerű formáinak kialakításához.

14. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje

A diákönkormányzat

A diákönkormányzat az iskola diákjainak érdekvédelmi és jogérvényesítő szervezete. A diákönkormányzat véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet a nevelési-oktatási intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben. A diákönkormányzat saját szervezeti és működési szabályzata szerint működik. Jogait a hatályos jogszabályok, joggyakorlásának módját saját szervezeti szabályzata tartalmazza. A működéséhez szükséges feltételeket az intézmény vezetője biztosítja a szervezet számára.

A diákönkormányzat szervezeti és működési szabályzatát a diákönkormányzat készíti el és a nevelőtestület hagyja jóvá. Az iskolai **diákönkormányzat élén**, annak szervezeti és működési szabályzatában meghatározottak szerint választott **diákönkormányzati vezető** áll.

A diákönkormányzat tevékenységét a diákmozgalmat segítő **felnőtt támogatja és fogja össze.** A diákönkormányzat minden tanévben – az iskolai munkarendben meghatározott időben – **diákközgyűlést tart, melynek összehívását a diákönkormányzat vezetője kezdeményezi.**

A diákönkormányzat az intézmény helyiségeit, berendezéseit – az igazgatóhelyetttessel és a kollégiumvezetővel való egyeztetés után –szabadon használhatja.

A diákönkormányzat véleményét – a hatályos jogszabályok szerint – be kell szerezni:

- az iskolai SZMSZ jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt
- az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor
- a házirend elfogadása előtt

A vélemények írásos vagy jegyzőkönyvi beszerzéséért az intézmény igazgatója felelős. A jogszabály által meghatározott véleményeztetésen felül az intézmény nem határoz meg olyan ügyeket, amelyekben a döntés előtt kötelező kikérni a diákönkormányzat véleményét.

Azokban az ügyekben, amelyekben a diákönkormányzat véleményének kikérése kötelező, a diákönkormányzat képviselőjét a tárgyalásra meg kell hívni, és az előterjesztést, valamint a meghívót – ha jogszabály másképp nem rendelkezik – a tárgyalás határnapját legalább tizenöt nappal megelőzően meg kell küldeni a diákönkormányzat részére.

15. A tanulmányok alatti vizsgák szabályai

Osztályozóvizsga

A tanulónak **félévkor és év végén osztályozó vizsgát kell tennie**, ha

- a tanuló és a szülő írásbeli *kérelme alapján felmentették a tanórán való részvétel alól,*
- írásbeli kérelemre az iskola igazgatója engedélyezte, hogy *egy vagy több tantárgy-tananyagát az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse,*

- ***a jogszabályokban meghatározottaknál többet mulasztott***, és a tantestület a vizsgát engedélyezte: a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen meghaladja a 250 tanítási órát, illetve egy adott tantárgyból a tanítási órák 30 %-át, és ezért teljesítménye nem volt érdemjegyekkel értékelhető, a tanítási év végén nem osztályozható, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozó vizsgát tegyen. A nevelőtestület akkor tagadhatja meg az osztályozóvizsgát, ha az igazolatlan mulasztások száma több mint 20 óra, és az iskola eleget tett értesítési kötelezettségének. (2 írásbeli értesítés). ***Ha a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket***, és emiatt teljesítménye nem volt érdemjeggyel értékelhető, ***félévkor osztályozóvizsgát kell tennie***. Az osztályfőnöknek- valamint a szaktanárnak a saját tantárgyát illetően- figyelemmel kell kísélnie a tanuló hiányzásait és a rendeletben meghatározott mértékhez közelítve figyelmezteti a szülőt és a tanulót a várható következményekre.
- **Felnőttoktatásban, ha a tanuló az órák több mint 50 %-áról hiányzik, félévkor és év végén osztályozó vizsgát köteles tenni.** Ez alól felmentés nem adható.

Különbözeti vizsga

- A tanuló az iskola- vagy osztályváltás miatt nem tanult tantárgy(ak)ból az igazgató által meghatározott időpontban különbözeti vizsgát tesz. A fogadó osztály által már nem tanult tantárgyból a különbözeti vizsgát egyéni felzárkóztatási program szerinti időpontban kell letennie.
- A vizsgák időpontjáról a tanuló írásbeli értesítést kap. **Az osztályozó- és különbözeti vizsga nem ismételhető.** Ha a tanuló a vizsgáról önhibáján kívüli okból igazoltan maradt távol, akkor iskolánk számára **egy alkalommal pótló vizsgát szervez.**

Javítóvizsga

A tanuló tanulmányait javítóvizsgával folytathatja, ha

a) tanév végén **legfeljebb három tantárgyból elégtelen osztályzatot** kapott

b) osztályozó- vagy különbözeti vizsgán:

- sikertelen vizsgát tett
- vagy arról igazolatlanul távol maradt
- vagy azt nem fejezte be
- vagy azt az előírt időpontig nem tette le

A **javítóvizsga időpontja** a tanév rendjében kerül meghatározásra azzal a feltétellel, hogy **augusztus 15-e és 30-a között tervezhető.**

A tanulmányok ideje alatti **vizsga anyaga** a helyi tanterv követelményei alapján állítható össze.

Tanulmányok alatti vizsgák típusai (osztályozó, javító)

Tantárgy	Vizsga típusa
Magyar nyelv és irodalom	Írásbeli+szóbeli
I. idegen nyelv (német/angol)	Szóbeli+írásbeli
Nemzetiségi nyelv (beás/lovári)	Szóbeli+írásbeli
Matematika	Írásbeli
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	Írásbeli
Etika	Szóbeli
Biológia –egészségtan	Írásbeli
Fizika	Írásbeli
Kémia	Írásbeli

Földrajz	Szóbeli
Ének-zene	Gyakorlati
Rajz és vizuális kultúra	Gyakorlati
Dráma és tánc	Gyakorlati
Mozgóképkultúra és médiaismeret	Gyakorlati
Informatika	Gyakorlati
Életvitel és gyakorlat	Szóbeli
Testnevelés és sport	Gyakorlati
Cigány népismeret	Írásbeli
Belügyi rendészeti ismeretek	Írásbeli
Katonai alapismeretek	Írásbeli
Társadalomismeret	Írásbeli
Természetismeret	Írásbeli
Komplex humán ismeretek	írásbeli+szóbeli

Pótló vizsgát tehet a tanuló, ha valamely vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné.

A tanulmányok alatti vizsgák követelményeit az iskola helyi tantervében (a kerettantervben) szereplő követelmények alapján a szaktanárok állapítják meg.

A vizsgák szóbeli vagy írásbeli vizsgaként szervezhetők, de testnevelés, rajz, ének és informatika tantárgyak esetén gyakorlati vizsga is lehet.

16. A tanulók felvételének és átvételének szabályai

A tanulói jogviszony felvétel vagy átvétel útján keletkezik, és a beíratás napján jön létre.

- 9. évfolyamba az általános felvételi eljárás szabályai szerint lehet bekerülni az általános iskolai eredmények alapján.
- Az AJKP előkészítő osztályaiba való jelentkezés feltételeit és módját a 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet 174.§ tartalmazza, valamint megtekinthető az iskola honlapján a Kollégium/AJKP menüpontnál.
- ***A kilencedik évfolyamra tanév közben, valamint a felsőbb évfolyamokra átvétel útján lehet bekerülni.*** Jelentkezés: írásban, az iskola igazgatójának címezve. A jelentkező felvételéről/elutasításáról az osztályok létszámának, a jelentkező előképzettségének, tanulmányi eredményének és a közösség érdekének figyelembe vételével az igazgató dönt. Ha indokolt, személyes elbeszélgetést kér. Indokolt esetben az átvételt az igazgató különbözeti vizsgálathoz kötheti.
- Felnőttoktatáson a tanulói jogviszony a tanuló kérésére jön létre. Feltétele az általános iskolai végzettség.
- A Második Esély Programba történő felvétel feltétele az általános iskolai végzettség, a jelentkező ne rendelkezzen tanulói jogviszonnyal egyetlen oktatási intézménnyel sem, a tankötelezettség életkorát meghaladó, de huszonöt év alatti legyen és befejezett középiskolai végzettséggel nem rendelkezhet.

17. Helyi tanterv

“Tisztelettel gondolunk vissza nagyszerű tanárainkra, de hálát azok iránt érzünk, akik megérintették a lelkünket.

A tanterv nagyon fontos, új ismeretanyag, de a melegség életfeltétel a sarjadó növény és a gyermeki lélek számára.”

Carl Gustav Jung

AZ ISKOLÁBAN TANÍTOTT TANTÁRGYAK ÉS ÓRASZÁMAIK

Nappali tagozat

A Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról és a A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet mellékletei alapján

Kerettanterv az Arany János Kollégiumi Programhoz

9. előkészítő évfolyama számára

Tantárgyak	Óraszám
Magyar nyelv	3
Matematika	5
Idegen nyelv (angol/német)	5
Komplex humán ismeretek (dráma 3 óra, magyar irodalom 2 óra, társadalomismeret 1,5 óra, cigány népismeret)	6,5
Testnevelés és sport	5
Patrónusi foglalkozás	2
Természetismeret	4
Szabadon választható tárgyak	

Informatika	2
Beás	1
Lovári	1
Összes óra	34,5

Cigány népismeret a komplex humán ismeretek tantárgy keretében jelenik meg.

* A 2011. évi CXC törvény 6. melléklete alapján a nemzetiségi oktatás többlet-óraszám

Komplex tantárgyak az AJKP 9. előkészítő évfolyamán

A komplex tantárgyak kialakítása a korábbi évek tapasztalatainak felhasználásával, a NAT és az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet által közölt a kerettanterv 7.3. mellékletének figyelembe vételével továbbá a Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról és a A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet mellékletei alapján készültek.

Céljuk az, hogy

- a tanulóknak kialakítsák az önálló tanuláshoz szükséges kompetenciákat
- megismertesse a tanulási módokat, utakat, eszközöket,
- az összefüggések meglátására ösztönözzön és tanítson
- fejlessze a problémamegoldó képességet,
- az együttműködés, a társas viselkedés szabályait és technikáit ismertesse meg,
- felkészítse a tanulókat a munka világának elvárásaira
- segítsen az IKT eszközök használati lehetőségeinek megismerésében

1. Komplex humán ismeretek

A kerettanterv irodalom, dráma, társadalomismeret tantárgyait, valamint cigány kisebbségi népismeretet tartalmaz.

Eszközök/tevékenységformák

Az alábbi tevékenységeket/eszközöket kiemelten alkalmazzuk a témák feldolgozása során:

- topográfiai feladatok, térkép rajzolása
- memoriter

- szövegértési feladatok (hiányos szöveg kiegészítése, vázlatkiegészítés, igaz-hamis állítások, ellenőrző kérdéssor, tesztfeladatok, jegyzetelés kulcsfogalmak alapján, kulcsfogalmak kigyűjtése)
- szövegalkotási feladatok (vázlatírás, kreatív írás, elbeszélő/leíró/érvelő szövegek alkotása)
- grafikai szervezők alkotása, alkalmazása (gondolattérkép, pókhálóábra, fűrtábra, történetpiramis, folyamatábra, jellem térkép, T-táblázat, grafikus illusztráció)
- drámapedagógiai eszközök (állókép, szoborjáték, improvizáció, belső hang, szituációs játékok)
- Dokumentumszerkesztés, prezentáció szerkesztése, internetes keresés

Óraszámok	helyi tanterv heti óraszám (éves átlag)	Éves óraszám	Projektek száma	Óraszám / projekt	egy hét / projekt
Komplex humán ismeretek	6,5	234	6	39	13
irodalom	2	72		12	4
dráma	3	108		18	6
társadalomismeret	2	72	6	24	8

Témakörök

Tematikai egység	Óraszámok/projekt (átlag)
	Magyar irodalom Dráma Társadalomismeret
Ég és föld	39
Bűn és bűnhődés	39
Reneszánsz	39
Nemzetek ébredése	39
Sokszínű ország	39
Ember, embernek a farkasa	39
Éves munka értékelése	9

Értékelés

Epochák végén közös 3 órás értékelő óra, melyből 90 perc epochazáró (témazáró) dolgozat, mely eredménye piros (dupla) jegyként kerül a naplóba. Hosszú (projekt feladat) - piros (dupla jegy).

Egyéb jegyek: szóbeli felelet - egy, röpdolgozat egy, házi feladat, órai munka 0,5 értékű jegy.

2. Természetismeret

Az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 7.3. mellékletében szereplő tantárgy **biológia, fizika és kémia ismeretekkel és a Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról és a A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről** szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet mellékletei alapján

Értékelés:

1. órai/délutáni munka (alapvetés, hogy mindenki dolgozik és figyelünk egymásra: közösség leszünk...)
Önként vállalt feladatért kisötöst, felelésben megnyilvánulva normál felelet, ezzel ötöst lehet szerezni
2. hosszú feladat: külön piros jegy (dupla érték)
3. zárodolgozat: három normál jegy; utolsó két órán írják; 33% lexikális tudásra épülő teszt - 33% szövegértés 33% logikai jellegű gyakorlatiasságot mérő/ arra nevelő feladatok

A Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról és a A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet mellékletei alapján

Helyi tanterv a gimnáziumok 9-12. évfolyama számára

2020-21 tanévtől 9. évfolyamtól felmenő rendszerben

Tantárgyak műveltség területek szerinti felosztásban	javasolt		javasolt		javasolt		javasolt	
	javasolt	.+óra	javasolt	.+óra	javasolt	.+óra	javasolt	.+óra
Magyar nyelv és irodalom								
magyar nyelv és irodalom	3		4		4		4	1
Matematika								
matematika	3	1	3	1	3	1	3	2
Történelem és állampolgári ismeretek								
történelem	2		2		3	1	3	1
állampolgári ismeretek							1	
Természettudomány és földrajz								
természettudomány **								
kémia	1		2					
fizika	2		3					
biológia	3		2			2		
földrajz	2		1					
Idegen nyelv								
első élő idegen nyelv	3		3		4	1	4	1
második idegen nyelv	3		3		3		3	
Művészetek****								
ének-zene	1		1		1			
vizuális kultúra	1		1					
mozgóképkultúra és médiaismeret*							1	
Technológia								
digitális kultúra	2		1		2			1
Testnevelés és egészségfejlesztés								
Testnevelés és egészségfejlesztés	5		5		5		5	
közösségi fejlesztés (osztályfőnöki)	1		1		1		1	
Cigány népismeret		1		1		1		1
Belügyi rendészeti ismeretek/katonai*****		1		1		1		1
Fakultáció						2		2
kötött célú órakeret***		-			4		4	
Kötelező alapóraszám	32		32		30		29	
Szabadon tervezhető órakeret****								
Maximális órakeret	35		35		35		35	

***** *Belügyi rendészeti ismeretek és katonai alapismeretek azon tanulók számára, akik választják 9. évfolyamtól. Informatika (?)*

A NAT és az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet által közölt a kerettanterv

7.1. mellékletének figyelembe vételével

Kerettanterv a nyelvi előkészítő osztály számára

angol nyelv	18
testnevelés	3
informatika	5
matematika	1,5
magyar	1,5
beás/lovári	2
Összesen	31
+tömegsport	2
összesen	33

51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet
3. melléklet

Kerettanterv a gimnáziumok 9-12. évfolyama számára

Általános tantervű gimnáziumi osztály

2019-20-ban utoljára indult évfolyam számára – a 9. évfolyamtól kifutó rendszerrel

Tantárgyak	9.	10.	11.	12.
Magyar irodalom	2	3	3	3+1
Magyar nyelv	2	1	1	1
I. Idegen nyelv (angol/német)	3+1	3+1	3+1	3+1
II. Idegen nyelv (beás/lovári)	3	3	3	3
Matematika	3+1	3+1	3+1	3+2
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2+0,5	2+0,5	3	3+1
Etika	0	0	1	0
Biológia – egészségtan	0	2	2	2
Fizika	2	2	2	0
Kémia	2	2	0	0
Földrajz	2	2	0	0
Ének-zene	1	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Dráma és tánc/Mozgóképkultúra és médiaismeret	1	0	0	0
Informatika	1+0,5	1+0,5	1	1
Életvitel és gyakorlat	0	0	0	1
Testnevelés és sport	3+2	3+2	3+2	3+2

Osztályfőnöki	1	1	1	1
Cigány népismeret	1	1	1	1
Fakultáció	0	0	2	2
Összes óra	35	36	35	35
Nemzetiségi tartalmak (rcnn)	1	1	1	1
Összes óraszám	35	36	35	36

51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet
3. melléklet

Kerettanterv a gimnáziumok 9-12. évfolyama számára
Emelt informatika óraszámú gimnáziumi osztály
2019-20-ban utoljára indult évfolyam számára

Tantárgyak	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4+1
I. Idegen nyelv (angol/német)	3+1	3+1	3+1	3+1
II. Idegen nyelv (beás/lovári)	3	3	3	3
Matematika	3+1	3+1	3+1	3+2
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2+0,5	2	3	3+1
Etika	0	0	1	0
Biológia –egészségtan	0	2	2	2
Fizika	2	2	2	0
Kémia	2	2	0	0
Földrajz	2	2	0	0
Ének-zene	1	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1

Dráma és tánc/Mozgóképkultúra és <u>médiaismeret</u>	1	0	0	0
Informatika	2+0,5	2	1	1
Életvitel és gyakorlat	0	0	0	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Cigány népismeret	1	1	1	1
Fakultáció	0	0	1+1	2
Összes óra	36	36	35	35

51/2012. (XII. 21) számú EMMI rendelet
3. melléklet

Kerettanterv a gimnáziumok 9-12. évfolyama számára

Belügyi rendészet orientációjú gimnáziumi osztály

2019/20-ban utoljára indult évfolyam számára

Tantárgyak	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4+1
I. Idegen nyelv (angol/német)	3+1	3+1	3+1	3+1
II. Idegen nyelv (beás/lovári)	3	3	3	3
Matematika	3+1	3+1	3+1	3+2
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2+0,5	2+0,5	3	4
Etika	0	0	1	0
Biológia –egészségtan	0	2	2	2
Fizika	2	2	2	0
Kémia	2	2	0	0
Földrajz	2	2	0	0
Ének-zene	1	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Dráma és tánc/Mozgóképkultúra és médiaismeret	1	0	0	0
Informatika	1,5	1,5	1	1

Életvitel és gyakorlat	0	0	0	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Cigány népismeret	1	1	1	1
Belügyi ismeretek	1	1	1	1
Összes óra	36	37	35	35

Nappali tagozat vizsgarendje

VIZSGAREND NAPPALI TAGOZATON 2018-2019 tanévtől

évfolyam	féléves vizsga		év végi vizsga	
	írásbeli	szóbeli	írásbeli	szóbeli
9. előkészítő		angol/német		angol/német
9. évfolyam		magyar	beás/lovári	földrajz
		történelem		angol/német
10. évfolyam		beás/lovári		magyar
		angol/német		informatika
11. évfolyam	matematika	biológia	matematika	történelem
		magyar		választott nyelv *
12. évfolyam	próbaérettségi magyar történelem matematika idegen nyelv választott tantárgy			próbaérettségi magyar történelem idegen nyelv választott tárgy (matematika)

*amennyiben az 5. tárgy is nyelv, úgy mindkét nyelvből

A felnőttoktatás tantervi óraszámai

A Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról és a A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet mellékletei alapján

LEVELEZŐ TAGOZAT

4 évfolyamos képzés

2020-21-től kezdők számára – a 9. évfolyamtól felmenő rendszerben

Tantárgyak				
	heti	heti	heti	heti
Magyar nyelv és irodalom	1	1	1,5	1
Matematika	1+1 dig	1+1 dig	1+1 dig	1+1 dig
Történelem	0,5	0,5+0,5dig	0,5+0,5dig	0,5+0,5dig
Állampolgári ismeretek				0,25
Természettudomány			0,5	
Kémia	0,25	0,25		
Fizika	0,25	0,25		
Földrajz	0,5	0,5		
Biológia	0,5	0,5		
I. Idegen nyelv	1	1	1	1,5
II. Idegen nyelv	0,5	0,5	0,5	0,5
Művészetek			0,25	0,25
Digitális kultúra	0,5	0,5	0,5	
Mozgóképkultúra és médiaismeret vagy Dráma és színház				0,25
Osztályközösség-építés	0,5	0,5	0,5	0,5
szabadon választható				0,5+0,5dig
Levelező összes óraszám	5,5	5	4,75	4,25

A szabad órakeret választható tantárgyai:

roma/cigány nemzetiségi népismeret informatika

biológia

földrajz

51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 12. melléklete alapján

LEVELEZŐ TAGOZAT

4 évfolyamos képzés

2019-20-ban utoljára indult képzés

	9. évfolyam 2019-2020	10. évfolyam	11. évfolyam (2014/15)	12. évfolyam (2015/16)	12. évfolyam vá- lasztható
Tantárgy	heti	heti	heti	heti	heti
Anyanyelv/kommunikáció	0,5	0,5	0,5	0,5	
Magyar irodalom	0,5	0,5	0,75	0,75	
Matematika	1	1	1	1	
Idegen nyelv (angol/német)	1	1	1	1	
Történelem, állampolgári ismeretek	0,5	0,5	0,5	0,5	
Fizika	0,25	0,25	0,25	0,25	
Földrajz	0,25	0,25			0,5
Kémia	0,25	0,25			
Biológia	0,25	0,25	0,25		0,5
Informatika			0,25	0,25	0,5
Cigány népismeret					0,5
Filozófia/etika			0,1		

Művészeti ismeretek (dráma és tánc)			0,1	0,1	
Belügyi rendészeti					
Osztályfőnöki	0,5	0,5	0,5	0,5	
			* válasz- tott tárgy	* A négy választható tárgy egyike kötele- zően választandó	
Óraszám	4,5	4,5	5,2	5,35	

A szabad órakeret választható tantárgyai:

roma/cigány nemzetiségi népismeret
informatika
biológia
földrajz

A fenti kötelező órákon túl a Második Esély Program lehetőséget biztosít felzárkóztató foglalkozások látogatására, melyek a tanulók egyéni felkészítésére, segítésére helyezik a hangsúlyt.

Vizsgarend levelező tagozaton

Évfolyam	9. évfolyam		10. évfolyam		11. évfolyam		12. évf.	
	I.félév	II.félév	I.félév	II.félév	I.félév	II.félév	I.félév	II.félév
magyar irodalom	írásbeli	írásbeli	írásbeli	írásbeli	szóbeli	írásbeli	szóbeli	szóbeli
magyar nyelvtan	írásbeli	írásbeli	írásbeli	írásbeli	szóbeli	írásbeli	szóbeli	szóbeli
történelem	írásbeli	írásbeli	írásbeli	írásbeli	írásbeli	szóbeli és beadandó	írásbeli	szóbeli
matematika	írásbeli	írásbeli	írásbeli	írásbeli	írásbeli	írásbeli	írásbeli	írásbeli
idegen nyelv	írásbeli	szóbeli	írásbeli	szóbeli	írásbeli	szóbeli	írásbeli	szóbeli
földrajz	írásbeli		írásbeli					
fizika	írásbeli		írásbeli		írásbeli			
kémia	írásbeli		írásbeli					írásbeli
biológia	írásbeli		írásbeli		írásbeli	írásbeli		
informatika					beadandó			
fakultáció							ck- projekt földrajz- írásbeli biológia- írásbeli	ck-kész projekt földrajz- szóbeli biológia- szóbeli

A tantárgyválasztás rendje

- A 9. évfolyamra felvételt nyert tanulók és szülei a beiratkozáskor kapnak részletes tájékoztatást az iskola képzési rendszeréről, a kötelező és választható tantárgyakról. A tájékoztató után írásban kell nyilatkozni, hogy a választható tantárgyak közül a 9. évfolyamon melyeket kívánják tanulni.
- A 10. évfolyamos tanuló minden év április 15-ig kaphat tájékoztatást a 11-12. évfolyamon választható tárgyakról.
- A jelentkezését május 20-ig írásban – 18 év alatti tanuló esetében a szülő aláírásával is – az igazgatóhelyettesnek adhatja le.
- Az írásban történt jelentkezés után az adott tanévben a foglalkozásokon való részvétel kötelező.
- Igény esetén az iskola biztosítja a fakultatív hit és vallásoktatás feltételeit.
- A választott tantárgyak módosítását az adott tanév szeptember 01. napjáig a tanuló – tanköteles tanuló esetében a szülővel közösen írásban, a változtatás indoklásával együtt kérvényezheti.
- A kérelmet az iskola igazgatója az osztályfőnök és az érintett szaktanárok véleményének meghallgatásával bírálja el, és döntésről határozatban, írásban értesíti a tanulót és a szülőt.

A tankönyvek és más taneszközök kiválasztásának elvei

A tankönyvrendelés során csak olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, atlasz stb.) igényelhetnek a pedagógusok, amelyek szerepelnek a tankönyvjegyzékben.

Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges taneszközöket a szakmai munkaközösségek határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján.

A taneszközök kiválasztásánál a szakmai munkaközösségek az alábbi szempontokat veszik figyelembe:

- A taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének.
- Azokat a taneszközöket kell előnyben részesíteni, amelyek megfelelnek a kétszintű érettségi követelményeinek és tartósak, tehát több tanéven keresztül használhatók.
- A taneszközök kiválasztásánál az állandóságra törekszünk: új taneszköz használatát csak nagyon szükséges, az oktatás minőségét lényegesen javító esetben vezetünk be.

A diákok a tankönyveket és kiegészítő taneszközöket a könyvtárból kölcsönzik. A használat közben selejtesse vált példányokat évente pótoljuk.

A könyvtár szolgáltatásait az intézmény tanulói és dolgozói térítésmentesen vehetik igénybe.

A nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok megvalósítása

Az AJKP előkészítő év során a nevelés-oktatás alapvető feladata a hátrányok kompenzálása, a kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása:

- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait,
- a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával,
- az egészséges életvitel kialakítása során a természetismeret, a testnevelés és a patronusi órák tanulói aktivitására építünk
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása,
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.

A gimnázium 9-12. év folyamán folytatott nevelés-oktatás feladata az alapműveltség árnyalása és megszilárdítása, melynek során már megjelennek a pályaválasztáshoz, a továbbtanuláshoz, a munkavállalói szerephez, a szakképesítések megszerzéséhez szükséges kompetenciák. A kompetenciák kialakítását az egyes műveltségi területek tananyagával valamint a választható foglalkozások, kollégiumi nevelés különböző szintjein valósítjuk meg, amelynek során:

- az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával kívánjuk megvalósítani,
- az önismeret alakításával, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztésével, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban,
- a kreativitás fejlesztése, az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés, a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük,
- a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozásával, helyes magatartásformák megismertetésével és gyakoroltatásával,
- a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátításával, a mentális képességek célirányos fejlesztésével, az önálló tanulás és az önművelés alapozásával,

- fokozatosan bővítjük, kiteljesítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat

A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Az iskola képzési formái

A Gandhi Gimnázium és Kollégium nyelvoktató típusú, cigány/roma nemzetiségi gimnáziumi képzést nyújt diákjainak

1. **Négyosztályos** szervezeti keretben
2. **Négyosztályos szervezeti keretben egy előkészítő évvel**, melyhez ötéves kollégiumi program járul. Ez utóbbi képzési forma a „*Hátrányos Helyzetű Tanulók Kollégiumi Programjának*” pedagógiai rendszerén alapul.
3. Felnőtt diákjaink **levelező és esti** oktatási formában kapcsolódhatnak be gimnáziumi képzésbe, négyévfolyamos szervezeti keretben.

•Általános elvek és formák

Az Arany János Program előkészítő osztályaiban 26 fő a maximalizált létszám, a többi osztályban a nemzeti köznevelési törvény által meghatározottak az irányadók, de a fenntartó ettől eltérhet.

A tanórán kívüli foglalkozások szervezését a tanulók nagyobb közösségei (legalább 8 fő), a nevelőtestület, a szülői munkaközösség kezdeményezhetik.

A tantárgyi csoportbontások az osztálylétszámok ismeretében kerülnek meghatározásra. A csoportbontások történhetnek osztály vagy évfolyam szinten.

A tanítási órán kívüli egyéb foglalkozások

Az iskola – a tanórai foglalkozások mellett a tanulók érdeklődése, igényei, szükségletei, valamint az intézmény lehetőségeinek figyelembe vételével *tanórán kívüli egyéb foglalkozásokat szervez.*

Ezek lehetnek:

- szakkörök
- öntevékeny diákkörök
- versenyre felkészítő foglalkozások
- érettségire felkészítő foglalkozások
- korrepetálások
- fejlesztő foglalkozások
- egyéni mentorálás

- önkéntes közösségi szolgálat
- fakultatív és nem fakultatív rendezvények
- iskolai ünnepélyek, megemlékezések
- projektek
- konzultációs foglalkozások
- tanulmányi, kulturális verseny, sportversenyek

A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai

- **Választható tantárgy** iskolánkban a **2. idegen nyelv**, amelynek tanulása minden diákunk számára a 9. évfolyamtól felmenő rendben kötelező. A tanulók az iskola által a felvételi tájékoztatóban szereplő idegen nyelvek közül választhat.
- A választható fakultációs tantárgyak (11-12. évfolyam) *esetében* diákjainknak *lehetőséget adunk, hogy megjelöljék, melyik pedagógusnál szeretnék tanulmányaikat folytatni.* Amennyiben a tantárgyfelosztás ezt lehetővé teszi, biztosítjuk a többség által megjelölt pedagógust a kurzus vezetésére. A választásukat a tanulók és a szülők aláírásukkal megerősítik és tudomásul veszik, hogy az értékelés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamra lépés tekintetében úgy kell tekinteni, mintha kötelező tanórai foglalkozás lenne.

Választható érettségi vizsgatárgyak megnevezése

Az érettségi vizsgára való felkészítés és a jelentkezés szabályait az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról szóló 100/1997. (VI.13.) Korm. rendelet szabályozza részletesen, melynek legfontosabb elemei a következők;

A középiskolának a tizenegyedik-tizenkettedik évfolyamon a kötelező vizsgatárgyból biztosítania kell, hogy a tanuló – választása szerint – mind a középszintű, mind az emelt szintű érettségi vizsgára fel tudjon készülni. A kötelező érettségi vizsgatárgyakon kívül a középiskola a helyi tantervében határozza meg, hogy mely további – legalább két – vizsgatárgyból: *lovári, beás* teszi lehetővé az emelt szintű érettségi vizsgára történő felkészülést. Legalább három vizsgatárgyból lehetővé kell tenni a középszintű vizsgára történő felkészülést. Intézményünkben ajánlott tantárgyak: *földrajz, informatika, cigány népismeret, belügyi rendészeti, katonai alapismeretek.* Érettségi vizsga a tanulói jogviszony keretében, az érettségi bizonyítvány megszerzése előtt abból a vizsgatárgyból tehető, amelynek a helyi tantervben meghatározott követelményeit az érettségi vizsgára jelentkező teljesítette, tudását osztályzattal értékelték, és ezt bizonyítvánnyal igazolni tudja.

A középszintű érettségi vizsga témakörei

1. Magyar nyelv és irodalom

Magyar nyelv

Ember és nyelv

A nyelv mint jelrendszer.
A beszéd mint cselekvés.
A nyelv és a gondolkodás viszonya.
Nyelvesalád, nyelvtípus.
A nyelvhasználat társadalmi vonatkozásai.

Kommunikáció

A kommunikációs folyamat tényezői és funkciói, ezek összefüggései a kifejezésmóddal.
A kommunikáció interdiszciplináris jellege. Jel, jelrendszer.
Nyelvi és vizuális kommunikáció.
A nyelvhasználat, mint kommunikáció.
Kommunikációs funkciók és közlésmódok.
Személyközi kommunikáció. A tömegkommunikáció.

A magyar nyelv története

Változás és állandóság a nyelvben.
A magyar nyelv rokonsága.
A magyar nyelv történetének fő szakaszai.
A tihanyi apátság alapítólevele, a Halotti beszéd és könyörgés, Ó-magyar Mária-siralom. Nyelvművelés.

Nyelv és társadalom

Társadalmi és területi nyelvváltozatok.
Rétegzettség és norma a nyelvhasználatban.
Kisebbségi nyelvhasználat.
A határon túli magyar nyelvűség.
Tömegkommunikáció és a nyelvhasználat.

A nyelvi szintek

Hangtan.
Alaktan és szótan.
Mondattan.
A mondat szintagmatikus szerkezete.
A mondat a szövegben.
Logikai és grammatikai viszonyok az összetett mondatban.
Szókincs és frazeológia.

A szöveg

A szöveg és a kommunikáció.
A szöveg szerkezete és jelentése.
Szövegértelmezés.
A szöveg szóban és írásban.

Az intertextualitás.
A szövegtípusok.
Szöveg a médiában.

A retorika alapjai

A nyilvános beszéd.
Érvelés, megvitatás, vita.
A szövegszerkesztés eljárásai.

Stílus és jelentés

Szóhasználat és stílus.
A szójelentés.
Állandósult nyelvi formák.
Nyelvi, stilisztikai változatok.
Stíluseszközök. Stílusréteg, stílusváltozat.

Irodalom

Szerző, művek

- Életművek a magyar irodalomból

Petőfi Sándor, Arany János, Ady Endre, Babits Mihály, Kosztolányi Dezső, József Attila. Az életmű: az életút jelentős tényei, a főbb művek szövegismeretén alapuló értelmezése, kapcsolatok a művek között. Memoriterek.

- Portrék

Balassi Bálint, Csokonai Vitéz Mihály, Berzsenyi Dániel, Kölcsey Ferenc, Vörösmarty Mihály, Jókai Mór, Mikszáth Kálmán, Móricz Zsigmond, Szabó Lőrinc, Radnóti Miklós, Weöres Sándor, Ottlik Géza, Márai Sándor, Pilinszky János.

Két-három lírai és/vagy néhány epikai/drámai alkotás bemutatása, értelmezése. Memoriterek.

- Látásmódok

Zrínyi Miklós, Jókai Mór, Krúdy Gyula, Karinthy Frigyes, Kassák Lajos, Illyés Gyula, Radnóti Miklós, Szabó Lőrinc, Németh László, Örkény István, Nagy László, Nemes Nagy Ágnes, Szilágyi Domokos.

Választandó legalább három szerző a felsoroltak közül. (A lista bővíthető legfeljebb két, a fentiekhez hasonló jelentőségű szerzővel.)

- A kortárs irodalomból

Legalább egy szerző 2-3 lírai és/vagy epikai művének értelmezése az 1980-tól napjainkig tartó időszakból.

Irodalmi nyilvánosság; nyomtatott szöveg, digitális közlés.

- Világirodalom

Az európai irodalom alapvető hagyományai: az antikvitás és a Biblia.

A romantika, a századfordulós modernség (a szimbolizmustól az avantgárdig) jellemzői és egy-két kiemelkedő képviselője.

- Színház és dráma

Színház és dráma a különböző korszakokban.

1-1 mű értelmezése: Szophoklész, Shakespeare, Molière, Katona József: Bánk bán, Madách Imre: Az ember tragédiája.

- Az irodalom határterületei

Az irodalom kulturális határterületei. Népköltészet, műköltészet, folklór.

Az adaptáció – irodalom filmen, dalszövegben, a virtuális valóságban.

A szórakoztató irodalom hatáskeltő eszközei, egy-két tipikus műfaja.

Mítosz, mese és kultusz. Sikerek, divatjelenségek.

Az irodalmi ismeretterjesztés nyomtatott és elektronikus műfajai.

- Regionális kultúra

Interkulturalitás.

A régió, a tájegység, a település irodalmi, kulturális hagyományai.

Kisebbségi irodalmak. Életmódra, kulturális szokásokra utaló dokumentumok bemutatása.

Értelmezési szintek, megközelítések

- Témák, motívumok

Szépirodalmi alkotások gondolati, tematikus, motivikus egyezéseinek és különbségeinek összevetése. Az olvasott művekben motívumok, témák változatainak felismerése, értelmezése.

- Műfajok, poétika
Műnemek, műfajok. Poétikai fogalmak alkalmazása.

- Korszakok, stílustörténet

A kifejezésmód és világlátás változása a különböző korszakokban a középkortól a szimbolizmusig.

2. Matematika

Halmazok

- Halmazműveletek
- Számosság, részhalmazok
- Matematikai logika
- Fogalmak, tételek és bizonyítások a matematikában
- Kombinatorika
- Gráfok

Számelmélet, algebra

- Alapműveletek
- A természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek
- Oszthatóság
- Számrendszerek
- Racionális és irracionális számok
- Valós számok
- Hatvány, gyök, logaritmus
- Betűkifejezések
- Nevezetes azonosságok
- Arányosság
- Százalékszámítás
- Egyenletek, egyenletrendszerek, egyenlőtlenségek, egyenlőtlenség-rendszerek
- Algebrai egyenletek, egyenletrendszerek
 - Elsőfokú egyenletek, egyenletrendszerek
 - Másodfokú egyenletek, egyenletrendszerek
 - Magasabb fokú egyenletek
 - Négyzetgyökös egyenletek
- Nem algebrai egyenletek
 - Abszolút értékes egyenletek
 - Exponenciális és logaritmikus egyenletek
 - Trigonometrikus egyenletek
 - Egyenlőtlenségek, egyenlőtlenség-rendszerek
- Középtételek, egyenlőtlenségek

Függvények, az analízis elemei

- A függvény
- Egyváltozós valós függvények
- A függvények grafikonja, függvénytranszformációk
- A függvények jellemzése
- Sorozatok
- Számtani és mértani sorozatok
- Kamatos kamat, járadékszámítás
- Az egyváltozós valós függvények analízisének elemei
- Határérték, folytonosság

Geometria, koordinátagometria, trigonometria

- Elemi geometria
- Tételek
- A távolságfogalom segítségével definiált ponthalmazok
- Vektorok síkban és térben
- Trigonometria
- Koordinátagometria
- Pontok, vektorok
- Egyenes
- Kör
- Kerület, terület
- Felszín, térfogat

Leíró statisztika

- Statisztikai adatok gyűjtése, rendszerezése, különböző ábrázolásai
- Nagy adathalmazok jellemzői, statisztikai mutatók
- A valószínűségszámítás elemei

3. Történelem

Az ókor és kultúrája

Vallás és kultúra az ókori Keleten.

A demokrácia kialakulása Athénban.

A római köztársaság virágkora és válsága, az egyeduralkodó kialakulása.

Az antik hitvilág, művészet, tudomány.

A kereszténység kialakulása és elterjedése.

A népvándorlás, az antik civilizáció felbomlása.

A középkor

A feudális társadalmi és gazdasági rend jellemzői.
A nyugati és a keleti kereszténység.
Az iszlám vallás és az arab világ; a világvallások elterjedése.
A középkori városok.
Egyházi és világi kultúra a középkorban.
A humanizmus és a reneszánsz Itáliában. Az oszmán birodalom terjeszkedése.

A középkori magyar állam megteremtése és virágkora

A magyar nép őstörténete és vándorlása.
A honfoglalástól az államalapításig. Az Árpád-kor.
Társadalmi és gazdasági változások Károly Róbert, Nagy Lajos és Luxemburgi Zsigmond idején.
A Hunyadiak.
Kultúra és művelődés.

Szellemi, társadalmi és politikai változások az újkorban

A nagy földrajzi felfedezések és következményei.
Reformáció és katolikus megújulás.
A kontinentális abszolutizmus és a parlamentáris monarchia megszületése Angliában.
A tudományos világkép átalakulása, a felvilágosodás.

Magyarország a Habsburg Birodalomban

A mohácsi csata és az ország három részre szakadása.
Az Erdélyi Fejedelemség virágkora.
A török kiűzése és a Rákóczi-szabadságharc.
Magyarország a XVIII. századi Habsburg Birodalomban. Művelődés, egyházak, iskolák.

A polgári átalakulás, a nemzetállamok és az imperializmus kora

A francia polgári forradalom politikai irányzatai, az Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata. A XIX. század eszméi.
Az ipari forradalom és következményei.
Nagyhatalmak és katonai-politikai szövetségek a századfordulón.
Tudományos, technikai felfedezések, újítások és következményeik.

A polgárosodás kezdetei és kibontakozása Magyarországon.

A reformmozgalom kibontakozása, a polgárosodás fő kérdései.
A reformkori művelődés, kultúra.
Polgári forradalom.
A szabadságharc.
A kiegyezés előzményei és megszületése.

Gazdasági eredmények és társadalmi változások a dualizmus korában. Az életmód, a tudományos és művészeti élet fejlődése.

Az első világháborútól a kétpólusú világ felbomlásáig

Az első világháború jellege, jellemzői; a Párizs környéki békék.

A gazdaság a társadalom és életmód új jelenségei a fejlett világban.

Az USA és az 1929-33-as gazdasági válság.

A nemzetiszocializmus hatalomra jutása és működési mechanizmusa.

A bolsevik ideológia és a sztálini diktatúra az 1920-30-as években.

A második világháború előzményei és jelentős fordulatai.

A hidegháború és a kétpólusú világ jellemzői. A szocialista rendszerek bukása.

Magyarország története az első világháborútól a második világháborús összeomlásig

Az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása és következményei.

A Horthy-rendszer jellege, jellemzői.

A művelődési viszonyok és az életmód.

A magyar külpolitika mozgásteret, alternatívái.

Magyarország részvétele a világháborúban.

A német megszállás, a holokauszt Magyarországon.

Magyarország 1945-től a rendszerváltozásig

A szovjet felszabadítás és megszállás.

A határon túli magyarság sorsa.

A kommunista diktatúra kiépítése és működése.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc.

A Kádár-rendszer jellege, jellemzői. A rendszerváltozás.

A jelenkor

A közép-európai régió jellemzői, távlatai, a posztsovjét rendszerek problémái.

Az európai integráció története.

A „harmadik világ”.

Fogyasztói társadalom; ökológiai problémák, a fenntartható fejlődés. A globális világ kihívásai és ellentmondásai.

A mai magyar társadalom és életmód

Alapvető állampolgári ismeretek.

Etnikumok és nemzetiségek a magyar társadalomban.

A magyarországi roma társadalom.

A parlamenti demokrácia működése és az önkormányzatiság.

Társadalmi, gazdasági és demográfiai változások.

4. Biológia

1. Bevezetés a biológiába

1.1. A biológia tudománya

1.2. Az élet jellemzői

1.2.1. Az élő rendszerek

1.2.2. Szerveződési szintek

1.3. Fizikai, kémiai alapismeretek

2. Egyed alatti szerveződési szint

2.1. Szervetlen és szerves alkotóelemek

2.1.1. Elemek, ionok

2.1.2. Szervetlen molekulák

2.1.3. Lipidek

2.1.4. Szénhidrátok

2.1.5. Fehérjék

2.1.6. Nukleinsavak, nukleotidok

2.2. Az anyagcsere folyamatai 2.2.1. Felépítés és lebontás kapcsolata

2.2.2. Felépítő folyamatok

2.2.3. Lebontó folyamatok

2.3. Sejtalkotók (az eukarióta sejtben)

2.3.1. Elhatárolás 2.3.2. Mozgás

2.3.3. Anyagcsere

2.3.4. Osztódás

2.3.5. A sejt működésének vezérlése

3. Az egyed szerveződési szintje

3.1. Nem sejtrendszerek

3.1.1. Vírusok

3.2. Önálló sejtek

3.2.1. Baktériumok

3.2.2. Egysejtű eukarióták

3.3. Többsejtűség 3.3.1. A gombák, növények, állatok elkülönülése

3.3.2. Sejtfonalak

3.3.3. Teleptest és álszövet

3.4. Szövetek, szervek, szervrendszerek, testtájak

3.4.1. A növényvilág főbb csoportjai a szervi differenciálódás szempontjából

3.4.2. Az állatvilág főbb csoportjai a szervi differenciálódás szempontjából

3.4.3. A növények szövetei, szervei

3.4.4. Az állatok szövetei, szaporodása, viselkedése

4. Az emberi szervezet

4.1. Homeosztázis

4.2. Kültakaró

4.3. A mozgás 4.3.1. Vázrendszer

4.3.2. Izomrendszer

4.3.3. Szabályozás

4.3.4. A mozgás és mozgási rendszer egészségtana

4.4. A táplálkozás

4.4.1. Táplálkozás

4.4.2. Emésztés

4.4.3. Felszívódás

4.4.4. Szabályozás

4.4.5. Táplálkozás egészségtana

4.5. A légzés

4.5.1. Légcseré

4.5.2. Gázcsere

4.5.3. Hangképzés

4.5.4. Szabályozás

4.5.5. A légzés és a légzőrendszer egészségtana

4.6. Az anyagszállítás

4.6.1. A testfolyadékok

4.6.2. A szöveti keringés

4.6.3. A szív és az erek

4.6.4. Szabályozás

4.6.5. A keringési rendszer egészségtana, elsősegélynyújtás

4.7. A kiválasztás

4.7.1. A vizeletkiválasztó rendszer működése

4.7.2. Szabályozás

4.7.3. A kiválasztó szervrendszer egészségtana

4.8. A szabályozás

4.8.1. Idegrendszer

- Információelméleti vonatkozások

- Sejtszintű folyamatok

- Szinapszis

- Az idegrendszer általános jellemzése

- Gerincvelő - Agy

- Testérző rendszerek

- Érzékelés

- Látás- Hallás és egyensúlyérzés

- Kémiai érzékelés

- Testmozgató rendszerek

- Vegetatív érző és mozgató rendszerek

4.8.2. Az emberi magatartás biológiai-pszichológiai alapjai

- A magatartás elemei

- Öröklött elemek

- Tanult elemek
 - Emlékezés
 - A társas viselkedés alapjai
 - Pszichés fejlődés
- 4.8.3. Az idegrendszer egészségtana
- 4.8.4. A hormonrendszer - Hormonális működések
- Belső elválasztású mirigyek
 - A hormonrendszer egészségtana
- 4.8.5. Az immunrendszer
- Immunitás
 - Vércsoportok
 - Az immunrendszer egészségtana

4.9. Szaporodás és egyedfejlődés

- 4.9.1. Szaporítószervek
- 4.9.2. Egyedfejlődés
- A szaporodás, fejlődés egészségtana

5. Egyed feletti szerveződési szintek

5.1. Populáció

- 5.1.1. Környezeti kölcsönhatások 5.1.2. Kölcsönhatások
- Viselkedésbeli kölcsönhatások
 - Ökológiai kölcsönhatások

5.2. Életközösségek

- 5.2.1. Az életközösségek jellemzői
- 5.2.2. Hazai életközösségek

5.3. Bioszféra

- Globális folyamatok **5.4. Ökoszisztéma**

5.4.1. Anyagforgalom

5.4.2. Energiaáramlás

5.4.3. Biológiai sokféleség

5.5. Környezet- és természetvédelem

- Levegő
- Víz - Energia, sugárzás - Talaj
- Hulladék

6. Öröklődés, változékonyság, evolúció

6.1. Molekuláris genetika

- 6.1.1. Alapfogalmak
- 6.1.2. Mutáció
- 6.1.3. A génműködés szabályozása

6.2. Mendeli genetika

- 6.2.1. Minőségi jellegek
- 6.2.2. Mennyiségi jellegek

6.3. Populációgenetika és evolúciós folyamatok

- 6.3.1. Ideális és reális populáció
- 6.3.2. Adaptív és nem adaptív evolúciós folyamatok
- 6.3.3. Biotechnológia
- 6.3.4. Bioetika
- 6.4. A bioszféra evolúciója**
- 6.4.1. Prebiológiai evolúció
- 6.4.2. Az ember evolúciója

5. Földrajz

1. Térképi ismeretek

- A térképi ábrázolás
- Térképi gyakorlatok
- Az űrtérképezés

2. Kozmikus környezetünk

- A Naprendszer kialakulása, felépítése, helye a világegyetemben
- A Nap és kísérői
- A Föld és mozgásai
- Űrkutatás az emberiség szolgálatában

3. A geoszférák földrajza

- A kőzetburok
- Földtörténet
- A Föld szerkezete és fizikai jellemzői
- A kőzetburok szerkezete
- A kőzetlemez-mozgások okai és következményei
- A hegységképződés
- A kőzetburok (litoszféra) építőkövei
- A Föld nagyszerkezeti egységei
- A földfelszín formálódása
- A levegőburok
- A légkör kialakulása, anyaga és szerkezete
- A levegő felmelegedése
- A légnyomás és a szél
- Az általános légkörczés
- Víz a légkörben
- Az időjárás és az éghajlat
- A vízburok földrajza
- A vízburok kialakulása és tagolódása
- A világtenger
- A felszíni vizek és felszínalakító hatásuk
- A felszín alatti vizek
- A komplex vízgazdálkodás elemei

4. A földrajzi övezetesség

- A szoláris és a valódi éghajlati övezetek
- A vízszintes földrajzi övezetesség
- A forró övezet Mérsékelt övezet
- Meleg-mérsékelt öv
- Valódi mérsékelt öv
- Hideg- mérsékelt öv
- A hideg övezet
- A függőleges földrajzi övezetesség

5. A népesség- és településföldrajz

- A népesség földrajzi jellemzői
- A települések földrajzi jellemzői

6. A világ változó társadalmi- gazdasági képe

- A világgazdaság általános jellemzése, szerkezetének átalakulása és jellemző folyamatai
- A termelés, a fogyasztás és a kereskedelem kapcsolata
- A világ élelmiszergazdaságának jellemzői és folyamatai
- A világ energiagazdaságának és iparának átalakulása
- A harmadik és a negyedik szektor jelentőségének növekedése

7. A világgazdaságban különböző szerepet betöltő régiók, országcsoportok és országok

- A világgazdasági pólusok
- A világgazdaság peremterületei
- Egyedi szerepkörű ország csoportok és országok

8. Magyarország földrajza

- A Kárpát-medence természet- és társadalomföldrajzi sajátosságai
- Magyarország természeti adottságai
- Magyarország társadalmi- gazdasági jellemzői
- Hazánk nagytájainak eltérő természeti és társadalmi- gazdasági képe
- Hazánk nagyrégióinak (tervezési-statisztikai régióinak) természet- és társadalomföldrajzi képe Magyarország környezeti állapota

9. Európa regionális földrajza

- Európa általános természet-földrajzi képe
- Európa általános társadalom- földrajzi képe
- Az Európai Unió földrajzi vonatkozásai

Észak- Európa

Nyugat- Európa: Egyesült Királyság, Franciaország

Dél-Európa: Olaszország, Szerbia és Montenegró, Horvátország, Közép- Európa tájainak és országainak természet- és társadalomföldrajzi képe: Németország, Ausztria, Szlovákia, Románia

Kelet-Európa természet- és társadalomföldrajzi vonásai: Oroszország, Ukrajna

10. Európán kívüli földrészek földrajza

A kontinensek általános természet- és társadalomföldrajzi képe

Ázsia

Általános földrajzi kép

Országai: Kína, Japán, India

Délkelet-Ázsia iparosodott és iparosodó országai

Nyugat- Ázsia, arab világ

Ausztrália

Afrika általános földrajzi képe Amerika

Általános földrajzi képe

Országai: Amerikai Egyesült Államok

11. A globális válságproblémák földrajzi vonatkozásai

A geoszférák környezeti problémáinak kapcsolatai

A népesség, a termelés és a fogyasztás növekedésének földrajzi következményei A környezeti válság kialakulása és az ellene folytatott küzdelem

6. Informatika

1. Információs társadalom

1.1. A kommunikáció

1.2. Információ és társadalom

2. Informatikai alapismeretek - hardver

2.1. Jelátalakítás és kódolás

2.2. A számítógép felépítése

3. Informatikai alapismeretek – szoftver

3.1. Az operációs rendszer és főbb feladatai

4. Szövegszerkesztés

4.1. A szövegszerkesztő használata

4.2. Szövegszerkesztési alapok

4.3. Szövegjavítási funkciók

4.4. Táblázatok, grafikák a szövegben

5. Táblázatkezelés

- 5.1. A táblázatkezelő használata
- 5.2. A táblázatok felépítése
- 5.3. Adatok a táblázatokban
- 5.4. Táblázatformázás
- 5.5. Táblázatok, szövegek, diagramok
- 5.6. Problémamegoldás táblázatkezelővel

6. Adatbázis-kezelés

- 6.1. Az adatbázis-kezelés alapfogalmai
- 6.2. Az adatbázis-kezelő program interaktív használata
- 6.3. Alapvető adatbázis-kezelési műveletek
- 6.4. Képernyő és nyomtatási formátumok

7. Információs hálózati szolgáltatások

- 7.1. Kommunikáció az interneten
- 7.2. Web-lap készítés

8. Prezentáció és grafika

- 8.1. Prezentáció (bemutató)
- 8.2. Grafika

9. Könyvtárhasználat

- 9.1. Könyvtárak: Tájékoztató intézmények, információs központok
- 9.2. Dokumentumtípusok
- 9.3. Tájékoztató eszközök

7. Cigány népismeret

1. Történeti ismeretek

- 1.1. A cigányság eredete, vándorlása
- 1.2. A cigányság a középkori és újkori Európában, valamint Magyarországon 1914-ig
- 1.3. A Horthy-korszak és a II. világháború évei Magyarországon
- 1.4. Változások 1945 után a hazai roma közösség életében

2. Néprajzi ismeretek

- 2.1. A cigányság tárgyi kultúrája
- 2.2. A cigányság szokásrendszere
- 2.3. Cigány mese- és mondavilág
- 2.4. Hagyományápolás és a média

3. Földrajzi ismeretek

- 3.1. A Magyarországon élő cigány csoportok és térbeli elhelyezkedésük
- 3.2. A település-földrajzi viszonyok hatása a cigányság életmódjára
- 3.3. A jövő lehetőségei, kitörési pontok, esélyek

4. Társadalmi kapcsolatok és kötődések

- 4.1. A cigányság szociológiai ismérvei
- 4.2. A közösségi összetartozás tudata és jellemző megnyilvánulási formái
- 4.3. Az egyén helye a cigány közösségekben, a többes kötődés szerepe és hatásai

5. Nyelvi ismeretek

- 5.1. A cigány nyelvek eredete és fejlődése
- 5.2. A cigányság beszélt nyelvei és ezek jellemzői Magyarországon
- 5.3. Írott nyelvi emlékek
- 5.4. Szépirodalom

6. Zene és tánc kultúra

- 6.1. A cigányság zenéje és tánc kultúrája
- 6.2. Hagyományok és újdonságok a cigányzenében

7. Kisebbségpolitikai ismeretek

- 7.1. A kisebbségpolitika jogszabályi keretei
- 7.2. Az önkormányzatiság alapjai és gyakorlata
- 7.3. Az önkormányzatok, egyesületek, civil szervezetek szerepe a cigány önazonosság fenntartásában
- 7.4. A jelen társadalmi problémái

8. Belügyi rendészeti ismeretek

1. A rendészet alapjai

- 1.1. A rendészet, rendészeti szervek
- 1.2. Az egyes rendészeti szervek általános jellemzése
- 1.3. A rendészeti szervek kialakulása

2. Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium alá tartozó rendészeti szervek szakmai tevékenysége

- 2.1. A szakmai tevékenység területei, az egyes szervek működése és irányítása
- 2.2. Intézkedések és kényszerítő eszközök
- 2.3. A katasztrófák felosztása
- 2.4. Együtműködés, kapcsolatok és szolgálati tevékenységek

3. Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium alá tartozó rendészeti szervek funkcionális tevékenysége

- 3.1. A személyzeti, munkaügyi és szociális tevékenység
- 3.2. Szolgálatlal összefüggő jogok és köteleességek
- 3.3. A környezet-, munka- és egészségvédelem

3.4. A szolgálati érintkezés

3.5. Az alaki magatartás

4. Tereptan

4.1. A tereptan alapjai

4.2. A terepen történő tájékozódás

5. A jogellenes cselekményekkel szembeni fellépés

5.1. A jogellenes cselekmények

5.2. Szabálysértési alapismeretek

5.3. Bűncselekményi alapismeretek

5.4. Az elkövető és az áldozat

5.5. Az egyes bűncselekmény típusok kriminológiai jellemzői

5.6. Nyomozási alapismeretek

9. Testnevelés

A/ELMÉLETI ISMERETEK

- 1. A Magyar sportsikerek**
- 2. A harmonikus testi fejlődés**
- 3. Egészséges életmód**
- 4. Testi képességek**
- 5. Gimnasztika**
- 6. Atlétika**
- 7. Torna**
- 8. Ritmikus gimnasztika**
- 9. Küzdősportok, önvédelem**
- 10. Úszás**
- 11. Testnevelés és sportjátékok**
- 12. Természetben űzhető sportok**

B/GYAKORLATI ISMERETEK

1. Gimnasztika

2. Atlétika

- Futások
- Ugrások
- Dobások

3. Torna

- Talajtorna
- Szekrényugrás
- Gerenda
- Ritmikus gimnasztika
- Gyűrű

4. Küzdősportok, önvédelem

5. Úszás

6. Testnevelés és sportjátékok

- Kézilabda
- Kosárlabda
- Labdarúgás • Röplabda

10. Angol-, német-, beás-, lovári nyelv

A **lovári-, beás, angol- és német nyelv** érettségi vizsga tartalmi részét az alább felsorolt témakörök képezik, azaz a feladatok minden vizsgarészben tematikusan ezekre épülnek. Ez a lista az érettségi vizsga általános követelményeiben felsorolt témakörök részletes kifejtése közép- és emelt szintre. A lista nem tartalmaz külön ország ismereti témakört, mert ennek elemei a többi témakörben előfordulnak. A középszinten felsorolt témakörök az emelt szintre is érvényesek.

TÉMAKÖR		VIZSGASZINTEK	
1.	Személyes vonatkozások, család	<p>Közép szint</p> <p>A vizsgázó személye, életrajza, életének fontos állomásai, fordulópontjai</p> <p>Családi élet, családi kapcsolatok</p> <p>A családi élet mindennapjai, otthoni teendők</p> <p>Személyes tervek</p>	<p>Emelt szint</p> <p>A család szerepe az egyén és a társadalom életében</p> <p>Családi munkamegosztás, szerepek a családban, generációk együttélése</p>
2.	Ember és társadalom	<p>A másik ember külső és belső jellemzése Baráti kör</p> <p>A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel Női és férfi szerepek</p> <p>Családi, iskolai ünnepek</p> <p>Öltözködés, divat</p> <p>Vásárlás, szolgáltatások</p> <p>Hasonlóságok és különbségek az emberek között</p>	<p>Az emberi kapcsolatok minősége, fontossága (barátság, szerelem, házasság)</p> <p>Lázadás vagy alkalmazkodás; a tizenévesek útkeresése</p> <p>Előítéletek, társadalmi problémák és azok kezelése</p> <p>Az ünnepek fontossága az egyén és a társadalom életében</p> <p>Az öltözködés, mint a társadalmi hovatartozás kifejezése</p> <p>A fogyasztói társadalom, reklámok</p> <p>Társadalmi viselkedésformák</p>
3.	Környezetünk	<p>Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása) A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek</p> <p>A városi és a vidéki élet összehasonlítása</p> <p>Növények és állatok a környezetünkben</p> <p>Környezetvédelem szűkebb környezetünkben – Mit tehetünk környezetünkért vagy a természet megóvásáért?</p> <p>Időjárás</p>	<p>A lakóhely és környéke fejlődésének problémái</p> <p>A természet és az ember harmóniája</p> <p>A környezetvédelem lehetőségei és problémái</p>

4.	Az iskola	Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat) Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka A nyelvtanulás, a nyelvtanulás szerepe, fontossága Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei, iskolai hagyományok	Iskolatípusok és iskolarendszer Magyarországon és más országokban Hasonló események és hagyományok külföldi iskolákban
5.	A munka világa	Diákmunka, nyári munkavállalás Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás	A munkavállalás körülményei, lehetőségei itthon és más országokban, divatszakmák
6.	Életmód	Napirend, időbeosztás Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás) Étkezési szokások a családban Ételek, kedvenc ételek Étkezés iskolai menzán, étteremben, gyorsétteremben Gyakori betegségek, sérülések, baleset Gyógykezelés (házi orvos, szakorvos, kórház)	Az étkezési szokások hazánkban és más országokban Ételspecialitások hazánkban és más országokban A kulturált étkezés feltételei, fontossága A szenvedélybetegségek A gyógyítás egyéb módjai
7.	Szabadidő, művelődés, szórakozás	Szabadidős elfoglaltságok, hobbik Színház, mozi, koncert, kiállítás, stb. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet Kulturális események	A szabadidő jelentősége az ember életében A művészet szerepe a mindennapokban Szabadidős sport, élsport, veszélyes sportok A könyvek, a média és az internet szerepe, hatásai
8.	Utazás, turizmus	A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés Nyaralás itthon, illetve külföldön Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai	A motorizáció hatása a környezetre és a társadalomra Az idegenforgalom jelentősége

9.	Tudomány és technika	Népszerű tudományok, ismeretterjesztés A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben	A tudományos és technikai fejlődés pozitív és negatív hatása a társadalomra, az emberiségre
-----------	-----------------------------	---	---

A tanulmányi munka írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módjai

Általános alapelvek

- A tanuló értékelése és osztályozása legyen folyamatos, és reális
- Dolgozat elmulasztása nem értékelhető osztályzattal
- Az osztályzatokat az osztályzást követően a tanulókkal minden esetben közölni kell
- A szaktanár személyes felelősséggel értékeli a tanuló teljesítményét
- Ha a tanuló minősítéséhez nem áll rendelkezésre megfelelő mennyiségű érdemjegy, akkor az osztályban tanítók testülete dönt az osztályozhatóságról, illetve osztályozó vizsgára való bocsátásról

Az érdemjegyek és az osztályzatok megállapítása az ötfokozatú skálának megfelelően történik

A számonkérés formái

Írásbeli számonkérés

- dolgozat (röpdolgozat, témazáró)
- házi feladat
- konkrét tanórai tevékenység értékelése

Az írásbeli dolgozatok ajánlott értékelése

- elégtelen: 0-39 %
- elégséges: 40-54 %
- közepes: 55-69 %
- jó: 70-84 %
- jeles: 85-100 %

Szóbeli számonkérés

- szóbeli felelet
- kiselőadások
- házi feladat
- konkrét tanórai tevékenység értékelése

Gyakorlati tevékenységek számonkérése

- konkrét tanórai tevékenység értékelése
- produktum elkészítése
- bemutatás

Féléves vizsgák

- Az iskola tanulói féléves vizsgát tesznek.
- Egy vizsgaidőszakban két tárgyból (előkészítő évfolyamon 1 tantárgyból) szóbeli + matematika tárgyból írásban kell vizsgázniuk a tanulóknak. A vizsgatárgyakat legkésőbb az augusztusi tanévnyitó értekezleten tárgyalja és hagyja jóvá a tantestület.
- A vizsgák pontos idejét a Tanév rendje c. dokumentum tartalmazza, amit - az adott tanév vizsgatárgyaival együtt - az osztályfőnök ismertet meg a tanulókkal.
- A vizsgák szóbeli vizsgák, kéttagú bizottság előtt teljesíti a tanuló az érvényben lévő jogszabályok szerint.
- A féléves vizsga érdemjegye két témazáró érdemjegynek felel meg az osztályzat megállapításánál.

A próbaérettségi értékelése a mindenkori érettségi vizsga szabályai szerint történik.

Az érdemjegyek kívánatos száma

- A témakörből írt nagydolgozaton vagy témazáró dolgozaton kívül legalább még egy kisebb anyagrészből szerzett jegy kívánatos.
- A félévi osztályzat megállapításához a heti óraszámnál legalább eggyel nagyobb számú érdemjegy kell.

A tanulók értékelése

A tanulók **formatív értékelése a szaktanárok és a nevelőtestület feladata**. A szaktanárok rendszeresen mérik a tanulók teljesítményét, és osztályzatokkal értékelik azt. Általánosan elvárható, hogy a tanuló rendelkezzen egy félévben a heti óraszám + 1 osztályzattal.

A rendszeres osztályozás egyik feladata a tanulási hibák és hiányosságok feltárása, amely lehetővé teszi a javítást és pótlást. A másik fontos célja a tanuló, a tantestület és szülő tájékoztatása az elért eredményekről. Összességében a **formatív értékeléssel** az iskola a nevelés folyamatát kívánja szabályozni.

A pedagógiai értékeléshez szükséges adatokat különböző módszerek segítségével gyűjtjük össze, például **feleltetéssel, megfigyeléssel, feladatlapos felméréssel**. Az írásbeli feladatok kapcsolódnak az adott tananyaghoz. Egy-egy fejezet lezárását rendszerint írásbeli számonkérés követi. A tanulónak joga van a megírt, és két héten belül kijavított dolgozatát megtekinteni. Az iskola pedagógusai lehetőséget adnak, hogy az adott érdemjegyről tájékoztatást kérjen a tanuló.

A **lezáró-minősítő értékelést** a tanulási folyamat nevezetes szakaszainak befejezésekor alkalmazzuk (tanítási témák vége). A minősítő értékelés során **globális képet adunk a tanulóról**; arról, hogy egy-egy tanulási periódus végén milyen mértékben tett eleget a neveltségi és tanulmányi követelményeknek. **Legfontosabb szummatív aktusok:**

- évközi osztályozás
- negyedéves jegy
- félévi értesítő

- év végi bizonyítvány
- érettségi vizsga

A minősítő értékelés sajátos eszközét jelenti kialakult gyakorlatunk és nevelési elveink szerint az **osztályfőnök dicsérő-elmarasztaló rendszere**. Ennek az értékelési rendszernek az elemeit az intézmény szervezeti és működési szabályzata tartalmazza. Ugyanakkor fontos kiemelni, hogy bizonyos esetektől eltekintve (hiányzások szankcionálása, versenyek jutalmazása) a konkrét intézkedéskor **döntő szerepe van az osztályfőnök pedagógiai koncepciójának, pedagógia elveinek, következetességének, személyiségének.**

A jutalmazások és elmarasztalások iránt támasztott követelményeink:

- megfontoltan, de a szükséges esetekben késedelem nélkül alkalmazzuk azokat
- mindig személyre szabottak legyenek
- szigorúan következetesek legyenek
- vegyék figyelembe az általa kiváltható hatásokat
- a fentiek szerint a várhatóan leghatékonyabb eszközt alkalmazzuk

A szóbeli feleleteket mint a beszámoltatás alapvető módját rendszeresen alkalmazzuk. A szóbeli feleletekre elsősorban egy-egy tanítási órára történő tanulói felkészülés mértékének és hatékonyságának ellenőrzésére alkalmazzuk, de lehetőség van a néhány órával korábban tanult tananyag szóbeli számonkérésére is. Szóbeli számonkérési forma alkalmazható egy-egy fejezet összefoglalása, áttekintése alkalmával akkor, ha házi feladatként a nagyobb egység átismétlését kapták feladatul a tanulók. Nem feleltethető szóban a tanuló egy-egy nagyobb fejezet teljes anyagából a témakör összefoglalása, áttekintése, a fejezet átismétlésével történő tanulói felkészülés biztosítása nélkül.

Gyakorlati beszámoltatásra kerülhet sor a testnevelés, a rajz, ének és a művészetek tantárgyak esetében. A gyakorlati beszámoltatás a tanuló által az iskolai oktatás és az otthoni felkészülés alatt megszerzett gyakorlati feladatok teljesítési szintjének értékelését, a tanuló osztályozását célozza.

Magatartás és szorgalom ellenőrzése, értékelése, jutalmazás

A tanuló magatartásának és szorgalmának értékelése

A magatartás és szorgalom jegyeket az osztályfőnök és a kollégiumi nevelő határozza meg az osztályban tanító tanárok beleegyezésével.

A tanuló magatartásának értékelése

Példás a tanuló magatartása, ha

- az iskola közösségeiben kezdeményező vagy kiemelkedő munkát végez
- szavai és tettei összhangban vannak a tanulói jogokkal és kötelességekkel •
iskolában és iskolán kívül példamutatóan, a Házirend előírásai szerint viselkedik

- az egész tanévben **nincs igazolatlan** óra mulasztása **Jó** a tanuló magatartása, ha
- az iskolai közösségi munkában részt vesz és a vállalt feladatokat a legjobb tehetsége szerint, becsülettel teljesíti
- a Házirend előírásait iskolában általában megtartja
- a tanév folyamán legfeljebb osztályfőnöki figyelmeztetésben részesült, és az egész tanévben **legfeljebb 3 igazolatlan** óra mulasztása volt

Változó a tanuló magatartása, ha

- igyekszik magát kivonni a közösségi munkából és a rábízott feladatokat vonakodva, képességeinek nem megfelelő színvonalon hajtja végre
- szavaiban és tetteiben gyakran hiányzik a tanulói jogok és kötelességek összhangja
- a Házirend utasításait iskolában és iskolán kívül gyakran megszegi
- a tanév folyamán osztályfőnöki intézésben részesült és az egész tanévben **4-7 igazolatlan** óramulasztása volt **Rossz** a tanuló magatartása, ha
- közösségi munkát külön felhívásra sem végez, a kapott feladatokat tudatos hanyagsággal nem teljesíti
- a tanulói jogok és kötelességek egységének tudatos és sorozatos megbontásával tanuló társainak rossz példát mutat
- a Házirend előírásait többszöri figyelmeztetés ellenére tudatosan megsérti
- a tanévben megrovása vagy ennél súlyosabb fegyelmi büntetése volt, vagy az egész tanévben **10-nél több órát mulasztott igazolatlanul**
- ha ellene fegyelmi határozat született

A tanuló szorgalmának minősítése

Példás a tanuló szorgalma, ha

- a tanulmányi munkához való viszonya kifogástalan és példamutató, tanulmányi eredménye és teljesítménye a valódi képességeivel teljes összhangban van
- kötelességtudata a tanítási órákra való felkészülésben és az önképzésben példamutató, szóbeli és írásbeli feladatait önállóan, rendszeresen és pontosan teljesíti, a tanítási óra menetébe aktívan bekapcsolódik, szükség esetén elfogadja a tanulmányi támogatást és társait is segíti a tanulásban

Jó a tanuló szorgalma, ha

- a tanuláshoz való viszonya jó, önképzésre általában gondot fordít, de tanulmányi teljesítménye valamivel képességei alatt van
- iskolai és otthoni tanulmányi munkáját elvégzi, de a folyamatos és rendszeres felkészülést néha elhanyagolja, a tanítási órán nem mindig aktív

Változó a tanuló szorgalma, ha

- a tanulmányi munkát vonakodva, csak ismételt figyelmeztetésre végzi el, tanulmányi eredménye képességeihez mérten feltűnően alacsony

- kötelességtudata az órákra való felkészülésben nem megfelelő, szóbeli és írásbeli feladatait rendszertelenül, felületesen teljesíti, a tanítási órán általában passzív és figyelmetlen
- csekély erőfeszítést fejt ki tanulmányi teljesítményének javítására és a felajánlott segítséget sem fogadja el

Hanyag a tanuló szorgalma, ha

- a tanulmányi munkájában teljesen megbízhatatlan és felelőtlen, képességeihez mérten rendkívül gyenge tanulmányi eredményt ér el
- tanulmányi kötelességét szándékosan és folyamatosan elmulasztja
- legalább egy tárgyból elégtelen a félévi vagy az év végi jegye

A tanulók jutalmazásának elvei és formái

A tanulót jutalmazni lehet, ha:

- a tanórákon, foglalkozásokon a tananyag feldolgozásában időlegesen vagy rendszeresen kiemelkedő szorgalmat tanúsít, vagy átlagon felüli eredményt ér el
- különböző tanulóközösségek (Diákönkormányzat, osztályközösség, szakkör, diákkör, sportkör) munkájában példamutató módon viselkedik és tevékenykedik
- az iskola nevelési-oktatási feladataiban és hagyományainak a megőrzésében (jó tanulmányi eredmény, ünnepélyeken való szereplés, iskolai és iskolán kívüli versenyeken való helytállás, az iskola önkéntes szépítése, karbantartása) odaadó és feltűnően hasznos tevékenységet fejt ki
- az intézmény jó hírnevét öregbíti (városi, megyei, országos tanulmányi, közismereti, műveltségi versenyeken eredményesen helytáll)

A jutalmazás fokozatai

- Írásbeli **szaktanári dicséretet** kiemelkedő tantárgyi munkáért vagy közösségi munkáért a nevelőtestület, a szaktanár, vagy a diákönkormányzat felnőtt vezetője adhat.
- Írásbeli **nevelői dicséretet kiemelkedő közösségi munkáért vagy egyszeri nagy feladat elvégzéséért a kollégiumi nevelő adhat**
- **Osztályfőnöki dicséretet** a nevelőtestület tagjainak vagy a tanulóközösség javaslata alapján az osztályfőnök adhat iskolai versenyeken, műsorokban való részvételért illetve eredményért.
- **Csoportvezetői dicséretet a saját csoportja tagjainak a csoportnevelő adhat a kollégiumi nevelő/pedagógiai asszisztens vagy a csoport javaslata alapján.**
- **Igazgatói dicséretet** az osztály, illetve az iskolaközösség érdekében végzett munkáért, vagy a tanév során tanúsított kiemelkedő tanulmányi teljesítményért, megyei, országos versenyen való részvételért az osztályfőnök javaslata alapján az igazgató adhat.
- **Kollégiumvezetői dicséretet a kollégium, a csoport, illetve a kollégiumi közösség érdekében végzett munkáért, vagy a tanév során tanúsított kiemelkedő tanulmányi, közösségi, teljesítményért, megyei, országos versenyen való részvételért az csoportnevelő javaslata alapján is adhat a kollégiumvezető.**
- **Tantestületi dicséret:** a tanév végén adható a tantestület javaslata alapján kiemelkedő tanulmányi teljesítményért, megyei, országos versenyen elért helyezésért, kulturális, sporteredményért.

A jutalmazás formái

- oklevél
- könyvjutalom
- tárgyjutalom
- pénzjutalom

A Gandhi-díj

- Minden tanév végén az érettségi előtt álló évfolyam tanulói közül egy (kivételes esetben 2-3) tanuló részesülhet Gandhi-díjban.
- A díj oklevélből és anyagi juttatásból áll. Az anyagi juttatás mértékéről és formájáról a nevelőtestület dönt, de ennek értéke nem lehet kevesebb, mint a mindenkori minimálbér harminc százaléka.

A díj elnyerésének feltétele

- Négy éven keresztül kiemelkedő tanulmányi eredmény: a 9-12. évfolyamon az év végi tanulmányi eredményeinek átlaga 4,5-nél magasabb.

A magasabb évfolyamra lépés feltételei

A tanuló magasabb évfolyamra lép, ha az évfolyam követelményeit minden tantárgyból – legalább elégséges osztályzattal vagy szöveges értékelés esetén megfelelt, részt vett minősítéssel – a szorgalmi időszakban rendszeren, osztályozó vizsgán vagy különbözeti vizsgán teljesítette.

Nem léphet tovább az a tanuló, aki valamelyik tantárgy követelményrendszerét – neki felróható vagy fel nem róható okokból – nem teljesítette.

Az egyes tanulók év végi osztályzatát a nevelőtestület osztályozó értekezleten áttekinti és a pedagógus, illetve az osztályfőnök által megállapított osztályzatok alapján dönt a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről. Abban az esetben, ha az adott osztályzat a tanuló hátrányára lényegesen eltér a tanítási év közben adott érdemjegyek átlagától, a nevelőtestület megkéri az érdekelt pedagógust, hogy adjon tájékoztatást ennek okáról, és indokolt esetben változtassa meg döntését. Ha a pedagógus nem változtatja meg döntését, és a nevelőtestület ennek indokaival nem ért egyet, az osztályzatot az évközi jegyek alapján a tanuló javára módosítja.

A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések körébe tartoznak, a szociális hátrányok enyhítését szolgáló juttatások, pedagógiai, kulturális jellegű támogatási formák, illetve a személyes gondoskodást nyújtó támogatás.

Szociális támogatási formák

- Étkezési térítési díj differenciáltan történő megállapítás a családok szociális helyzetének figyelembe vételével
- Hétvégi hazautazások támogatása (útiköltség támogatás – kollégium jogköréhez rendelve)
- Helyi bérlet
- Természetbeni juttatások (ruházat, lábbeli)
- Ingyenes részvétel biztosítása (tanulmányi kirándulás, színház-, mozi- és hangverseny látogatás, jégpálya, uszoda)
- Tankönyvek kölcsönzése azok megvásárlása helyett (tankönyvtámogatás)
- A hátrányos helyzetű és/vagy cigány tanulók középfokú, tanulmányaiban, ösztöndíj formájában segítséget nyújthat az Útravaló - Macika Ösztöndíjprogram.
- Egyéni szponzorálás, alapítványi támogatás

- Arany János Kollégiumi program (tanulmányi ösztöndíj, térítési díj mentesség, helyi bérlet, ingyenes hazautazás, személygépkocsi vezetési jogosítvány megszerzésének támogatása programok, rendezvények...)

Tanulmányi eredménytől függő támogatások

- Tanulmányi ösztöndíj
- Nyelvvizsga térítési díj támogatása

Személyes gondoskodást nyújtó támogatás (alanyi jogon járó)

A tanulók szociális munkás által nyújtott egyéni konzultáción, tanácsadáson vehetnek részt annak érdekében, hogy problémáik ne akadályozzák őket iskolai előmenetelükben. A szociális munkás, alapvetően preventív tevékenységet végez a szociális kapcsolataik és társadalmi integrációjuk javításával azért, hogy a tanulók képességeiknek, lehetőségeiknek kibontakozását segítse.

A gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő tevékenységek

Az iskola gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatait alapvetően meghatározza az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról, valamint a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény.

A gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő feladatokat az intézmény által alkalmazott főállású szociális munkás látja el. Az iskolai szociális munkás összefogja és koordinálja az iskola gyermekvédelmi munkáját. Figyelemmel kíséri a tanulókat, elősegíti a fejlődésüket veszélyeztető okok feltárását, felismerését. A szociális munkás az intézmény nevelőtestületével együttműködve, erőfeszítéseket tesz a tanulókat veszélyeztető tényezők megelőzése, illetve megszüntetése érdekében.

Javaslat az osztályfőnöki órák munkatervéhez

Az osztályfőnöki óra

- Az osztályfőnöki munka tengelyében az osztályfőnöki óra áll.
- Az osztályfőnöki órákon sajátos rendszerező, szintetizáló módszerrel kerül sor a tanulók nevelésében szerepet játszó nevelési tartalmak, témakörök feldolgozása.
- A témakörök tartalmazzák a személyiségfejlesztésnek mindazokat a mozzanatait, amelyek a helyi tanterv alapján a nevelőmunkában elengedhetetlenek.

A nevelési témák lehetnek

- Kötöttek (a tantervben meghatározottak)
- Aktuális eseményekhez kapcsolódók

Az osztályfőnöki órán törekednünk kell olyan légkör kialakítására, amely feloldja a tanulóiban lévő gátlásokat, segíti őket abban, hogy őszintén nyilatkozzanak meg. Legyen a helyes vitakultúra kialakításának gyakorlóterepe. Legyenek a kommunikáció, a kreativitás, a tolerancia, az önismeret, a társismeret, valamint az együttműködés és konfliktuskezelés fejlesztésének színterei. Fontos az elfogadó, játékos légkör. Előtérben a tanulók részvétele álljon.

Az osztályfőnök feladata a hátrányos helyzetű tanulók beilleszkedésének elősegítésében:

- Ne essünk a sztereotipizálás csapdájába! Az egyes tanulóira koncentráljunk! (Konkrétan ennek a tanulónak miben tudok segíteni.)
- Járjunk el annak érdekében, hogy a hátrányos helyzetű tanuló a tanulásra koncentrálhasson! Ne legyenek mentális problémái.
- Vegyük igénybe minden lehetséges eszközt a motiválásukra. A gyengén teljesítés oka zömében nem a képességek, hanem a tanulás iránti érdeklődés hiánya. A szülői biztatás nélkülözése, megfelelő modell hiánya, alacsony igény szint vagy az állandó sikertelenség a probléma forrása.
- Fő feladat a tanulás iránti érdeklődés felkeltése és fenntartása.

A tanulók motiválásában az osztályfőnöknek jelentős szerepe van a szaktanárokkal karöltve.

Néhány módszer a tanulók motiválására:

- Csoportképzés: hasonló képesség, vagy érdeklődés alapján csoportokba osztott tanulók feladat elé állítása.
- Önként jelentkezés: az aktuálisan alulmotivált tanulók számára vonzó, de fejlesztő hatású feladat keresése. „*Testre szabottan*” felkínált feladatok.
- Szerződés-kötés: tanár és diák megállapodása arra vonatkozóan, hogy milyen munkáért milyen jutalom jár.
- Játék- és szimulációs programok: általában interaktív feladatok, főleg a hagyományosan unalmasnak bizonyuló gyakorlás motiválására használhatók.
- Egyéni haladást biztosító, programozott tankönyvek.
- Felmérés és érdemjegyek: a tanulás motiválása szempontjából nem annyira az érdemjegy fontos, hanem hogy mire kapta.
- Dicséret és bátorítás: a kívánt viselkedés megerősítésével a szóban forgó viselkedés gyakorisága növelhető.
- Indoklás: az adott feladattal vagy követelménnyel mi a célunk, miért kell teljesíteni. Az indoklás a jó tanár-diák kapcsolatot is elősegíti, mivel a diákok tapasztalják, hogy partnernek tekintjük őket.
- Segítség felajánlása: biztonságérzetet nyújt, főleg azok számára, akik szoronganak a feladatoktól, bizonytalanok képességeikben.
- A másság elfogadása.
- A jutalmazás előnyben részesítése: A pozitív megerősítés jóval előnyösebb a motivációkra nézve.

NEVELÉSI TÉMAKÖRÖK – TÉMÁK

	Témakör	Tartalom	Ajánlott irodalom
1.	Énképünk	<ul style="list-style-type: none"> ● Az élet értelméről (megvásárolható boldogság – értelmes élet) ● Milyenek az emberek? Jók vagy rosszak? ● Milyen vagyok én? Saját címer. ● Milyennek látunk másokat? ● Ilyen szeretnék lenni. ● Egyszer fenn – máskor lenni. ● Erkölcsi tulajdonságaink. ● Önnevelés – önmegvalósítás ● 	<p>Szilágyi Kata: Értékválasztás, értékközvetítés a pedagógus pályán</p> <p>Vekerdy Tamás: Honnan hová?</p> <p>Kozáki Béla: Morálitás, jellemfejlesztés</p> <p>Nagy Katalin: Igazságos, becsületes, bátor</p> <p>Gordon, Thomas: Tanítsd a gyermekedet önfegyelmre!</p> <p>Dévai Margit: Énképpörrekció önismereti játékmódszerrel a serdülőkorban</p> <p>Mohás Lívía: Mit tudsz önmagadról?</p> <p>Kósáné Ormai Vera: Személyiségfejlesztő játékok</p> <p>Varga – Gönczi – Pintér: Önismereti játékok gyűjteménye</p>

2.	Feszültségoldás	<ul style="list-style-type: none"> • A fiatalok egymás közötti konfliktusai – Konfliktusok az osztályban • Konfliktusok a pedagógusok és diákok közt • Az erőszakmentes konfliktuskezelés • Önbecsülés, mások megbecsülése • Készség a meghallgatásra, megértésre, beleérzés képessége • Önérvényesít és konfliktus, erőszak nélkül • Együttműködés: ngés és bizalom-építés rtos döntések • Fiúk és lányok interakciói. • Lányok és fiúk konfliktusmagatartása 	<p>JamieValker: Feszültségoldás az iskolában (Játékok és gyakorlatok)</p> <p>Kósáné Ormai Vera: Személyiségfejlesztő játékok (együttműködés, konfliktuskezelés)</p>
3.	Egészségünk védelme	<ul style="list-style-type: none"> • Az emberi test felépítése, védelme • Az egészséges ember - a beteg ember • Egészséges életmód • Testkultúra – napirend – pihenés – alvás – táplálkozás • Káros szenvedélyek • Dohányzás – alkoholizálás – kábítószer • A nemi érés – a pubertás • Fertőző betegségek 	<p>Nagy Egészségkönyv: Kossuth – Medicina</p> <p>Poffer Péter: A belső utak könyve Hárdi István: A lélek egészségvédelme</p> <p>Suzie Hayman: Együttélés egy tinédzserrel Nagy G. – Lovass P.: A kábítószer világa Polcz Alaine: A halál iskolája Rácz József:</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • Nemi betegségek – AIDS 	<p>A drogfogyasztó magatartása</p> <p>Tolnai Kálmán: Kábulat</p> <p>Vabrik László: A bódulat csapdájában. Fiatalkorú narkománia</p> <p>Az AIDS ábécéje (film)</p> <p>Végzetes diagnózis (film)</p>
4.	A családi élet harmóniája	<ul style="list-style-type: none"> • A család szerepe – konfliktusforrások – megoldások • A szülők • Az anya szerepe a családban • Gyerekek a családban • A nagyszülők – az öregek • Szerelem • Szexualitás • Házasság • Válás • A csonka család • Egyedül • A barátság • Család és iskola 	<p>Bagdy Emőke: Családi szocializáció és személyiségzavar</p> <p>Ágai Ágnes: Kamaszságok</p> <p>Czeizel Endre: Ki viszi át a szerelmet</p> <p>Fromm E.: A szeretet művészete</p> <p>Géraldy, Paul: Szerelmesek kalauza</p> <p>Ranschburg Jenő: A nő és a férfi</p> <p>Dowel, Josh Mc. Szerk.: Fiatalok szerelmi élete</p> <p>Kiss Albert: Szexuálkultúra I – II</p> <p>Stoppard, Miriam: Tinilányok könyve</p> <p>Buda Béla – Szilágyi Vilmos: Párválasztás</p> <p>Kon, I.sz.:A barátság</p>

5.	A tanulás – műveltségünk gyarapítása	<p>Mire való az iskola? Iskola és világ Hogyan tanulok? – tanulási szokások Tanulást segítő módszerek Műveltség – művelődés Olvasáskultúra – könyvtár Zenei kultúra Az ízlés Vitakultúránk</p>	<p>Oroszlány Péter: Könyv a tanulásról, Lusták könyve Rudnianski, Jaroslaw: Hogyan tanuljak? Löwe. H.: Az élet tanulás Margittay Sándor: Hogyan tanuljunk? Pólya György: A problémamegoldás iskolája Weiss D. H.: Hogyan fejlesszük memóriánkat? Kugellmann, Walter F.: Meg tanulok tanulni. Eröss László – Haus Löwe: Az iskolai kudarckokról</p>
6.	A szabadidő igényes eltöltése	<ul style="list-style-type: none"> ● Menjünk a szabadba! ● Sportoljunk! ● Menjünk Múzeumba! ● A zenéről – a táncról ● Hobbi – szenvedély 	<p>Magyarországi kirándulások Takács Ferenc: Ép testben Kounovszky, Nicholas: Testezés és életöröm Gál György Sándor: Új operakalauz Paudi Marianne: Hangversenykalauz I – IV. Ráth – Végh István: A könyv komédiája</p>
7.	Munkakultúránk	<ul style="list-style-type: none"> ● A munka szerepe az ember életében ● A nők és a munka ● Pályaválasztás ● Munkavállalás – hogyan dolgozzunk – munkabérek A munkanélküliség ● A tudás folyamatos bővítése ● Ügyintézés, mindennapi élet 	<p>Az új munka törvénykönyve magyarázatokkal Dunckel, J.: Üzleti illemkódex Juhász Ágnes: Továbbképzési, átképzési lehetőségek Sík Csaba: Mindenkori mesterek</p>

8.	<p>Környezetkultúra – az ember és a természet harmonikus kapcsolata</p>	<ul style="list-style-type: none"> • • • Az ember a természet része • A vízszennyezésről • A talajszennyezésről • A légszennyezésről • A sugárszennyezésről • A zaj- és a fényszennyezés – DISCÓK • A fák és az erdő szerepe • A hulladékok elhelyezésének problémái <p>Társadalmi törekvések a természeti értékek megóvására (Nemzeti Parkok, Nemzetközi összefogás, környezetvédő</p>	<p>Zobory Erzsébet: Ember- és környezettan</p> <p>Konrad Lorenz: Az emberiség nyolc halálos bűne</p> <p>Brown, Lester R.: A világ helyzete</p> <p>Juhász Nagy Pál: Humánökológia</p> <p>Juhász Nagy Pál: Természet és ember</p> <p>Sebeők János: Lázadó bioszféra</p> <p>Szent-Györgyi Albert: Az örült majom</p> <p>Mikusné Nádainé Magda: Barátunk az erdő</p> <p>Widdowson, John: Egyetlen földünk van.</p>
9.	<p>Hazánk és a nagyvilág, nemzetiségek, identitás</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ország – haza – nemzet • Kisebbségek, identitás • A magyar diaszpóra – MVSZ • Az ENSZ • Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata • Az EU • Az Európa Tanács • A NATO 	<p>Balázs Gy. – Szelényi K.: Magyarok</p> <p>Glatz Ferenc: Magyarok Európában I – III</p> <p>Nagy Ferenc: Magyarok a természettudomány és technika történetében</p>

10.	Viselkedéskultúra	Határok (távolságtartás – testbeszéd) Bocsánatkérés Bemutatkozás Megszólítások Telefon Rágógumi Öltözködés Az asztal körül – az étterem Ünnepi alkalmak A tánc A közlekedés	Junge Wolf: Nagy illemkódex Fedor – Kovács-Osvát: Vidám il- lemtan Ottlin Károly: Protokoll, Protokollplusz
11.	Jövőkép – pályaorientáció	<ul style="list-style-type: none"> ● Múltunk és jelenünk ● Egyéni jövőképünk ● Pályaorientáció ● Pályaválasztási érettség előkészítése és kialakítása ● Pályaválasztási döntés előkészítése ● A választott pályára való felkészítés, a hivatástudat kialakítása ● Segítségnyújtás a választott pályán történő beilleszkedés megalapozásához, a pályaszocializációhoz Az esetleges pályakorrekciókra felkészítés	

A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításnak módja

Az iskola a mindennapos testnevelést a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 27. § (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezi meg.

Ennek alapján pedagógiai programunk heti öt testnevelési órát tartalmaz, amelyből **legalább heti három (lehetőség szerint öt) órát az órarendbe iktatva** osztálykeretben szervezünk. A fennmaradó 4. és 5. testnevelés órát diákjaink számára az alábbi rendben biztosítjuk:

- A diáksportkörben sportoló tanulók számára a választott szakosztályban heti 2 órás kötelező sportköri foglalkozáson való részvétellel

- A tanulók által a délutáni időszakban választott sportágban biztosított heti 2 óra foglalkozáson történő részvétellel, a választható sportágakat az intézmény igazgatója a tanév indítását megelőzően május 20-ig nyilvánosságra hozza
- A külső szakosztályokban igazolt, versenyszerűen sportoló tanulók számára a szakosztályban történő sportolással – a köznevelési törvényben meghatározott tartalommal beszerzett igazolás benyújtásával
- táncoktatás keretében

A tanulók fizikai állapotának mérése

A mérések célja

A tanulók fizikai teljesítményének és a fejlődésének megítélése, korosztályos átlaggal történő összehasonlítása, valamint az oktató-nevelő munka eredményeinek, hiányosságainak a felmérése.

Nkt „,80. § (9) Az iskola az oktatásért felelős miniszternek a tanév rendjéről szóló rendeletében meghatározott mérési időszakban, tanévenként megszervezi - a felnőttoktatásban és az 1-4. évfolyamon tanulók kivételével - a tanulók fizikai állapotának és edzettségének mérését, vizsgálatát azokon az évfolyamokon, ahol a testnevelés tantárgy tanítása folyik. Az érintett tanuló fizikai állapotának és edzettségének mérését, vizsgálatát az iskolai testnevelés tantárgyat tanító pedagógus végzi. A mérés megszervezésére a (2)-(8) bekezdésben foglaltak alkalmazandók.”

Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt (NETFIT)

NETFIT® program küldetése, hogy népszerűsítse és tudatosítsa az élethosszig tartó fizikai aktivitás jelentőségét és az egészségtudatos életvezetés értékeit az iskoláskorú diákok, családjaik és a köznevelés szereplői körében.

- szoftver, mérési azonosító generátor, online adatkezelő rendszer
- a fizikai állapot új mérési eszköze
- bevezetése a 2014/15-ös tanévtől
- eredmények részletes információt szolgáltatnak a tanulók fizikai, fittségi állapotáról a:
 - tanuló
 - szülő
 - testnevelő részére.

A tesztrendszer sztenderdjei a következő mért paraméterek alapján kerülnek meghatározásra:

- kardiovaszkuláris fittség (aerob kapacitás)
- vázizom funkcionális fittsége (izomerő, erő állóképesség, hajlékonyság)
- testösszetétel (testzsír százalék, testtömeg index)

A NETFIT® fittségmérési rendszer négy különböző fittségi profilt különböztet meg, amely profilokhoz különböző fittségi tesztek tartoznak.

- **Testösszetétel és tápláltsági profil:** Testtömeg mérése – testtömeg-index (BMI)
Testmagasság mérése

Testzsírszázalék-mérése – testzsírszázalék

- **Aerob fittségi (állóképességi) profil:**
Állóképességi ingafutás teszt (20 méter vagy 15 méter) – aerob kapacitás
- **Vázizomzat fittségi profil:**
Ütemezett hasizom teszt – hasizomzat ereje és erő-állóképessége
Törzsemelés teszt – törzsfeszítő izmok ereje és nyújthatósága
Ütemezett fekvőtámasz teszt – felsőtest izomereje Kézi szorítóerő mérése – kéz maximális szorító ereje Helyből távolugrás teszt – alsó végtag robbanékony ereje
- **Hajlékonysági profil:**
Hajlékonysági teszt – térdhajlítói izmok nyújthatósága, csípőízületi mozgásterjedelem

A NETFIT mellett tavasszal az alábbi méréseket végezzük.

Tesztek

1. COOPER teszt (12perc/ táv)

(az aerob állóképesség mérésére alkalmazott módszer)

1. Hanyattfekvésből felülés térdérintéssel kifáradásig (db)

(csípőhajlító és a hasizmok erőálló-képességének mérése)

1. Tömött labda két kezes dobása hátra (3kg lányok / 4 kg fiúk) (cm) (váll és

törzsizmok gyorsasági erejének mérése)

1. Labdapasszolás falra (db/perc)

(karizmok gyorsasági állóképességének mérése)

1. Ugrókötel (páros láb db/perc) vagy Négyütemű fekvőtámasz (db/perc)

(alsóvégtag dinamikus erejének mérése)

A tanórai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

A házi feladatok kitűzésének elvei és gyakorlata

- **A „házi feladat” céljai**
- Újra feldolgozni, elmélyíteni, rögzíteni az órán tanultakat
- A tantárgyokhoz kapcsolódó alapkészségek fejlesztése
- A tananyaghoz kapcsolódó információk bővítése (internet és könyvtárhasználat)
- A tanórai munka előkészítése, segítség a tanórai munkához

- A tanulók problémamegoldó képességének fejlesztése
 - A tanulói teljesítmény javítása
 - A tanulási technikák kiépítése
 - A rendszeres, önálló munkavégzés fejlesztése
 - A tanuló reális önismeretének élménye saját tanulási képességeiről
 - Önálló kutatómunka, alkotómunka végzése valamely témában
- **A házi feladatadás alapelvei**
 - Ha a fenti célok egyikét sem szolgálja, nem adunk házi feladatot.
 - A tanulásra fordított idő a tanórán kívüli felkészülésben növeli az oktatás eredményességét, ezért rendszerességét fontosnak tartjuk.
 - A feladat kapcsolódjon az órai munkához, a tantárgyi követelményrendszerhez.
 - Fontos, hogy ez a feladat sikeresen megoldható legyen a tanulók számára, ezért az önálló tanulási képességet tanórán fejlesztjük. Az elsajátítottak begyakorlását, és a következő tanóra előkészítését szolgálja.
 - A pedagógus éljen a differenciálás lehetőségével a szóbeli és írásbeli feladatok kijelölésekor, figyelembe véve a diákok életkorát, az adottságait, az átlagos képességeket, az eddigi elsajátított tudást az előírt szóbeli és írásbeli feladatok adásánál.
 - Csak olyan feladat adható kötelező jelleggel, amelynek megoldására valamilyen tanuló képes. Ha ez a csoport heterogén tudásszintje miatt nem lehetséges, akkor célszerű a feladatokat differenciáltan kiadni.
 - A szaktanár adhat fel úgynevezett szorgalmi, alkotó és kreatív házi feladatot is.
 - A házi feladat meghatározásához a tanórán elegendő időt kell hagyni, hogy a tanulók tudomásul vegyék, feljegyezzék és megértsék azt.
 - A házi feladatot mindig részben vagy teljesen (minden diákra, illetve feladatra vonatkozóan) ellenőrizni kell.
 - A tanulókat tájékoztatjuk a házi feladat elkészítésének (írásbeli, szóbeli) szabályairól, ill. a mulasztás következményeiről.
 - **A házi feladat korlátai, mennyiségének elvei**
 - A házi feladat nem lehet büntető jellegű.
 - A házi feladat nem lehet a tanórán elmaradt tananyag befejezésének eszköze.
 - A szóbeli és írásbeli házi feladat együttes mennyisége nem lehet túlzó. (Tantárgyanként a két tanítási nap közötti feladatok 30-40 perc alatt elvégezhetőek legyenek.)
 - Nagyobb szünetek előtt annyi házi feladat adható, amennyit általában egy tanórára kapnak a diákok.
 - Kutatómunkára, kiselőadásra, házi dolgozatra, memoriterekre való felkészülést hosszabb határidővel (1-2 hét), a tanulók egyéb kötelezettségeire tekintettel kell megállapítani.

- A kötelező olvasmányok olvasására előző tanév végén, valamint a feldolgozás előtt hívjuk föl a tanulók figyelmét úgy, hogy a tanulók képességeit figyelembe véve elegendő idő legyen a feladat teljesítésére.
 - Amennyiben a tanuló az iskola képviselőjében, az iskola Pedagógiai Programjában, vagy évi munkatervében szereplő rendezvényen részt vesz, kérésére a pedagógus tekintszen el a feladatadástól, illetve annak számonkérésétől.
 - A tantervi anyagot meghaladó mennyiségű vagy mélységű ismereteket kívánó feladatokat (pl. versenyfeladatok) csak annak a diáknak lehet kötelezően előírni, aki a versenyzést, illetve az önálló kutató vagy más jellegű alkotómunkát önként vállalta.
- **A házi feladat értékelése**
 - Az el nem készített, illetve hibás, hiányos házi feladat értékelésekor különbséget kell tenni a mulasztás okai szerint.
 - Meg kell adni a tanulónak a házi feladat pótlásának lehetőségét, ha önhibáján kívül mulasztotta azt el.
 - A hanyagságból elmulasztott írásbeli feladat értékelhető elégtelennel.
 - A házi feladat tantárgytól, feladattól függően az előre megbeszélte értékelési rendben és osztályzattal minősíthető.
 - Az önálló kutatómunkát, a kötelező tananyagot kívüli ismereteket kívánó, valamint a szorgalmi feladatok elvégzését – a befektetett munka arányában – jutalmazni kell.
 - **A kollégium szerepe a tanórán kívüli felkészülésben**
 - A kollégiumban a tanulók tanulják meg a helyes időbeosztást, a tanulás és írásbeli feladatok ellenőrzésének rendjét.
 - Cél: az önellenőrzés, a hibátlan munkavégzés.
 - Eszköz: egyéni, csoportos megbeszélés, tanulópárok alkalmazása, tanulási nehézségekkel küzdő tanulók segítése egyéni, vagy csoportos felzárkóztatással.
 - Megfelelő szervezéssel és foglalkozás-vezetéssel biztosítani kell, hogy a tanulók másnapra felkészüljenek, az aktuális napon feladott házi feladatokat maradéktalanul elvégezzék. A foglalkozásokat vezető pedagógus segíti a szóbeli tanulást.
 - A tanító tanárok (osztályfőnökök) rendszeres együttműködése elengedhetetlen a tanulmányi munkát segítő teendők egyeztetése szempontjából is.
 - Biztosítani kell a tanulók arányos napi, heti terhelését figyelembevevő, időben megtervezett és közzétett délutáni szabadidős tevékenységek szervezését, sport, tanulmányi, művészeti versenyeket, bemutatókat stb.

A felnőttoktatás

A felnőttek számára szervezett oktatás feladata a tanulók általános műveltségének bővítése és elmélyítése, a magasabb szintű műveltség megszerzésének megalapozása, az érettségi vizsgára és a munkába állásra, illetve a felsőfokú tanulmányok megkezdésére, illetve a szakmai vizsgákra való felkészítés érdekében. Olyan ismereteket és képességeket nyújtunk a tanulók számára, amelyek átfogják az általános műveltség körét, tekintetbe veszik a tanulók élettapasztalatait és korábbi tanulmányait, rendezve és kiegészítve ezek részeredményeit. Képzésünk megteremti az érettségi vizsgára történő felkészülést, a középfokú oktatásra alapozott szakmai képzés és a felsőfokú továbbtanulás feltételeit. Végzett felnőtt diákjaink számára a képzésben való eredményes részvétel lehetőséget kínál a munkaerő-piacon történő előnyösebb elhelyezkedésre, illetve támogatja a szakmai végzettség megszerzésének lehetőségeit. A tananyag tantárgyi és tantárgyközi tartalmait, tevékenységformáit közvetítik és továbbfejlesztik a kommunikációs és a tanulási képességeket, az élethosszig tartó tanulás igényének és az erre való képességek kifejlődésének érdekében. Alkalmat adnak a tanulók életvitelének, társadalmi létformáiknak és a világban való tájékozottságuknak továbbfejlesztésére. Rehabilitációs lehetőséget biztosítanak korábbi iskolai kudarcuk kompenzálására. Módot nyújtanak a tanulók személyiségének átfogó fejlesztésére, szocializálására.

Ezt az oktatási forma az érettségi vizsga, és így a továbbtanulás lehetőségét biztosítja a régió azon lakosai számára, akiknek körülményei ezt nem tették korábban lehetővé. A Gandhi Gimnázium nyitva áll minden *tanköteles kort már betöltött* személy előtt, aki elfogadja az intézmény életét szabályozó dokumentumokat, s minimum befejezett 8 általános iskolai osztályról szóló bizonyítvánnyal rendelkezik. A Második Esély Programba olyan tanköteles kornál idősebb, de huszonöt évnél fiatalabb személy jelentkezhet, aki középiskolai végzettséggel és tanulói jogviszonnal nem rendelkezik.

A tagozaton folyó oktató-nevelő munka céljai

- Lehetőséget kívánunk adni a valamilyen okból megszakadt tanulmányok folytatására. Második esélyt kínálunk a hiányok pótlására és a tanulmányok befejezésére.
- Az érettségi megszerzésével új, kvalifikáltabb munkalehetőséghez juthatnak tanulóink, akik munkahelyük megtartásához vagy mobilitásuk esélyeinek növeléséhez ezt a képzési formát választják

Második esély program

A Gandhi Gimnázium Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság 2017-ben indított EFOP 3.1.9.-17 pályázatával azért kívánta beindítani a Második Esély programot, mert tanulási lehetőséget szeretett volna biztosítani a tanköteles koron túli, hátrányos helyzetű, az iskolarendszerből lemorzsolódott fiataloknak.

A cél az, hogy a felnőttoktatás segítségével:

- a fiatalokat középfokú képzettséghez segítse,
- a fiatalok számára esélyteremtő, felzárkóztató tevékenységet biztosítson.

A Projekt kapcsolódik a Végzettség Nélküli Iskolaelhagyás Elleni Középtávú Stratégiához, Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiához, és a Köznevelés-fejlesztési Stratégiához.

A Projekt elsődleges közvetlen célcsoportja - 32 fő, tekintettel a nemzeti köznevelésről szóló CXC. törvény 45. § (3) és a 60. § szakaszban; valamint a 97. § (1) bekezdéseiben foglaltakra - a tankötelezettségi koron túli általános iskolai végzettséggel rendelkező, de a középfokú végzettséggel nem rendelkező tanuló, fiatal, akik a programba belépéskor még nem töltötték be a 25. életévüket és az iskolából, képzésből idő előtt lemorzsolódtak.

Hátrányos helyzetükből fakadóan többségük csak alacsony képzettségi szinttel rendelkezik. A lemorzsolódásuk hátterében részben az iskolával kapcsolatos negatív tapasztalat, illetve egyéb családon belüli probléma áll. Az elsődleges célcsoport tagjai minden esetben rossz anyagi körülmények között élnek, ezért sok esetben a tanköteles korú fiataloknak szerepet kell vállalniuk a családfenntartásban, ami azzal jár, hogy felhagynak a tanulásaikkal és helyette munkát vállalnak. Másik kiemelt eset a korai családalapítás, illetve a családon belüli egyéb életkörülményeikben történt változás esetei (pl. betegség), melyek ugyancsak a fiatalok munkavállalását kényszerítik ki. Döntő többségben különösen nehéz háttérrel rendelkeznek, nagyon sérülékeny, így gyakran az életvezetéshez, a társadalomba illeszkedéshez is szüksége van támogatásra. Ugyanígy a szakmai képzés közbeni vagy a munkahelyi viselkedésük is jóval több problémát okozhat, mint a hagyományos oktatási formákban résztvevők esetében.

A Második Esély Program főbb pedagógiai jellemzői:

- Mentorok segítő tevékenysége
- Egyénre szabott, az egyén sajátosságaihoz alkalmazkodó oktatási formák alkalmazása (kooperatív tanulási technikák, projekt módszer, IKT eszközök bevonása, tanulásmódszertan,)
- Be-és kimeneti mérésekre épülő kiscsoportos és egyéni fejlesztő foglalkozások
- Rugalmas vizsgáztatás
- Egyéni előrehaladási utak biztosítása
- Szöveges mentori értékelés

- Alapkompetenciák fejlesztése
- Személyiségfejlesztő foglalkozások beépítése a programba, konstruktív életvezetés, a társadalomba történő sikeres beilleszkedés, pályaeorientáció támogatása,

A tagozatra történő felvétel

A tanulók felvétele jelentkezés alapján történik, figyelembe véve a jelentkező bizonyítványában rögzített végzettségét.

Tanuló átvétele magasabb évfolyamon más oktatási intézményből, ahol egyes tantárgyakat nem tanult, eredményes különbözeti vizsgát követően lehetséges.

A felnőttoktatás munkarendje

- **levelező** – óraszámja mindenütt minimum 10%-a a nappalinak
- A tanítási szünetek időszakai megegyeznek a nappali tagozat tanítási szüneteivel.

Vizsgaidőszakok:

- I. Félév (esti és levelező tagozat): január
- II. Félév (esti és levelező tagozat): május-június

A Második Esély Program tanulóinak sajátos szükségletei szerint a vizsgáztatás változatos módszerekkel és rugalmas időbeosztással történik

A beszámoltatás és az ismeretek számonkérésének rendszere:

- a tanév órái során tartott szóbeli feleletek alkalmával szerzett osztályzatok
- a foglalkozások során megíratott dolgozatok
- féléves beszámolók rendszere
- a pedagógusok által meghatározott beadandó dolgozatok, önálló munkák, kiselőadások, házi feladatok

A negyedéves, féléves beszámolókra kapott osztályzatok és a dolgozatok a féléves vagy év végi osztályzatok meghatározása során kétszeres súllyal számítanak az átlag kiszámításában, minden további osztályzat egyszeres súllyal számít.

Óralátogatási kötelezettség

- A tanulók óralátogatási kötelezettségét a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 60. §-a, valamint a 20/2012(VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 143. §-ának figyelembevételével határoztuk meg.
- 20 igazolatlan óra a tanulói jogviszony megszüntetését vonja maga után.

- Az iskola félévente összesíti a mulasztásokat, és ennek alapján állapítja meg, hogy melyik tanuló jogviszonya szűnik meg a mulasztás miatt.
- Igazolt mulasztásnak számít az a mulasztás, amit a tanuló hivatalos orvosi vagy munkahelyi igazolással tud igazolni.
- Ha a tanuló az órák több mint 50 %-áról hiányzik, félévkor és év végén osztályozó vizsgát köteles tenni. Ez alól felmentés nem adható.

A Második Esély Program tanulói számára lehetőség szerint biztosítani kell a tanórák és egyéb foglalkozások látogatásának lehetőségét olyan időpontokban is, amelyek jobban alkalmazkodnak sajátos alkalmazkodnak sajátos élethelyzetükhöz

A felsőbb évfolyamba való lépés feltételei

- A felsőbb évfolyamba lépés feltétele az adott évfolyam minimális tantárgyi követelményeinek teljesítése valamennyi tantárgyból. A tantervi követelmények teljesítésének módja a vizsgákon való eredményes részvétel.
- A vizsga feltételeit, a beszámoló módját és követelményeit legkésőbb szeptember 30-ig, a vizsga módját és a vizsgakövetelményeket november 30-ig a szaktanárok kötelesek közölni a tanulókkal.
- A vizsgák, javító- és pótvizsgák időpontját a mindenkori tanév rendje határozza meg. A Második esély Program a vizsgaidőpontokat - a törvényi kereteken belül rugalmasan kezeli
- A tanórák során nem kötelező osztályzatokkal értékelni a tanulókat, de szóban folyamatosan értékeljük munkájukat. A beszámolókon és a vizsgákon a hagyományos ötfokú, számszerű értékelést alkalmazzuk
- Azok a tanulók, akik önhibájukon kívül, igazoltan nem tudnak részt venni a vizsgán, pótló vizsgát tehetnek.
- Osztályozó vizsga félévkor, tanév végén a tanév rendjében meghatározottól eltérő időpontban a tanulónak az igazgatóhoz címzett írásbeli kérelmére, a tantestület döntése alapján engedélyezhető.
- A Köznevelési Törvény útmutatása szerint a tanuló munkahelyi, családi elfoglaltságához, a meglévő ismereteihez és életkorához, sajátos élethelyzetéhez igazodva a jogszabályok figyelembe vételével rugalmasan biztosítjuk a vizsgák teljesítésének lehetőségét. Különösen igaz ez a Második Esély Program esetében.
- A 10. osztályba járó tanulók a tanév végi vizsga időpontjáig kötelesek megnevezni választott fakultációs tantárgyukat. Ezen változtatni csak indokolt esetben lehet.

Érettségire történő felkészülés

A felnőttoktatás feltételei között, az érettségi követelményszintek ismeretében csak a középszintű érettségire való felkészítést vállaljuk a rendszeres iskolai foglalkozások keretében.

A kötelező érettségi tárgyak:

Magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika, idegen nyelv.

Kötelezően választandó:

Cigány népismeret, földrajz, biológia, informatika tantárgyak egyike.

Amennyiben a tanuló úgy dönt, hogy nem a tanult választható érettségi tárgyak közül választ érettségi tárgyat, felkészülését önállóan köteles megoldani.

18. Az intézményi hagyományok ápolása

- A tagozatnak tanév elején tanévnyitó, a tanév közben szalagavató és ballagás, a tanév végén pedig tanévzáró ünnepély van. Ezekben a részvétel minden tanulónak kötelező.
- A Gandhi Gimnázium egyéb hagyományos rendezvényein a részvétel javasolt a tagozat tanulói számára. • A ballagást a 11. évfolyamok szervezik az osztályfőnök irányításával.

19. Beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő feladatok

Általános tapasztalat, hogy a tanulók a felnőttoktatásba bekerülve megijednek a tananyag-mennyiségétől és nehézségétől, s önbizalom és kitartás hiányában abbahagyják a megkezdett tanulást. A tantestület minden tagjának feladata a tanulók önbizalmának, kitartásának erősítése, a tanulási képességek fejlesztése, s így a lemorzsolódás csökkentése.

20. Az alapfokú művészeti nevelés - oktatás

Az *alapfokú művészeti intézmény* feladata a tanulók alapfokú művészeti nevelése, oktatása, valamint szakirányú továbbtanulásra való felkészítése. A tanuló az utolsó alapfokú évfolyam elvégzése után alapvizsgát, az utolsó továbbképző évfolyam elvégzése után záróvizsgát tehet.

Alapfokú művészetoktatás

Zeneművészet

A zeneoktatás, nevelés alapvető feladata

- A zenei műveltség megalapozása és fejlesztése
- A zenei képességek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység kialakítása)
- A zenei olvasás és írás alapfokot meghaladó készségének megalapozása és ki- fejlesztése
- A technikai készség, az improvizációs készség és képesség, az alkotó magatar- tás, a kreativitás kialakítása
- A zenei műszavak és jelentésük megismertetése
- A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és forma összefüggéseinek megismertetése
- A főbb zenei stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, né- pünk zenéjének, a zene történetének és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése
- Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség átadása
- A kortárs zene befogadására nevelés
- A tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése
- Az értékes zene megszerettetése. A növendékek zenei ízlésének formálása
- A tanulók életkorának megfelelő zenei tárgyú könyvek, ismeretterjesztő művek olvasására való ösztönzés. A társművészetek iránti nyitottság kialakítása
- A zenei élet eseményei iránti érdeklődés felkeltése, illetve részvétel a zenei élet- ben, rendszeres hangverseny látogatás
- Tehetséggondozás
- A zenei pályát választó növendékek felkészítése szakirányú továbbtanulásra, emelt szintű képzés biztosítása
- A növendékek rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése
- A tanuló aktív társas muzsikálásra nevelése
- A tanuló felkészítése közismereti iskolájuk-intézményük kulturális iskolai ren- dezvényeire, illetve különböző más szereplésekre is
- Az amatőr zenekarokban, kamara-együttesekben, kórusokban történő aktív rész- vételre való felkészítés, ösztönzés
- Cserekapcsolatok létesítése hazai és - lehetőség szerint - külföldi zeneoktatási intézményekkel, közvetlen kapcsolat fiatalokkal

Táncművészet

- A táncoktatás célja, hogy megalapozza a tánc iránt érdeklődő tanulók mozgás- műveltségének és mozgáskultúrájának sokirányú fejlesztését, testi-lelki állóké- pességét, kapcsolatteremtő képességét.

- Fejlessze a tanulók fizikai állóképességét, ritmusérzékét, hallását, tér és forma érzékét, nevelje őket egészséges életmódra, magabiztosságra.
- Alakítsa ki a tanulóban a tánc, illetve egy-egy táncműfaj (balett, néptánc, modern tánc) iránti szeretetet, az interpretáláshoz szükséges önfegyelmet, önkontrollt, rendszeres munka igényét, közös munkában való részvételhez szükséges magatartásformát.
- Tudatosítsa a tanulóban, hogy a tánc tanulásán keresztül fejlesztheti akaratát, ízlését, alkalmazkodó és állóképességét.
- Irányítsa a kiemelkedő képességű tanulót szakirányú továbbtanulásra.
- Ösztönözze a tanulót az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra, elsősorban az iskola táncegyüttesein keresztül.
- Ösztönözze a tanulót színházi táncesemények, folklór előadások látogatására.
- Ismerje meg a tanuló az általa tanult táncműfaj, néptánc történetét, stílus elemeit, mozgáskultúráját.
- Váljon a tanulók táncudása életelemükké, a társas kapcsolat megteremtőjévé, a harmonikus élet eszközévé.

Osztályfőnöki feladatok kijelölése:

- *Az alapfokú művészeti iskolai osztályfőnöki feladatot ellátó pedagógus* a tanulók meghatározott csoportjának oktatásszervezési feladataival megbízott szaktanár.
- *A művészeti iskolai osztályfőnök* általában 10-15 egyéni tanuló, ill. 5-6 tanuló-csoport osztályfőnöki feladatait látja el. Részletes feladatait munkaköri leírása tartalmazza.
- Az osztályfőnöki megbízás szempontjából a tanulók meghatározott csoportjának tanulólétszáma nem lehet kevesebb, mint a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény mellékletében meghatározott átlag csoportlétszám. (Zeneművészeti ágban, egyéni oktatásban: 8 tanuló, csoportos oktatásban tanulócsoportonként 10 tanuló.)
- Az osztályfőnöki megbízás feltétele, hogy az osztályfőnöki feladatot ellátó zeniskolai tanár legalább 8 egyéni tanuló, ill. legalább 4 tanulócsoport osztályfőnöki teendőit ellássa.
- Az osztályfőnöki feladatok ellátásának *elosztását* az alapfokú művészetoktatási intézmény éves munkatervében, ill. a tantárgyfelosztás készítésekor kell meghatározni.

A művészeti iskolai osztályfőnök feladatai:

A nevelési-oktatási feladatok elosztása során gondoskodik a tanulók beosztásáról, a hozzá beosztott tanulókból a csoportok kialakításáról. Az ehhez rendelhető minimális tanulólétszámot, az alapfokú művészeti iskola felelős vezetőjének útmutatását és a helyi tantervben meghatározott szakmai szempontokat figyelembe véve szerint alakítja, szervezi és működteti osztályát, csoportjait. Osztályfőnöki feladatait a rendes munkaidő tanítással le nem kötött részében végzi.

Feladata különösen: az osztályába, csoportjaiba beosztott tanulókkal kapcsolatos tanügyi adminisztráció elvégzése, a szülőkkel való kapcsolattartás, szülői értekezlet, fogadóóra, ill. egyéni konzultáció formájában, rendszeres kapcsolattartás a kötelező és választható tárgyakat tanító tanárokkal, az iskolai szervezeti és működési szabályzatában meghatározott módon a tanulók előmenetelének előkészítése az osztályozó értekezletekre, a házirend ismertetése a tanév kezdetén, tájékoztatás a baleset- és egyéb védelmi intézkedésekről, különös tekintettel a hangszeres oktatás sajátosságaira.

A felvétel és az átvétel szabályai - esélyegyenlőség a művészeti képzésben

Az iskola felvételit, tehetségvizsgálatot nem tart. Elvünk, hogy mindenkinek joga van a művészeti képzésben való részvételhez. Gyengébb képességekkel éppúgy válhat valaki önmegvalósító, érett személyiséggé, mint kiemelkedő tehetséggel.

Abban az esetben, ha a tanuló kora, előképzettsége indokolja, különbözeti vizsgát tehet, felvételi bizottság előtt tartott meghallgatás után – indokolt esetben – magasabb évfolyamba soroljuk be. Összességében: az iskola minden jelentkező diákot felvesz tanulói sorába. Jelentkezést csak helyhiány miatt utasíthat vissza.

Beiratkozás, átvétel

Első alkalommal a tanuló beiratkozik a művészeti iskolai beiratkozási lap kitöltésével kerül az iskolával tanulói jogviszonyba. A következő tanév előtt – mivel a művészeti iskola nem tankötelezettséget teljesítő jogviszony – jelentkezési lap kitöltésével erősíti meg tanulmányai folytatásának szándékát.

A más iskolából történő átvétel a szülő kérésére történik a tanév elején vagy a tanítási év közben. Az átvett tanuló abba az osztályba nyer besorolást, melyre a bizonyítványában szereplő utolsó záradék a lehetőséget megadja. Szükség esetén javaslatot teszünk felzárkóztatásra, melyhez a tanuló részére segítséget nyújtunk.

A tanuló a tanév végén tanszakot válthat, kérésére más művészeti ágon, vagy másik szakon folytathatja tanulmányait.

Művészeti iskola

Helyi tantervi szerkezete

„A nemzeti erőforrás miniszter 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelete az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet módosításáról” című rendelet alapján készült. E rendeletnek - a 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelettel beiktatott - 2. mellékletét első alkalommal a 2011/2012. tanévben megkezdett képzésekre felmenő rendszerben kell alkalmazni.

A művészeti tanszakok tantervei az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet 3 §-ának (3) bekezdése alapján

kiadott 1998-as tantervi programjai a 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelet hatálybalépését megelőzően - folytatott képzések felmenő rendszerben folytathatók, oly módon, hogy a tanulmányaikat már megkezdett tanulók azt legkésőbb a **2026/2027.** tanévig be tudják fejezni. A tanterveket a helyi tantervek 4. fejezete tartalmazza.

Az alapfokú művészetoktatás tantárgyszerkezete, tanszakai, óratervei és pedagógiai szakaszai

„A 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendeletből az alábbi tantervek kerülnek bevezetésre iskolánkban helyi tantervként felmenő rendszerben a 2011/12-es tanévtől:

Zeneművészeti ág

Az alapfokú zeneoktatás célrendszere és funkciói

Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.

A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségre építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.

Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.

A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, fogékonyság – alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására, az önálló ismeretszerzés képességére, a hagyományos és az új típusú kultúrák közvetítő eszközök alkalmazásával.

A zeneoktatás a különböző zenei műfaj sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel. Kiemelten fejleszti a közösséggel való együttműködés képességét, az érzelmi társas intelligenciát.

A) Klasszikus zene

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak:

- Fafúvós tanszak tantárgyai: furulya, fuvola, oboa, klarinét, szaxofon, fagott
- Rézfúvós tanszak tantárgyai: trombita, kürt, harsona-tenorkürt-baritonkürt, tuba
- Akkordikus tanszak tantárgyai: cimbalom, harmonika, hárfa, gitár, ütő
- Billentyűs tanszak tantárgyai: zongora, orgona
- Vonós tanszak tantárgyai: hegedű, brácsa, gordonka, nagybőgő
- Vokális tanszak tantárgya: magánének

- Zeneismeret tanszak tantárgyai: szolfézs kötelező, szolfézs, zeneismeret, zene-történet zeneirodalom, zeneelmélet, improvizáció
- Kamarazene tanszak tantárgyai: kamarazene, zenekar, kórus

Hangszeres és vokális tanszakok – egyéni képzés

“A” TAGOZAT

- Főtárgy: hangszeres tantárgyak és magánének
- Kötelező tantárgy: szolfézs kötelező
- Kötelezően választható tantárgyak: szolfézs, zeneismeret, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet, kamarazene, zenekar, kórus
- Választható tantárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, egyházzene, improvizáció, zeneismeret, második hangszer, magánének, kamarazene, zenekar, kórus, valamint a népzene, jazz-zene, tantervi programjainak tantárgyai
- Korrepetíció (zongorakíséret): a hangszeres (kivéve zongora, orgona, harmonika, gitár, tantárgyak) és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

A Művészeti Iskola által jelenleg oktatott hangszeres tantárgyak fejlesztési követelményei

Gitár

Az alapfokú művészetoktatás "klasszikus gitár" tantárgyának hangszere a hat húros, nylonhúrozású, hagyományos akusztikus gitár.

A gitártanítás céljai, feladatai Tanítsa meg:

- A gitár részeit, felépítését, akusztikai sajátosságait.
- A gitár különböző behangolási módjait.
- A gitárjáték alapvető technikai elemeit: apoyando, tirando, arpeggio, törtakkordok fekvésváltás, kötések, barré, valamint a tompítás különféle lehetőségei jobb- és balkézrel egyaránt.
- A gitáriradalomban előforduló egyéb effektusok: üveghang (flageolett), glissando, tompított pengetés (etouffe), rasgueado, ütés, dobolás (tamb.) kivitelezését.
- A legato, tenuto, portato, staccato játékmód alkalmazásával az artikuláció megvalósítását.
- A játszott művek karakterének, tempó és dinamikai jellegzetességeinek kifejezését.
- A gitáron megszólaltatható főbb zenei stílusok előadási sajátosságait.
- A gitár, mint kísérelőhangszer lehetőségeit: a leggyakrabban előforduló akkordokat és akkordfűzéseket.
- A hangszer karbantartási feladatok elvégzését.

Alakítsa ki és tudatosítsa az alábbiakat: – Helyes test–, hangszer– és kéztartás.

- Laza kar– és ujjtechnika.
- A két kéz pontosan összehangolt mozgása.
- Helyes fogástechnika, differenciált pengetés.
- Összességében könnyed hangszerkezelés.

Gyakoroltasson rendszeresen:

- Az adott technikai elem tanításának megfelelő mechanikus ujjgyakorlatokat, mozgulatsorokat.
- Az elméleti ismeretekkel összhangban hangsorokat, skálákat, különböző pengetési– és ritmusvariációkkal is.
- Arpeggio gyakorlatokat.
- A felmerülő technikai problémának megfelelő etűdöket.

Ösztönözze a tanulókat:

- Játéktechnikájuk folyamatos fejlesztésére, gondozására, ezen belül kiemelten a szép gitárhangszín kialakítására.
- Céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
- A rendszeres társas muzsikálásra.

Fordítson figyelmet:

- A precíz hangszerhangolásra.
- A művek igényes kidolgozásáratechnikai és zenei szempontból egyaránt.
- A tudatos zenei memorizálásra.
- A lapról játékra, mindig az előző év nehézségi szintjén gyakoroltatva.

Ütő

Az ütőhangszerek sokszínűségéből és zeneirodalmi sajátosságaiból eredően a kamarazenélés lehetőségeinek megteremtése a hangszerstanulás kezdetén.

A társas muzsikálás elősegítése.

Az egymáshoz való alkalmazkodásra és egymásra figyelésre nevelés.

Ismertesse meg a tanulókkal

- az ütőhangszercsalád leggyakrabban használatos tagjait,
- a különböző ütőhangszerek megszólaltatásának módját,
- a helyes ütéstechnikákat,

Fordítson figyelmet

- a helyes test–, és kéztartás kialakítására,
- pontos tempótartásra,
- a különböző hangszerek speciális technikai elemeinek alkalmazására,
- a precíz, pontos ritmikai megoldásokra, külön figyelemmel a legáltalánosabb ütőhangszeres elemekre,

- az eltérő kézrendi megoldásokra,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítására,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására. Végeztessen az egyes zenei kíséret–formákhoz szükséges improvizációs gyakorlatokat.

Zongora

Ismertesse meg a tanulókkal

- a zongora alapvető sajátosságait, felépítését, működésének elvét (kalapács–mechanika, pedálszerkezet, hangolás), akusztikai sajátosságait,
- a hangszer gazdag irodalmának legjelentősebb zeneszerzőit és előadóművészeit,
- a hangszer kialakulásának vázlatos történetét.

Alakítson ki

- a testarányoknak megfelelő elhelyezkedéssel természetes hangszerkezelést,
- megfelelő kéztartást,
- független játszóapparátust (ujjak, kar), a kezek önállóságával,
- rugalmas, laza ízületeket (váll, könyök, csukló, ujjtő),
- az adottságok alapján kiegyenlített zongoratechnikát (sima pozícióváltást, a kezek ügyes alá– és fölétevését),
- differenciált billentést, ujjvégérzetet.

Tegye képessé a tanulókat arra, hogy

- tudjon a billentyűzet teljes terjedelmében tájékozódni és azon játszani,
- tudja a zongorajáték alapelemeit, játékformáit (skála, hármashangzat, futam, ket-tősfogás, tremolo, trilla, díszítés), a billentésmódokat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
- tudja a zongorapedálokat megfelelően használni,
- a mű mondanivalójának megfelelően tudja kifejező hangon, hangszínben, hang-erőben, gazdagon megszólaltatni a hangszeret, a zenei karaktereket megvalósítani,

Fejlessze a tanuló

- muzikalitását a hajlékony, dinamikában árnyalt dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával, billentéskultúrával,
- zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, a polifon és funkciós hallást,
- metrum– és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartását,
- kottaolvasási készségét, lapról játékát, memóriáját,
- hangszerkezelését, technikáját az ügyesítő, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával.

Hegedű

A hangszerjátéknál a zenei elképzelés és az azt megvalósító technika elválaszthatatlanok. Különösen áll ez a tanulás kezdeti éveire, amikor a zenei appercepció és a hangszeres mozgásérzetek még fejletlenek, s a tanuló valóban csak azt tudja helyesen megszólaltatni hangszerén, amiről intenzív hallási élménye van.

A hegedűtanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét,
- a hegedű akusztikai sajátosságait,
- a hangszer hangolását,
- a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangképzés főbb fizikai törvényszerűségeit,
- a különböző ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelést,
- a hegedűirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a vonós hangszer család többi tagját.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést: – megfelelő vonóvezetést, balkéz-technikát,

- helyes, test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező hegedűhangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,
- a kezek pontosan összehangolt mozgását.
-
- A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen
- hangsorokat és hangzatokat különböző vonásnemekkel valamennyi húron és fekvésben,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj- és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a különböző vonásnemek elsajátítására,
- a pizzicato-technikára, a pergő-technikára,
- az üveghangok megszólaltatására,
- a megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések alkalmazására,
- a hangköz és akkordjáték sajátosságaira,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására, – a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangolási és a legalapvetőbb hangszer–karbantartási feladatokra

Nagybőgő

A nagybőgőtanítás célja, feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét,
- a nagybőgő akusztikai sajátosságait,
- a hangszer hangolását (külön tekintettel a 4–, illetve az 5–húros nagybőgőkre),
- a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit,
- a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelést,
- a nagybőgő–irodalom legkiemelkedőbb alkotó– és előadóművészeit,
- a vonós hangszercsalád többi tagját.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő vonóvezetést, balkéz–technikát,
- helyes, test–, hangszer– és kéztartást és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező nagybőgőhangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást, – laza, egyenletes ujj– és kartechnikát,
- a kezek pontosan összehangolt mozgását.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- hangsorokat és hangzatokat különböző vonásnemekkel valamennyi húron és fekvésben, – a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj– és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a különböző vonásnemek elsajátítására, – a pizzicato–technikára,
- az üveghangok megszólaltatására,
- a megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések beosztására,
- a hangköz– és akkordjáték sajátosságaira,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a basszus–, tenor– és violinkulcs folyamatos olvasásának kialakítására,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására, – a rendszeres társas muzsikálásra. Tanítsa meg a tanulókat a hangolási és a legalapvetőbb hangszer–karbantartási feladatokra.

Szolfézs

A szolfézstanítás – a hangszertanítással szerves egységben – a zene megszerettetését, megértését, valamint a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.

A zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén túl a tantárgy sajátosságából adódóan a hangsúly a tanítás folyamatában a zenei ismeretek elsajátíttatására, a képesség- és készségfejlesztésre, a kreativitás és a tudás alkalmazásának kimunkálására kerül. A végső cél a globális zenei látásmód és gondolkozás alapjainak kialakítása, elindítása az alapfokú szolfézstanításban is: „A tanuló, hallja, amit lát és látja, amit hall!” A tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi. Külön figyelmet fordít arra, hogy e tevékenység gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömeivel.

A szolfézstanítás célja, feladata:

A tanulók zenei készségeinek kiművelése, képességeik fejlesztése és ismereteik bővítése az alábbi területeken:

- belső hallás
- ritmus–metrum
- tiszta intonáció
- tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök)
- dallamhallás
- többszólamúság
- harmónia azonosítás – zenei olvasás – írás
- zenei szerkezet (forma)
- zenei memória
- zenehallgatás (zeneértés)
- a kreativitás fejlesztése, – rögtönzés
- a megszerzett tudás alkalmazása
- a hangszertanulás segítése
- a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek megismertetése
- a zenei műveltség igényének kialakítása
- a társművészetek iránti nyitottság megalapozása.
- A zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra.
- A tanulók személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; nemzeti identitástudatuk megerősítése, érzelmviláguk kibontakoztatása.

Rendelkezzék a tanuló

- olyan készetéssel, mely a választott – eddig tanult – muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,

- a tanulmányai során elsajátított készség–, jártasság–, ismeret–repertoárral, melyek eszközt biztosítanak a zene belső elképzeléséhez, értelmezéséhez, stílusos megszólaltatásához,
- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség–készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- biztos zenei ízléssel és ítélő képességgel
- a zene iránti elkötelezettséggel.

Kórus

A kórus tantárgy oktatásának célja, olyan pozitív élménynyújtás, amely a tanulók zenei és közösségi élményhez juttatásával hat az emberi kapcsolatokra és ezen keresztül az egyén személyiségfejlődésére.

A kórusfoglalkozás feladatai

Ösztönözze a tanulót a kórusirodalom, illetve a zeneirodalom megismerésére.

Fejlessze a tanulók

- hallását,
- ritmusérzékét,
- tempó– és dinamikai érzékenységét,
- hangszínek iránti igényét,
- kottaolvasási készségét,
- zenei memóriáját,
- zenei ízlését,
- stílusérzékét,
- formaérzékét,
- hangképző– és intonációs gyakorlatok segítségével a harmonikus hallását.

Ismertesse meg a kórustagokat

- az emberi hang sajátosságaival, kifejezési lehetőségeivel a csoportos hangképzés által,
- a kórusműveken keresztül a zeneirodalom különböző stíluskorszakaival.

Tudatosítsa a tanulóknak az alkalmazkodóképesség fontosságát zenei és emberi szempontból is.

Óratervek

Az “A” tagozatos óratervek magukba foglalják az előképző, az alapfokú és a továbbképző évfolyamokat. Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 1

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előkészítő				Alapfok				Továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2						
Kötelezően választható tantárgy							2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(0-2)	(0-2)	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	(4-6)	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak számai

(2)+6+4 évfolyam: gitár, tambura, ütő (cajon), zongora, hegedű

Óraterv 2

Tantárgy	Évfolyamok								
	Előkészítő			Alapfok			Továbbképző		
	(1)	1	2	3	4	5	6	7	8
Főtárgy	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	2	2	2	2				
Kötelezően választható tantárgy						2	2	2	2
Választható tantárgy	(0-2)	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak számai

(1)+ 4+4 évfolyam: nagybőgő

Óraterv 3

Tantárgy	Évfolyamok						
	Elő-képző	Alapfok					
	(1)	1	2	3	4	5	6
Főtárgy	(2)	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	2	2	2	2		
Kötelezően választható tantárgy						2	2
Választható tantárgy	(0-2)	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak számai (1)+6 évfolyam: magánének

A tanszak kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével mellett a tanuló más zenei műfajok (népzene, jazz-zene,) valamint más művészeti ág (képző- és iparművészeti, táncművészeti, szín- és bábművészeti ág) képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama:

- Főtárgy: "A" tagozaton 2x30 perc (egyéni)
- Kötelező tantárgy: "A" tagozaton a 4. évfolyam végéig 2x45 perc (csoportos)
- Kötelezően választható tantárgy: 9-10. évfolyamig
- Csoportos foglalkozás: 2x45 perc (zenekar, kórus: minimum 9 fő; kamarazene, 2-8 fő)
- Választható tantárgy: Az előképző 1. évfolyamától a képzés teljes idejében 1 vagy 2 tantárgy.
- Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc
- Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc (zenekar, kórus: minimum 9 fő; kamarazene, improvizáció: 2-8 fő)

Korrepetíció ideje:

Hangszeres tanszakok: (minimum)

- Ek.1-2. és 1. évfolyam 5 perc
- 2-3. évfolyam 10 perc
- évfolyamtól 15 perc

Vokális tanszak: A teljes képzési időben 20 perc

"B" TAGOZAT

- Főtárgy: hangszeres és vokális tanszakok – alapfok 2. évfolyamától javasolt.
- Kötelező tantárgy: szolfézs
- Kötelezően választható tantárgy: zongora (kivéve a zongora, orgona, főtárgyak esetében) a 3. évfolyamtól
- Választható tantárgyak: zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció, zeneismeret, második hangszer, magánének, kamarazene, zenekar, kórus, valamint a népzene, jazz-zene, tantervi programjainak tantárgyai
- Korrepetíció (zongorakíséret): a hangszeres (kivéve zongora, orgona, harmonika, gitár, tantárgyak) és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

Óratervek

Az "B" tagozatos évfolyamok óratervei magukba foglalják az előképző, az alapfokú és a továbbképző évfolyamokat. A zárójelbe tett évfolyamok az "A" tagozaton végzett előtanulmányokat jelentik. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 1

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	(1)	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy					0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1
Választható tantárgy	(2)	(2)	(2)	0-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	(4-6)	(4-6)	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma (2+1)+5+4 évfolyam: ütő, gitár, zongora, hegedű

Óraterv 2

Tantárgy	Évfolyamok
----------	------------

	Elő- képző	Alapfok				Továbbképző			
	(1)	(1)	2	3	4	5	6	7	8
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tan- tárgy				1	1	1	1	1	1
Választható tantárgy	(0-2)	(0-2)	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	(4-6)	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma
(1+1)+3+4 évfolyam: nagybőgő

Óraterv 3

Tantárgy	Évfolyamok						
	Elő- képző	Alapfok					
	(1)	(1)	2	3	4	5	6
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tan- tárgy				1	1	1	1
Választható tantárgy	(0-2)	(0-2)	0-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	(4-6)	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma
(1+1)+5 évfolyam: magánének

A tanítási órák időtartama:

- Főtárgy: "B" tagozaton 2x45 perc (egyéni)
- Kötelező tantárgy: 2x45 perc (csoportos)

- Kötelezően választható tantárgy: szolfézs, vagy zongora, vagy kórus
- Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc
- Választható tantárgy: 1 vagy 2 foglalkozás
- Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc
- Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc

Korrepetíció ideje:

Hangszeres tanszakok:

2. évfolyam 15 perc

3-4. évfolyam 20 perc

5. évfolyamtól 25 perc

Vokális tanszak

A teljes képzési időben minimum 30 perc

Zeneismeret és kamarazene tanszakok – csoportos képzés

“A” TAGOZAT

- Főtárgy: szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet, kamarazene
- Kötelező tantárgy: szolfézs és zeneelmélet főtárgynál zongora; zenetörténet, zeneirodalom és kamarazene főtárgynál zongora vagy az előzőleg tanult hangszeres tárgy
- Választható tantárgy: második hangszer, magánének, kamarazene, zenekar, kórus, szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet, zeneismeret, improvizáció valamint népzene, jazz-zene, tantervi programjainak tantárgyai

Óraterv 1

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(1-2)	(1-2)	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	(2-4)	(2-4)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma

(2)+6+4 évfolyam: szolfézs

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 2

Tantárgy	Évfolyamok					
	Alapfok		Továbbképző			
	1	2	3	4	5	6
Főtárgy	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma

- (2+4) 2+4 évfolyam: zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet, kamarazene
A első (zárójelben levő) számjegy az előtanulmányok, a második számjegy az alapfokú évfolyam, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik.
A zenetörténet-zeneirodalom és zeneelmélet tantárgyak főtárgyként, kötelezően választható, vagy választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulhatók.
A kamarazene főtárgyként csak az alapfokú hangszeres vagy vokális évfolyamok elvégzése után, kötelezően választható tantárgyként a 4. évfolyam után tanulható.

A főtárgyként nem választható tantárgyak képzési ideje:

- szolfézs kötelező: (2)+4 évfolyam (előképző 1-2) + alapfok 1-4. évfolyam
- zeneismeret: 2+4 évfolyam, kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulható
- zenekar: kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulható
- kórus: kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulható
- improvizáció: 2+6+4 évfolyam, választható tantárgyként az előképző évfolyamoktól tanulható

A tanítási órák időtartama

- Főtárgy: "A" tagozaton 2x45 perc
- Kamarazene csoportlétszáma: minimum 2 fő

- Kötelező tantárgy: “A” tagozaton egyéni 2x30 perc
- Választható tantárgy: szolfézs, vagy zongora, vagy kórus
- Egyéni foglalkozás minimum 1x30 perc
- Csoportos foglalkozás minimum 1x 45 perc
- Zenekar, kórus minimum 9 fő; improvizáció, kamarazene: 2-8 fő
- Korrepetíció (zongorakíséret): a teljes képzési idő alatt a kötelező hangszerhez szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás ideje az Ek.1-2. és 1. évfolyamban 5 perc, a továbbiakban minden évfolyamban 10 perc (kivéve zongora, gitár tantárgyak)

“B” TAGOZAT

Főtárgy: szolfézs

Kötelező tantárgy: zongora

Választható tantárgy: második hangszer, magánének, kamarazene, zenekar, kórus, improvizáció zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet, valamint a népzene, jazz-zene, tantervi programjainak tantárgyai

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok							
	Alapfok				Továbbképző			
	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma

4+4 évfolyam: szolfézs

Az első számjegy az alapfok, a második számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. “B” tagozatra a tanulót a zenei előtanulmányokat követően, az alapfok harmadik évfolyamától lehet irányítani.

A tanítási órák időtartama:

- Főtárgy: csoportos 2x45 perc
- Kötelező tantárgy: egyéni 2x30 perc
- Választható tantárgy: szolfézs, vagy zongora, vagy kórus

- Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc
- Csoportos foglalkozás: minimum 1x 45 perc
- zenekar, kórus minimum 9 fő; improvizáció, kamarazene: 2-8 fő

Korrepetíció: a teljes képzési idő alatt a kötelező hangszerhez szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás egységesen 10 perc (kivéve zongora, gitár, tantárgyak)

B) Népzene

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak

- Vonós és tekerő tanszak tantárgyai: népi hegedű, népi brácsa, népi bőgő/cselló, tekerő
- Fúvós tanszak tantárgyai: népi furulyák, duda, népi klarinét/tárogató
- Pengetős tanszak tantárgyai: citera, tambura, koboz
- Akkordikus tanszak tantárgyai: népi harmonika, népi cimbalom
- Ütős tanszak tantárgyai: népi ritmushangszerek (ütőgardon, dob)
- Vokális tanszak: népi ének
- Zeneismeret tanszak tantárgyai: népzenei ismeretek, néprajz, szolfézs kötelező, szolfézs
- Kamarazene tanszak tantárgyai: népi kamarazene (a tantárgy magába foglalja a hangszeres és vokális társaszenét), népi zenekar

Hangszeres és vokális tanszakok – egyéni képzés

“A” TAGOZAT

- Főtárgy: hangszeres és vokális tanszakok
- Kötelező tantárgy: szolfézs kötelező*, népzenei ismeretek
- Kötelezően választható tantárgyak: szolfézs, népzenei ismeretek, néprajz**, második hangszer, népi ének, kamarazene, zenekar.
- Választható tantárgy: szolfézs, népzenei ismeretek, néprajz, második hangszer, népi ének, kamarazene, zenekar, vagy a klasszikus zene, jazz–zene, elektroakusztikus–zene tantervi programjainak tantárgyai
- Korrepetíció (népi hangszeres, vagy zongora kíséret): a hangszeres és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

* Ha a tanuló már teljesítette a kötelező tantárgy követelményeit (szolfézs alapfok 4. évfolyam), akkor helyette a kötelezően választható tantárgyak közül körül köteles egyet felvenni.

** A néprajz kötelezően választható tantárgyként csak az alapfok 5. évfolyamtól tanulható.

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok					Továbbképző				
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2						
Kötelezően választható tantárgy							2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(0-2)	(0-2)	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	(4-6)	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma:

(2)+6+4 évfolyam: népi hegedű, népi brácsa, népi bőgő/cselló, tekerő, népi furulyák, citera, koboz, népi harmonika, népi ének, (2)+6 évfolyam: népi ritmushangszerek, Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

A tanszakok kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámait figyelembevétele mellett a tanuló más tanszak, illetve művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama:

- Főtárgy: "A" tagozaton minimum 2x30 perc (egyéni)
- Kötelező tantárgy: "A" tagozaton a 4. évfolyam végéig 2x45 perc (csoportos)
- Kötelezően választható tantárgy: 5–10. évfolyamig
- Csoportos tantárgy: minimum 2x 45 perc
- zenekar: minimum 9 fő; kamarazene: 2–8 fő
- Választható tantárgy: Az előképző 1. évfolyamától a képzés teljes idejében 1 vagy 2 tantárgy.

A korrepetíció ideje: A teljes képzési időben minimum 10 perc

“B” TAGOZAT

- Főtárgy: hangszeres és vokális tanszakok – az alapfok 2. évfolyamától javasolt
- Kötelező tantárgy: szolfézs
- Kötelezően választható tantárgy: zongora
- Választható tantárgyak: népzenei ismeretek, néprajz, második hangszer, népi ének
- Korrepetíció (népi hangszeres vagy zongora kíséret): a hangszeres és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző						Alapfok			Továbbképző		
	(1)	(2)	(1)	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy				1	1	1	1	1	1	1	1	1
Választható tantárgy	(0-2)	(0-2)	(0-2)	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Összes óra:	(4-6)	(4-6)	(4-6)	5-6	5-6	5-6	5-6	5-6	5-6	5-6	5-6	5-6

A képzés évfolyamainak száma:

(2+1)+5+4 évfolyam: népi hegedű, népi brácsa, népi bőgő/cselló, tekerő, népi furulyák, citera, koboz, népi harmonika, népi ének

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképzettség, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik.

A tanítási órák időtartama:

- Főtárgy: minimum 2x45 perc (egyéni)
- Kötelező tantárgy: minimum 2x45 perc (csoportos)
- Kötelezően választható tantárgy:
- Egyéni tantárgy: minimum 1x45 perc
- Választható tantárgy: a képzés teljes idejében 1 tantárgy
- Egyéni tantárgy minimum 1x45 perc
- Csoportos tantárgy: minimum 1x 45 perc

A korrepetíció ideje: A teljes képzési időben minimum 10 perc

Zeneismeret és kamarazene tanszakok – csoportos képzés

“A” TAGOZAT

- Főtárgy: népzenei ismeretek, néprajz, kamarazene
- Kötelező tantárgy: népi hangszeres, vagy vokális tantárgy

- Kötelezően választható tantárgy: zongora kötelező, második hangszer, népi ének, kamarazene, zenekar, népzenei ismeretek, néprajz, szolfézs
- Választható tantárgy: második hangszer, népi ének, kamarazene, zenekar, valamint a klasszikus zene, jazz-zene, tantervi programjainak tantárgyai

Óraterv 1.

Tantárgy	Évfolyamok							
	Előképző		Alapfok					
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(1)	(1)	1	1	1	1	1	1
Kötelezően választható tantárgy	(1–2)	(1–2)	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Választható tantárgy	(1–2)	(1–2)	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra:	(4–6)	(4–6)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma:

(2)+6 évfolyam: népzenei ismeretek,

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfok évfolyamainak számát jelentik. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 2.

Tantárgy	Évfolyamok					
	Alapfok			Továbbképző		
	1	2	3	4	5	6
Főtárgy	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	2	2	2	2	2	2
Összes óra:	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma: (2+4)+2+4 évfolyam: kamarazene, néprajz

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképzettség, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik.

A néprajz és kamarazene tantárgyak főtárgyként vagy kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulhatók.

A tanítási órák időtartama:

Főtárgy:

“A” tagozaton – minimum 2x45 perc

Kötelező tantárgy:

- Egyéni tantárgy: minimum 1x45 perc
- Kötelezően választható tantárgy:
- Egyéni tantárgy: minimum 1x45 perc
- Csoportos tantárgy: minimum 1x45 perc
- Választható tantárgy: szolfézs, vagy zongora, vagy kórus
- Egyéni tantárgy: minimum 1x45 perc
- Csoportos tantárgy: minimum 1x45 perc

Táncművészeti ág

B) Néptánc tanszak

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tantárgyak

Főtárgy:

- Népi játék (1–2. előképző évfolyamon)
- Néptánc (1–6. alapfokú és a 7–10. továbbképző évfolyamon)
- Kötelező tantárgy: szolfézs, vagy zongora, vagy kórus
- Folklorismeret (3–6. alapfokú évfolyamon) • Tánc történet (9–10. továbbképző évfolyamon)

Kötelezően választható tantárgyak az összevont osztályokban:

- Folklorismeret
- Tánc történet
- Választható tantárgyak: szolfézs, vagy zongora, vagy kórus
- Népi játék (1–2. előképző évfolyamon)
- Néptánc (1–6. alapfokú és a 7–10. továbbképző évfolyamon)
- Népzenei alapismeretek (1–6. alapfokú és a 7–10. továbbképző évfolyamon)
- Táncleírás–olvasás (9–10. továbbképző évfolyamon)

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1	2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	2	2	3-4	3-4	3	3	3	3	3-4	3-4	3	3
Kötelező tantárgy					1	1	1	1			1	1
Kötelezően választható tantárgy			1	1					1	1		
Választható tantárgy	2	2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A fenti táblázat Összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak.

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)

Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti.

A tanszakok kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével mellett a tanuló más tanszak vagy művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

Képző- és iparművészeti ág

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak:

- Képzőművészeti tanszak (3. alapfokú évfolyamig)
- 4. alapfokú évfolyamtól a továbbképző 10. évfolyamáig
- Fém- és zománcműves tanszak
- Fotó és film tanszak
- Grafika és festészet tanszak
- Környezet- és kézműves kultúra tanszak
- Szobrászat és kerámia tanszak
- Textil- és bőrműves tanszak

Főtárgy:

- Vizuális alapozó gyakorlatok (előképző 1–2. évfolyama)
- Vizuális alkotó gyakorlat (1–10. évfolyam)

Kötelező tantárgy:

- Grafika és festészet alapjai (1–3. alapfokú évfolyam)

Kötelezően választható tantárgyak:

- Fém- és zománcműves műhelygyakorlat
- Fotó és film műhelygyakorlat
- Grafika és festészet műhelygyakorlat
- Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat
- Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat
- Textil- és bőrműves műhelygyakorlat

Választható tantárgyak:

- Művészettörténet
- Népművészet

A tantárgyak tartalma

Moduláris rendszer szerint alapmodul a vizuális alkotó gyakorlat, a grafika és festészet alapjai, egyedi szakmai modul a műhelygyakorlat.

A vizuális alapozó gyakorlatok az előképző első két évfolyamának komplex művészeti tantárgya. Sokszínű alkotó játékokra ad lehetőséget. A legkülönbözőbb anyagok, eszközök, technikák megismerése segíti a gyermekek kreativitásának kibontakozását és a tradicionális kézművesség értékeinek továbbadását.

A vizuális alkotó gyakorlat a képző- és iparművészeti ág, az ősi és kézműves tárgyformálás, a médiaművészet sokféle tevékenységének megismertetésére szolgál. Feladata a

vizuális eszköztár bővítése, a művészi kifejezési formanyelv kialakítása, gazdagítása, változatos kreatív feladatsorokon keresztül.

A grafika és festészet alapjai tantárgy a képi kifejezés változatos módjainak elsajátítását és alkalmazását teremti meg. Előkészíti és megalapozza a művészi igényű szakmai munkát.

A műhelygyakorlat lehetővé teszi az ősi, a hagyományos és a kortárs képző- és iparművészeti, valamint médiaművészeti szakirányú tevékenységek elsajátítását. A tanuló a helyi lehetőségektől függően a műhelygyakorlatok közül érdeklődésének és képességének megfelelően választ.

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2-4	2-4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tárgy			2	2	2							
Kötelezően választható tantárgy						2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy			12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
Összes óra:	2-4	2-4	46	46	46	46	46	46	46	46	46	46

A fenti táblázat „Összes óra” rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak.

A vizuális alkotó gyakorlat és a műhelygyakorlatok óraszámja 1–3 vagy 3–1 arányban átcsoportosítható.

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam – az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik).

A képző- és iparművészeti oktatás, kötelezően előírt tantárgyainak és óraszámainak figyelembevétele mellett, a tanuló más tanszak, valamint más művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák képzés ideje: 45 perc

Sajátos nevelési igényű tanulók

Iskolánk fogadja a sajátos nevelési igényű tanulókat, fontos feladatunknak tekintjük az iskola életébe való maradéktalan integrálásukat.

A sajátos nevelési igényű, beilleszkedési magatartási nehézségekkel küzdő, tanulási zavarokkal, illetve részképességzavarokkal küzdő gyerekek felzárkóztatása és fejlesztése is megjelenik a pedagógiai munkánkban.

Az SNI tanulók nevelése-oktatása egyéni adottságaiknak megfelelően a vonatkozó jogszabályi előírások szerint történik. A használt módszerek igazodnak egyéni szükségleteikhez. Értékelésük egyéni elbírálás alapján, a vonatkozó szabályozók által megfogalmazott módszernek megfelelően folyik.

Ezek a tanulók többségi társaikkal együtt végzik iskolai feladataikat, de a szükséges területeken nagyfokú támogatást kapnak. Ez jelenti a fokozott toleranciát, az egyéni fejlesztést, más munkaszervezési formák alkalmazását, az ellenőrzés és értékelés szigorú igazítását a tanuló képességeihez, s az egyéni foglalkozásokat.

A MŰVÉSZETI ALAP- ÉS ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

Zeneművészet

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA RÉSZEI

Az alapvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, illetve szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos valamint az elmélet főtanszakos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer, magánének főtanszak („A” tagozat):

- Szolfézs vagy
- Zenetörténet-zeneirodalom vagy
- Zeneelmélet

Szolfézs főtanszak („A” és „B” tagozat):

- Szolfézs

Zenetörténet-zeneirodalom főtanszak:

- Szolfézs
- Zenetörténet-zeneirodalom

Zeneelmélet főtanszak:

- Szolfézs
- Zeneelmélet

Az írásbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 45 perc.

2. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer és magánének főtanszak („A” tagozat):

- Szolfézs vagy
- Zenetörténet-zeneirodalom vagy
- Zeneelmélet

Szolfézs főtanszak („A” és „B” tagozat):

- Szolfézs

Zenetörténet-zeneirodalom főtanszak:

- Szolfézs
- Zenetörténet-zeneirodalom

Zeneelmélet főtanszak:

- Szolfézs
- Zeneelmélet

A szóbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 10-20 perc.

3. A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer és magánének főtanszak („A” és „B” tagozat):

- Főtárgy

A gyakorlati vizsga időtartama 15-25 perc.

Hangszer, elmélet és magánének tanszak („B” tagozat):

- zongora (az adott tanszakok óratervében jelölteknek megfelelően)

A gyakorlati vizsga időtartama 10-15 perc.

A MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA RÉSZEI

A záróvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. A záróvizsgán a kötelezően választható elméleti tantárgyakból a hangszer és magánének „A” tagozatos főtanszakos tanulók szóbeli vizsgát tesznek. A „B” tagozatos és elmélet főtanszakos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama Hangszer, kamarazene főtanszak („B” tagozat):

- Szolfézs

Szolfézs főtanszak („A” és „B” tagozat):

- Szolfézs

Zenetörténet-zeneirodalom főtanszak:

- Szolfézs
- Zenetörténet-zeneirodalom

Zeneelmélet főtanszak:

- Szolfézs
- Zeneelmélet

Az írásbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 45 perc.

2. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer, kamarazene főtanszak („A” tagozat):

- Szolfézs vagy
- Zenetörténet-zeneirodalom vagy
- Zeneelmélet

Hangszer, kamarazene főtanszak („B” tagozat):

- Szolfézs

Szolfézs főtanszak („A” és „B” tagozat)

- Szolfézs

Zenetörténet - zeneirodalom főtanszak:

- Szolfézs
- Zenetörténet -zeneirodalom

Zeneelmélet főtanszak:

- Szolfézs
- Zeneelmélet

A szóbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 15-25 perc.

3. A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama Hangszer főtanszak („A” és „B” tagozat):

- Főtárgy
- Zongora (az adott tanszakok óratervében jelölteknek megfelelően)
- Szolfézs,
- zeneirodalom-zenetörténet és zeneelmélet főtanszak:
- Zongora

elmélet: minimum 1x45 perc

A gyakorlati vizsga időtartama főtárgyból 20-30 perc, zongora kötelező tantárgyból 10-20 perc.

Kamarazene főtanszak:

- Kötelező hangszer (az alapfokú évfolyamokon főtárgyként tanult hangszer) A gyakorlati vizsga időtartama 10-15 perc.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA TARTALMA

1. Az írásbeli vizsga tartalma

Szolfézs

„A” tagozat

Hangszer, magánének, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet főtanszakok A vizsgán az iskola választhat a) és b) feladat közül.

Diktálás, elemzés a) feladat

- Egy magyar népdal lejegyzése és elemzése
A népdal négysoros, legfeljebb 8-10 szótagszámú, tempó giusto, izometrikus (2/4 vagy 4/4) lehet, szinkópát, nyújtott és éles ritmust tartalmazhat. Előre meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, metrumot és kezdőhangot. Az elemzés szempontjai:

forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők. A népdal tizenkétszer hangozhat el.

- Periódus terjedelmű, funkciós basszusú műzenei idézet felső szólamának lejegyzése és elemzése
Az idézet 2/4, 3/4 vagy 4/4-es lüktetésű, nem moduláló, lehetőleg a-av felépítésű, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmazó, de akkordfelbontást, illetve könnyebb alterációt lehetőleg tartalmazó szemelvény. Előre szükséges megadni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: a funkciók bejelölése, formai felépítés, a zenei elemek megjelölése (hármashangzat-felbontás, szekvencia, késleltetés stb.). Az idézet zongorán két szólamban tizenkétszer hangozhat el. b) feladat
- Egy magyar népdal első két sorának lejegyzése és kiegészítése
A népdal négysoros, legfeljebb 8-10 szótagszámú, tempó giusto, izometrikus (2/4 vagy 4/4) legyen, szinkópát, nyújtott és éles ritmust tartalmazhat. Előre meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, metrumot és kezdőhangot. A befejezéshez meg kell adni a szöveget. A népdal tizenkétszer hangozhat el.
- Periódus terjedelmű, funkciós basszusú műzenei idézet előtagjának lejegyzése és befejezése két szólamban, vagy felső szólamának lejegyzése
Az idézet 2/4, 3/4 vagy 4/4-es lüktetésű, nem moduláló, lehetőleg a-av felépítésű, nehezebb hangközlépéseket nem, de akkordfelbontást, illetve könnyebb alterációt lehetőleg tartalmazó szemelvény. Előre szükséges megadni a kulcsokat, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán tizenkétszer hangozhat el.

Szolfézs főtanszak

- Egy magyar népdal lejegyzése szöveggel együtt, és elemzése
A népdal négysoros, 8-10 szótagszámú, tempó giusto, izometrikus, szinkópát, nyújtott és éles ritmust, valamint színező hangokat tartalmazhat. Előre meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, metrumot és kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők. A népdal nyolcszor hangozhat el.
- Periódus terjedelmű műzenei idézet lejegyzése funkciós basszussal
Metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 lehet. Ritmusértékek előfordulhatnak az egész hangtól a tizenhatodig. Lehet benne szinkópa, éles és nyújtott ritmus, triola, valamint átkötések. Az idézetben előfordulhatnak nehezebb hangközlépések, alterált hangok, és hangnemi kitérés, esetleg moduláció is. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

„B” tagozat

Hangszer, magánének, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet főtantervek

- Hangközmenet lejegyzése
10 hangközből álló hangközmenet lejegyzése tonális keretben (oktávon belüli tiszta, kis és nagy hangközök, bővített kvart és szűkített kvint). Diktálás előtt meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, és a kezdő hangközt, elnevezéssel együtt. A hangközlánc zongorán hatszor hangozhat el. - Hangzatlejegyzés
10 akkordból álló akkordsor lejegyzése tonális keretben, vagy 10 akkord felismerése és lejegyzése adott hangra, oldással együtt (valamennyi hármashangzat és fordításai, valamint domináns szeptim). Diktálás előtt meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést és a kezdő harmóniát, elnevezéssel együtt, illetve adott hangra felépítésnél az adott hango(ka)t. A harmóniasor zongorán hatszor hangozhat el.
- Egy négysoros, közepesen nehéz magyar népdal lejegyzése szöveggel együtt, és elemzése Előre meg kell adni a violinkulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők. A népdal nyolcszor hangozhat el.
- Periódus terjedelmű műzenei idézet lejegyzése funkciós basszussal
Metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 legyen. A ritmusértékek előfordulhatnak az egész hangtól a tizenhatodig. Az idézet tartalmazhat változatos ritmikai, dallami fordulatokat, átkötéseket. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

Szolfézs főtantervek

- Hangközmenet lejegyzése
10 hangközből álló hangközmenet lejegyzése tonális keretben, hangnemi kitérésekkel. Diktálás előtt meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, és a kezdő hangközt, elnevezéssel együtt. A hangközlánc zongorán háromszor hangozhat el.
- Hangzatlejegyzés
10 akkordból álló akkordsor lejegyzése tonális keretben, maximum egykvintes hangnemi kitéréssel, vagy 10 akkord felismerése és lejegyzése adott hangra, oldással együtt. Diktálás előtt meg kell adni a violinkulcsot, az előjegyzést és a kezdő harmóniát, elnevezéssel együtt, illetve adott hangra felépítésnél az adott hango(ka)t. A harmóniasor zongorán hatszor hangozhat el.
- Egy közepesen nehéz, enyhén díszített magyar népdal lejegyzése szöveggel együtt, és elemzése
Előre meg kell adni a violinkulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők. A népdal nyolcszor hangozhat el.
- Periódus terjedelmű kétszólamú műzenei idézet lejegyzése
Metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 3/8, 6/8 lehet. Az idézet tartalmazzon változatos ritmikai, dallami fordulatokat átkötéseket, lehetnek benne hangnemi kitérések és moduláció. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

Zenetörténet-zeneirodalom

„A” tagozat

Hangszer, magánének, zenetörténet-zeneirodalom főtanterv

- A zenei korszakok felsorolása időrendben. A barokk korszak ideje, rövid általános jellemzése és zenei jellegzetességei.
- A barokk zeneszerzők felsorolása, a korszak vokális és hangszeres műfajai. Néhány hangszeres műfaj bemutatása részletesebben (pl. concerto, concerto grosso, szvit [táncok, táncpárok], fuga). Domenico Scarlatti és a barokk szonáta jellemzése. Két - a tanuló által ismert, meghallgatott - mű bemutatása (pl. Händel: Vízizene, Vivaldi: Négy évszak, Bach: A fuga művészete vagy a Wohltemperiertes Klavier kötetei). Egy vokális műfaj jellemzése (pl. Bach kantátái, a kantáták tételei).- A bécsi klasszicizmus időszakának 3 jelentős és több kevésbé ismert, de fontos zeneszerzőjének felsorolása. A klasszikus zene általános jellemzése. A bécsi klasszika korszakának jellemzése a barokkal összehasonlítva. A bécsi klasszika műfajai és jellemző formái, a szonátaforma részei. Joseph Haydn életéről röviden, fontosabb művei; a szimfónia tételei; Haydn szimfóniáinak három korszaka egy-egy példán keresztül; a vonósnégyes hangszerei. W. A. Mozart műveinek jellemző műfajai egy-egy példával; két különböző műfajú művének részletes bemutatása.

Zeneelmélet

„A” tagozat

Hangszer és magánének főtanterv

- Négyszólamú példa számozott basszusának lejegyzése 4#, 4b előjegyzésig.
- Számozott basszus kidolgozása négy szólamban, szűk fekvésben.
- Formatani elemzés kottakép után.

Zeneelmélet főtanterv

- Négyszólamú példa számozott basszusának lejegyzése 5#, 5b előjegyzésig.
- Számozott basszus kidolgozása négy szólamban, szűk fekvésben.
- Formatani elemzés kottakép után.

2. A szóbeli vizsga tartalma

Szolfézs

„A” tagozat

Hangszer, magánének, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet főtanszak

- A „hozott anyag”: a vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 10 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 5 műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/ barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), abból kettőt kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.
- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság egyszerű zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai, és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

Szolfézs főtanszak

- Egyszólamú dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4, vagy 6/8 lehet; ritmusértékek előfordulhatnak az egész hangtól a tizenhatodig, lehet benne szinkópa, nyújtott és éles ritmus, triola, átkötések; lehetnek benne nehezebb hangközlépések, alterált hangok, és hangnemi kitérés, moduláció is. - A „hozott” anyag: 10 népdal éneklése emlékezetből, és azok elemzése (forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők alapján); 10 műzenei szemelvény (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) - ezek közül három kotta nélkül - saját kísérettel előadva. A vizsgázó ismerje ezek hangsorát, hangnemét, az előforduló előadási jeleket, utasításokat, tudja meghatározni az előadott szemelvények műfaját, stílusát és formáját.
- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

„B” tagozat

Hangszer, magánének főtanszak

- Egyszólamú dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 lehet; ritmusértékek előfordulhatnak az egész hangtól a tizenhatodig, tartalmazhat változatos ritmikai, dallami fordulatokat, átkötéseket; alterált hangokat és hangnemi kitérést, modulációt is.
- A „hozott anyag”: a vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 10 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 4 műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből kettőt kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.
Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

Szolfézs főtanszak

- Egyszólamú dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 3/8, 6/8 lehet; ritmusértékek előfordulhatnak az egész hangtól a tizenhatodig, lehet benne szinkópa, nyújtott és éles ritmus, triola, átkötések; lehetnek benne nehezebb hangközlépések, alterált hangok, és hangnemi kitérés, moduláció is. - A „hozott anyag”: 10 népdal éneklése emlékezetből, és azok elemzése (forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők alapján); 10 műzenei szemelvény (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) - ezek közül hármat kotta nélkül - saját kísérettel előadva. A vizsgázó ismerje ezek hangsorát, hangnemét, az előforduló előadási jeleket, utasításokat, tudja meghatározni az előadott szemelvények műfaját, stílusát és formáját. - A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

Zenetörténet-zeneirodalom

„A” tagozat

Hangszer, magánének, zenetörténet-zeneirodalom főtanszak

- Teszt, ami 15-20 általános zenei-zenetörténeti ismeretekkel kapcsolatos feladatot tartalmaz. - A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

Zeneelmélet

„A” tagozat

Hangszer és magánének főtanszak

- Kadenciák és mintapéldák zongorázása a fő hármashangzatokkal és fordításai-
kal.
- Zongorázás diktálás után fő hármashangzatokkal és fordításai-
kkal.
- Számozott basszus zongorázása négy szólamban, szűk fekvésben.
- Formatani elemzés kottakép után.

Zeneelmélet főtanszak

- Nápolyi szextes mintapéldák zongorázása mollba, dúrban.
- V7 akkord és fordításai; mintapéldák zongorázása.
- A fentiek zongorázása diktálás után.
- Zongorázás számozott basszusról.
- Formatani elemzés kottakép után.

A gyakorlati vizsga tartalma

Gyakorlati vizsgát főként a zongora kötelező tárgyból, illetve kamarazene főtantervén a tanult hangszerből kell tenni.

Ütőhangszerek

„A” tagozat

- Két dobgyakorlat (Knauer: Kisdobiskola 10., 16., 18., 29., 36., II. rész 11., 17., 27.; Keune:
- Kisdobiskola 48., 69., 127., 145., 173. nehézségi szintjén).
- Egy dallamhangszeres mű (Vivaldi: Largo; Bononcini: Allegro; Haydn: Szerenád nehézségi szintjén).
- Egy kamaramű (Krell-Holzmann: Cake Walk Parádé; Camidge: Sonatina; Gebauer: Duó; Pleyel: Menuetto; Larson: Mexikói szvit; Zempléni L.: Párok; Váray L.: Gukhe/low drums szólam; Jack McKenzie: Három tánc, Bartók Béla: Gyermeknek 1.,2.,3., Mikrokozmosz nehézségi szintjén).
- Egy periódusnyi könnyebb zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban. A dallamhangszeren megszólaltatott darabokat lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két kisdobgyakorlat (Knauer: Kisdobiskola 19., 20., 22., 24. (4/8), 31., 37., II. rész 2., 5., 14.; Keune: Kisdobiskola 67., 75., 108., 150., 153., 146. nehézségi szintjén).
-
- Egy skála hármashangzat-felbontással.
- Egy dallamhangszeres mű (Bach: h-moll szvit/1 tétel; Hacsaturján: Rózsalányok tánca; Rameau: Gavotte; Händel: a-moll menüett HWV 602, 603 nehézségi szintjén).
- Egy kamaramű (J. S. Bach: Kétszólamú invenciók, Zempléni L.: Üzenetek - Hét SMStanulmány dobokra/1 tétel; Váray L.: Gukhe/high drum szólam; Balázs O.: Nyolc trió 5., 6. nehézségi szintjén).
- Egy periódusnyi zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban. A dallamhangszeren megszólaltatott darabokat kotta nélkül kell játszani.

Gitár

„A” tagozat

- Egy etűd (Szendrey-Karper: Gitárgyakorlatok V-VII. kötet, Carcassi: 25 Etűd op. 60, nr. 3., 4., 7., 10., Giuliani: Etűdök gitárra op. 100 nr. 13., 15., Leo Brouwer: 10 etűd nr. 1., 5., 6., 7., Carcassi: Capriccio, Legnani: Capricci nehézségi szintjén).
- Három különböző stílusú előadási darab (Dowland: Táncok és Fantáziák, Mertz: Magyar honi virágok 1., 2., Milán: Pavane-ok, Villa-Lobos: I. IV. prelude, J. S. BachSzendreyKarper: 20 könnyű darab, de Vissee szvit táncjáték, Mosóczi: 1V-V kötetből klasszikus szerzők darabjai, vagy spanyol és latin-amerikai romantikus szerzők darabjai: F. Tárrega: Lágrima, Mazurka, Polka, Antonio Lauro: Vals Venezolano nr. 2.; vagy XX. századi darabok Farkas Ferenc, Bartók-Szendrey nehézségi szintjén). Az előadási darabokat lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd (Szendrey-Karper: Gitárgyakorlatok VII-VIII. kötet; Carcassi: 25 Etűd op. 60 nr. 13., 18., 19.; Legnani: Capricciok, Giuliani: Etűdök gitárra op. 48 nr. 19., op. 100 nr. 13., 15.; F. Sor: op. 31 nr. 18., 23.; Leo Brouwer: 10 Etűd nr. 9., 10. nehézségi szintjén).
- Három különböző stílusú előadási darab (Francesco da Milano: 14 Fantasie; Luys Milán: 6 Pavan; J. S. Bach: 20 könnyű darab; Robert de Visée: d-moll szvit; J. S. Bach: d-moll prelúdium; klasszikus és romantikus darabok: Mertz: Magyar honi virágok: 3, 4, 5, Tarrega darabok vagy spanyol és latin-amerikai szerzők darabjai: Antonio Lauro: Vals Venezolano nr. 2., 3 nehézségi szintjén).
- XX. századi darabok (Bartók-Szendrey, Farkas Ferenc, Sári J., Huzella, Villa-L., ChorosMazurka, Prelűdök nehézségi szintjén). Az előadási darabokat kotta nélkül kell játszani.

Zongora

„A” tagozat

A 4 stílusból választható 3 különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű. - Barokk mű, lehet tánc, vagy többszólamú szerkesztést bemutató darab (Bach: 18 kis prelúdium 13, 15, 18, Händel: Válogatott darabok, Telemann: Kezdők zongoramuzsikája nehézségi szintjén).

- Klasszikus szonatina vagy szonáta-tétel, könnyebb variáció (Könnnyű szonatinák, 15 könnyű szonáta, Szonatina album, Clementi: C Op. 36 Nr. 3., Haydn: D Hob. XVI/4, Beethoven: 6 könnyű variáció egy svájci népdalra, Csúrka: Szonatina-gyűjtemény I-II. kötet nehézségi szintjén).
- Romantikus mű (Schumann: Emlékezés, Színházi utóhangok, Csajkovszkij: Édes álmodozás, Pacsirtadal, Schubert: Táncok, Keringők nehézségi szintjén).
- XX. századi mű (Bartók Béla: Mikrokozmosz III/84 Mulatság, 90 Oroszos 91-92,

Kromatikus invenció IV/97 Nottumo, Kodály: Gyermektáncok 5-10 nehézségi szintjén).

A három mű közül lehetőség szerint egy éneklő, egy pedig virtuóz jellegű legyen. A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Négy különböző stílusú darab:

- Barokk mű, többszólamú szerkesztésben írt darab, vagy szvit-tétel (J. S. Bach: 18 kis prelúdium 9, 16, 17, Kétszólamú invenciók C, a, F nehézségi szintjén).

- Klasszikus szonatina vagy szonáta-tétel, variáció (15 könnyű szonáta, Haydn: Szonáták A Hob. XVI/12, E Hob. XVI/13, D Hob. XVI/14, Mozart: 6 bécsi szonatina, Beethoven:

Szonatinák, Grazuoli: G-dúr Szonáta nehézségi szintjén).

- Romantikus mű (Schumann: Fantáziatánc, Chopin: Keringők a, h, nehézségi szintjén). - XX. századi mű (Bartók: Mikrokozmosz IV/100 népdalféle, 109 Bali szigetén, Mikrokozmosz: V/128, Dobbantós tánc, Kurtág: Játékok nehézségi szintjén).

A vizsgaműsorban legyen egy éneklő és egy virtuóz jellegű darab. A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Hegedű

„A” tagozat

- Egy etűd (Dénes: V-VI. Hegedűiskola, vagy Dancla op. 68/2., 9., 14., vagy Dont op. 38, vagy Mazas: Études speciales op. 36.1/2., 8., 9. nehézségi szintjén).

- Két különböző karakterű előadási darab, koncert-tétel, vagy szonáta-tétel (Beethoven: Menuett és Trió, Rameau: Gavotte, Dancla: Variációk-sorozat, Vivaldi: G-dúr koncert I. tétel, Seitz: D-dúr koncert I. tétel, Corelli: e-moll, A-dúr szonáta nehézségi szintjén).
A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két különböző technikai követelményt tartalmazó etűd.

= A játék technikai biztonságának felmérésére (Dont op. 68/12., 15., Mázás: Études speciales op. 36. I/2., 7., 9., 15., 17., 18., Mazas: Études brillantes op. 36. II. nehézségi szintjén). = Karakteretűd a zenei kifejezés felmérésére (Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37, a könnyebbek szintjén).

- Egy előadási darab vagy barokk szonáta tétel-pár (lassú-gyors) (Boyce: Matelotte, Járdányi: Magyar tánc. Wieniawski: Kuyawiak nehézségi szintjén).

- Egy koncert- vagy szonáta-tétel (Komarovszkij: A-dúr koncert I. tétel, Vivaldi: a-moll Koncert I. tétel Accolay: a-moll koncert, Seitz: g-moll koncert op. 12 no. 3 I. tétel, Dancla: Concert-solo op. 77 no. 2, 3 Telemann: A-dúr szonáta, Händel: E-dúr Szonáta nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Nagybőgő

„A” tagozat

- Egy skála, hármashangzat-felbontással, 2 oktávon.
- Egy etűd (Montag L.: Nagybőgőiskola II. kötetből 47. old. 21. d-moll etűd, 76. old. 20. Gdúr etűd; Fr. Simandl: 30 etűdből 3. B-dúr etűd, 8. g-moll etűd, 17. e-moll etűd nehézségi szintjén).
- Preklasszikus szonáta 2 - lassú és gyors - tétele B. Marcello: e-moll, a-moll szonáta, Galliar: e-moll szonáta, W. de Fesch: F-dúr szonáta nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (Bach: Arioso, Magyar szerzők művei gordonra és zongorára I-II. kötet, A. Rubinstein: Melódia nehézségi szintjén). A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy skála, hármashangzat-felbontással, 2 oktávon.
 - Két különböző technikai követelményt támasztó etűd:
 - = a játék mozgékonyságának felmérésére,
 - = kantilenás etűd a zenei kifejezés felmérésére
 - (Montag L.: Nagybőgőiskola II. kötetből 129. old. 2. e-moll etűd, III/B kötetből 32. old. 29. B-dúr etűd; E. Stokch: 32 etűdből 3. e-moll etűd, 7. a-moll etűd; Fr. Simandl: 10 etűdből: 4. b-moll etűd, 10. d-moll etűd nehézségi szintjén).
 - Preklasszikus szonáta 2 tétele, vagy klasszikus versenymű 1 tétele (W. de Fesch: d-moll szonáta, B. Marcello: 6 szonáta, Ariosti: Szonáta; W. Pichl: Koncert, Capuzzi: Koncert, A. Vivaldi: a-moll koncert nehézségi szintjén).
 - Egy előadási darab (Bach: Air, Arioso, Sosztakovics: Adagio, Farkas F.: Népdalszonatina, Magyar szerzők művei gordonra és zongorára I-II. kötet, A. Rubinstein: Melódia nehézségi szintjén).
- A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA TARTALMA

1. Az írásbeli vizsga tartalma

Szolfézs

„A” tagozat

Zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet főtanszakok

Diktálás, elemzés

- Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése és elemzése. Az idézet átlagos zenei mondat/periódus hosszúságú, egyszerűbb hangnemi kitérést tartalmazhat. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az elemzés

szempontjai: formai felépítés, zenei értelmezés (felütések, kötések, előadásmódra vonatkozó jelek bejelölése), zenei elemek megjelölése (hangzatfelbontás, késleltetés, szekvencia). Az idézet zongorán két szólamban nyolcszor hangozhat el.

- Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam felének lejegyzése és befejezése. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az idézet átlagos zenei mondat/periódus hosszúságú, amely zongorán hatszor hangozhat el.

Szolfézs főtanszak

- Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése. A dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.
- Periódus terjedelmű kétszólamú bécsi klasszikus idézet lejegyzése. Az idézet tartalmaz változatos dallami és ritmikai fordulatokat. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

„B” tagozat

Hangszer, kamarazene főtanszak

- Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése. A dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.
- Periódus terjedelmű kétszólamú bécsi klasszikus idézet lejegyzése. Az idézet tartalmaz változatos dallami és ritmikai fordulatokat. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

Szolfézs főtanszak

- Kétszólamú barokk idézet lejegyzése. Az idézet tartalmazzon változatos dallami és ritmikai fordulatokat. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre meg kell adni a kulcsokat, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.
- Egyszólamú XX. századi dallam lejegyzése. Az idézet tartalmazhat változatos dallami és ritmikai fordulatokat. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

Zenetörténet-zeneirodalom főtanszak

- Gregorián elnevezése, általános jellemzői, műfajai. Egy műfaj részletes bemutatása. A többszólamúság kialakulása (orgánum típusai). Világi zene a középkorban (trubadúr, trouvère, Minnesänger). Reneszánsz (szó jelentése, ideje, általános jellemzése, jellegzetes műfajainak ismerete.) Korareneszánsz, reneszánsz fénykora, későreneszánsz zeneszerzőinek felsorolása. Homofónia, polifónia fogalma. Mise típusai, mise részei, (Ordinarium, Proprium), motetta és madrigál összehasonlítása. Világi vokális műfajok felsorolása. - A barokk korszak általános stílusjegyei és zenei jellemzése, vokális és hangszeres műfajok sorolása. Egy vokális műfaj (pl. kantáta) tételeinek bemutatása, két hangszeres műfaj (pl. concerto, fuga) részletesebb magyarázata zenei példát hozva. A szvit (táncok és táncpárok), egy tánc bemutatása (pl. menüett). Barokk zeneszerzők felsorolása.
- A bécsi klasszika sajátosságai (formák, szerkezet, hangnem). Főbb műfajok sorolása, szonáta vagy szimfónia tételeinek általános jellemzése, pl. szonátaforma bemutatása. Haydn vagy Mozart művészete, (egy mű bemutatása alapján).
- Romantika - új műfajai, élményanyaga (témái). Chopin zongorazeneje (kisformák), Schumann zongoradarab-ciklusai (címek).
- A programzene (példával). A századforduló zenéje - Debussy művészete, impresszionista művei (zenéje, jellemzői). Egészhangú skála, politonalitás, dodekafónia magyarázata zenei példa alapján. Bartók életműve, jelentősége, népdalgyűjtő útjai. Kodály egy művének részletes bemutatása (pl. Psalmus Hungaricus, Hány-szvit, Felszállott a páva - variációk).

Zeneelmélet főtanszak

- Négyszólamú példa számozott basszusának lejegyzése.
- Számozott basszus kidolgozása négy szólamban 7#, 7b-ig.
- Bach korálemzése.
- Formatani elemzés a négy év anyagából.

2. A szóbeli vizsga tartalma

Szolfézs

„A” tagozat

Hangszer, kamarazene, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet főtanszak - Periódus terjedelmű dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami fordulatokat, hangnemi kitérést, esetleg modulációt.

- A „hozott anyag”: a vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 15 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 5 műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

Szolfézs főtanszak

- Periódus terjedelmű dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami és fordulatokat, hangnemi kitérés, esetleg modulációt.
- A „hozott anyag”: 15 népdal éneklése emlékezetből, és azok elemzése forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők alapján; 10 műzenei szemelvény (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig), ezek közül három kotta nélkül, saját kísérettel előadva. A vizsgázó ismerje ezek hangsorát, hangnemét, az előforduló előadási jeleket, utasításokat, tudja meghatározni az előadott szemelvények műfaját, stílusát és formáját.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

Szolfézs

„B” tagozat

Hangszer, kamarazene főtanszak

- Periódusnyi dallam lapról éneklése - rövid átnézés után - szolmizálva vagy hangnévvel; a dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok, hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne.
- A „hozott anyag”: a vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 15 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 6 műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia

Szolfézs főtanszak

- Periódusnyi dallam lapról éneklése - rövid átnézés után - szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami fordulatokat, lehet benne hangnemi kitérés és moduláció is; C-kulcs előfordulhat.
- A „hozott” anyag: 15 népdal éneklése emlékezetből, és azok elemzése (forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők alapján); 10 műzenei szemelvény (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) - ezek közül három kotta nélkül - saját kísérettel előadva. A vizsgázó ismerje ezek hangsorát, hangnemét, az előforduló előadási jeleket, utasításokat, tudja meghatározni az előadott szemelvények műfaját, stílusát és formáját. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

„A” tagozat

Hangszer, kamarazene és zenei történet-zeneirodalom főtanszak

- Teszt, ami 10-15 egyszerű, általános zenei-zenei történeti ismeretekkel kapcsolatos kérdést tartalmaz.
- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság zenei történeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

Zeneelmélet

„A” tagozat

Hangszer, kamarazene főtanszak

Mintapéldák zongorázása 5#, 5b-ig amelyekben szerepel

- váltódomináns,
- késleltetések,
- mollbéli akkordok dúrban,
- bőszextes hangzatok,
- könnyebb modulációk,
- formatani elemzés a négy év anyagából.

Zeneelmélet főtanszak

Mintapéldák zongorázása 7#, 7b-ig amelyekben szerepel

- váltódomináns,
- késleltetések,
- mollbéli akkordok dúrban,
- bőszextes hangzatok,
- könnyebb modulációk,
- formatani elemzés a négy év anyagából.

A gyakorlati vizsga tartalma

Gyakorlati vizsgát főtárgyból, elméleti tanszakok esetén zongora kötelező tárgyból, illetve a tanult hangszerből kell tenni.

Ütőhangszerek

„A” tagozat

- Két kisdobgyakorlat, vagy 1 kisdob- és 1 ütődobgyakorlat (Knauer: Kisdobiskola/II. rész 16., 18., 35.; Keune: Kisdobiskola 84., 135., 148., 161., 176.; Knauer: Ütődobgyakorlatok 6., 11., 15., 20. gyakorlat nehézségi szintjén).
- Egy dallamhangszeres mű (Dvořák: Humoreszk, Mozart: Török induló, Weiner: Rókatánc, Haydn: Magyaros rondo nehézségi szintjén).
- Egy kamaramű (Bartók Béla: Gyermekeknek, Mikrokozmosz, Evelyn Glennie: Kis imádság, Joplin: Ragtime - Percherine, Entertrainer, John O'Reilly: Három epizód, G. d. Monica: Movi-rock, Steve Reich: Zene fadarabokra, Balázs O.: Nyolc trió/1 tétel, Sigfried Fink: Trommeltanz/Junior's beat nehézségi szintjén).

- Rövid zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

A megszólaltatott gyakorlatok száma változtatható, de a vizsgázó ritmus- és dallamhangszeres műveket is szólaltasson meg. A dallamhangszeren megszólaltatott darabokat a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két kisdobgyakorlat vagy 1 kisdob- és 1 üstdobgyakorlat (Knauer: Kisdobiskola/II. rész 20.,

21., 26., 29., 30.; Keune: Kisdobiskola 83., 97., 138., 147., 158.; Knauer: Üstdobgyakorlatok:

14., 19., 24., 27., 33., 46.; S. Fink: Kisdobszvit - Marcia nehézségi szintjén).

- Egy skála hármashangzat-felbontással (4#/4b-től).

- Egy hosszabb lélegzetű mű megszólaltatása dallamhangszeren (pl. barokk szonáta lassú és gyors tétele: J. S. Bach: a-moll partita, Rimszkij-Korszakov: Dongó, Gounod: Faust/Tánc no.6, Vivaldi: a-moll hegedűverseny, Masser: Etűdök/1 tétel, Bach: Seven chorales/1 korál,

Luis Milan: Pavana, Händel: Spanish Royal Marsh, Haydn: Sonata no. 9. Hob XVI/4, W. Kraft: Francia szvit, M. Getano: Multiple Episode, Cserepnyin: Szonatina, S. Fink: Etudes in Jazz nehézségi szintjén).

- Zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

A dallamhangszeren megszólaltatott darabokat a kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

Gitár

„A” tagozat

- Egy etűd (Carcassi: 25 Etűd op. 60 nr. 19., 20., 23., F. Sor op. 29 nr. 1., Aguado: Etűdök II.

kötetből nr. 9., 11., 12., Giuliani: 24 etűd op. 48 nr. 20., 21., Leo Brouwer 8., 9., 10. nehézségi szintjén).

- Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik lehet többtételes (reneszánsz és barokk darabok: John Dowland: Táncok és Fantáziák; J. S. Bach: Könnyű táncművelek (Lantszvitek cselló szvit); klasszikus és romantikus darabok: F. Carulli, Giuliani, F. Sor művei; tételek Vivaldi gitárversenyeiből, Carulli, Johann Kaspar Mertz: Románc, F. Tarrega: Marieta, Rosita nehézségi szintjén).

- XX. századi szerzők: Leo Brouwer, Farkas Ferenc, Villa-Lobos: Prelud II. V.). Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két különböző karakterű etűd (Carcassi: 25 Etűd op. 60 nr. 24., 25.; F. Sor: Zwölf Etuden op. 29 nr. 4., Giuliani: Etűdök gitárra op. 48. nr. 22., 23., 24., Villa-Lobos: Etűdök nehézségi szintjén).

- Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik lehet egy szvit vagy versenymű több tétele, vagy egy szonáta, a másik egy kortárs mű (reneszánsz szerzők: Bakfark Bálint, J. Dowland; Luis Mylan, Gaspar Sanz, Frescobaldi művei, J. S. Bach: Lantszvittek és csellószvittek tételei, valamint szonáták és partiták tételei; D. Scarlatti szonátái; klasszikus versenyművek: Vivaldi, Diabelli szonátái; romantikus és kortárs szerzők, pl. F. Tárrega Romantikus darabok J. K. Mertz továbbá Moreno Torroba, Manuel de Falla, Isaak Albéniz, Augustin Barrios Mangoré művei nehézségi szintjén). Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Zongora

„A” tagozat

A négy stíusból választható három különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű. - Barokk mű, többszólamú szerkesztésű darab, vagy szvit-tétel, vagy könnyebb barokk variáció (nehézségi szint: Händel: Könnyű zongora darabok Schaconne, Scarlatti: Szonáta C K.513 h K. 377, Bach: Francia szvit G táncművek).

- Klasszikus szonáta-tétel (Beethoven: Szonáta G Op. 49 no 2 I tétel, Beethoven: Szonáta G. Op. 79.; rondók, variációk, bagatellek Beethoven: Bagatelle C Op. 33 nehézségi szintjén). - Romantikus mű (Schumann: Kinderszenen, Mendelssohn: Dalok szöveg nélkül 14., 19, Chopin: Mazurka g Op. 67 no. 2 nehézségi szintjén).
- XX. századi mű (Bartók: Mikrokozmosz IV/102 Felhangok, V/130 Falusi tréfa nehézségi szintjén). A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Három különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Egy barokk mű: többszólamú szerkesztésben írt darab, vagy szvit-tétel (J. S. Bach: hmoll háromszólamú invenció, Francia szvit, Esz Allemande, Courande, Sarabande. Scarlatti: A-dúr szonáta K.453. nehézségi szintjén).
- Egy klasszikus szonáta-tétel (Haydn: Szonáta D Hob. XVI/19, Mozart: C-dúr szonáta KV.

309 nehézségi szintjén).

- Romantikus mű (Liszt-Zempléni: Etűd 2 a, Liszt: Consolation Desz nehézségi szintjén).
- XX. századi mű (Bartók: Szonatina, Mikrokozmosz VI/Hat tánc bolgár ritmusban, Debussy:

Arabesque E nehézségi szintjén).

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Hegedű

„A” tagozat

Két különböző karakterű zongorakíséretes mű (barokk szonáta két tétele, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab), az egyik lehet kamaramű is (pl. Bartók: Hegedűduók).

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Háromoktávós hangsortanulmány.
- Két etűd (Mazas: Études brillantes op. 36. II., Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37, Kreutzer: 42 gyakorlat, Rode: 24 Caprices/2., 7., 10. nehézségi szintjén).
- Barokk szonáta két tétele (Händel: g-moll, D-dúr, A-dúr szonáta nehézségi szintjén).
- Egy koncert-tétel, vagy előadási darab (Bach: a-moll, E-dúr, Haydn: C-dúr, Mozart: D-dúr - Adelaide, Beriot: a-moll op. 104 koncertek 1. tétele, Raff: Cavatine, Fiocco: Allegro, Beethoven: F-dúr románc, Weiner: Rókatánc nehézségi szintjén). A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Nagybőgő

„A” tagozat

- Egy hosszabb terjedelmű, nehezebb technikai feladatot tartalmazó etűd (Montag L.: Nagybőgőiskola III.a kötet 16. oldal 12. etűd, Fr. Simandl: Nagybőgőiskola IV., V., VI., Fr. Simandl: 10 etűd/3. D-dúr, 4. b-moll etűd, E. Storch: 32 etűd/2. Asz-dúr, 7. a-moll etűd nehézségi szintjén).
- Preklasszikus szonáta 2 tétele, vagy klasszikus versenymű 1 tétele zongorakísérettel (B. Marcello: 6 szonáta/a-moll, e-moll; W. de Fesch: d-moll, F-dúr szonáta; Ariosti: G-dúr, F-dúr szonáta, illetve Capuzzi: Koncert, W. Pichl: Koncert, A. Vivaldi: a-moll koncert nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (Magyar szerzők művei gordonra és zongorára II. kötet/Bach: Air, Arioso, A. Rubinstein: Melódia nehézségi szintjén).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy hosszabb terjedelmű, nehezebb technikai feladatot és változatos ritmikát tartalmazó etűd (Montag L.: Nagybőgőiskola III.a kötet 23. oldal 16. etűd, III.b kötet 68. oldal 9. etűd, Fr. Simandl: 9 etűd/1., 2. etűd, Fr. Simandl: Koncert-etűd, E. Storch: 32 etűd/8. G-dúr, 13.

Fdúr etűd, J. Hrábe: Etűdök nehézségi szintjén).

- Preklasszikus szonáta 2 tétele, vagy klasszikus versenymű 2 tétele (Eccles: g-moll szonáta,

Corelli: d-moll szonáta, W. de Fesch: F-dúr, d-moll szonáta, illetve Hoffmeister: Koncert, W.

Pichl: Koncert, K. Dittersdorf: E-dúr koncert nehézségi szintjén).

- Egy előadás darab (Bottesini: Elégia, Saint-Saëns: A hattyú, Koussevitzky: Szomorú dal, Miniatur keringő nehézségi szintjén).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsganyagot kotta nélkül kell játszani.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÉRTÉKELÉSE

1. A gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai

Ütőhangszerek

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség (pl. üstdobon keresztütések és kerülések jobbról-balról),
- hangszerkezelés, speciális technikai elemek alkalmazása különböző hangszereken (tremoló, előkék),
- több verővel való játék dallamhangszeren,
- különböző hangszer kombinációk kezelése, hangszer- és verőváltások alkalmazása,
- előadásmód,
- árnyalt dinamikák alkalmazása, pontos ritmikai megoldások,
- változó tempók önállóan és együttesben,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Pengetős hangszerek

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
- hangminőség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- zenei stílusok és előadások megvalósítása,
- artikulációk és díszítések megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség, - állóképesség,
- technikai felkészültség, - jobb- és balkéz-technika,
- intonáció.

Billentyűs hangszerek

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,
- hangszerkezelés,

- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Vonóshangszerek

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

2. Az írásbeli vizsga értékelésének általános szempontjai

Szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.

3. A szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai

Szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szak kifejezések ismerete), - zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

II. TÁNCMŰVÉSZET

1. Az alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

2. A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsgatantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

3. A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként, illetve párban - a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet elérte.

Ha a tanuló már rendelkezik a táncművészeti ág valamelyik tanszakán tánc történet tantárgyból megszerzett művészeti záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyból a vizsga alól felmentés adható.

4. Előrehozott vizsga

Az alapfokú művészetoktatási intézmény tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető. Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt, egyes vizsgatárgyból első alkalommal tett művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga.

Táncművészeti ágon tánc történet tantárgyból előrehozott záróvizsga szervezhető.

5. A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsgatantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsgatantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő. Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsgatantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

A NÉPTÁNC TANSZAK VIZSGAKÖVETELMÉNYEI

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga írásbeli, vagy szóbeli és gyakorlati vizsgarészből áll.

1.1. Az írásbeli vagy szóbeli vizsga tantárgya és időtartama: Folklorismeret írásbeli: 30 perc szóbeli: 5 perc

1.2. A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama:

Népi játék, néptánc

- előre kijelölt anyagból, a szaktanár által összeállított és betanított folyamat, ill. koreográfia részletének előadása: csoportosan 5-10 perc - improvizáció: kis csoportban (maximum 3 pár), egyéneknél, illetve párban, összesen: 4 perc

2. A vizsga tartalma

2.1. Az írásbeli vagy szóbeli vizsga tartalma

A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított folklórismereti témakörökből áll.

Az írásbeli vizsga feladatlapja különböző típusú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését, valamint problémamegoldást, néhány mondatos értelmező választ igénylő feladatokat tartalmaz.

A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról.
Folklórismeret:

- Jeles napok,
- Munkavégző ünnepek,
- Az emberélet fordulói.

2.2. A gyakorlati vizsga tartalma

Koreográfia:

A szaktanár által meghatározott egy vagy két tanult koreográfia (koreográfia részlet, betanított folyamat) csoportos bemutatása.

Improvizáció:

A három táncdialektusból választott és a helyi tantervben szereplő tájegységek tanult táncaiból a nemének megfelelő szerepben kettő előadása kis csoportban (maximum 3 pár), illetve egyéneként párban.

Az egyiket a vizsgázók, a másikat a vizsgáztatók választják - a két tánc ne legyen ugyanabból a dialektusból.

3. A vizsga értékelése

3.1. Az írásbeli vagy szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai: Írásbeli vizsga:
A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák. Az osztályzatra a helyben meghatározott ponttáblák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá.

Szóbeli vizsga

- A szokás elhelyezése az évkörben,
- A szokástartalom ismerete (magyarázata),
- Tájékozottság a hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjairól,
- A megtanított tananyagtartalom elsajátításának mértéke.

3.2. A gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai.

- a koreográfia ismerete,
- a tanult táncanyag tudatos alkalmazása az improvizáció során, - a táncos mozgás és a zene illeszkedése,
- partneri kapcsolat, páros viszony kialakítása.

A MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei A vizsga írásbeli vagy szóbeli és gyakorlati vizsgarészből áll.

1.1. Az írásbeli vagy szóbeli vizsga tantárgya és időtartama:

Tánc történet 5-10 perc

1.2. A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama:

Néptánc

- Improvizáció 8-10 perc

2. A vizsga tartalma

2.1. Az írásbeli vagy szóbeli vizsga tartalma:

Tánc történet

- a köznapi és művészi mozgás,
- a tánc és a társművészetek,
- a tánc történet főbb korszakai, a tánc társadalmi szerepének változásai:

= a tánc és a vallások, rítusok (őskor, ókor)

= a tánc és a szórakozás, a tánc és a reprezentáció (ókor, középkor, reneszánsz, barokk)

= a színpadi táncművészet kialakulása (udvari balett)

- romantikus balettek,
- klasszikus balettek,
- modern tánc,
- folklórizmus,
- jelentős hazai együttesek profiljának, táncosok pályájának, koreográfusok munkásságának jellemzői,
- az egyetemes tánc történet legjelentősebb, alkotói és műveik.

2.2. A gyakorlati vizsga tartalma:

Improvizáció:

A helyi tantervben meghatározott dialektusok táncrendjeiből a szaktanár állít össze tételsort. A tételsor legalább négy táncrendet tartalmaz, melyből a vizsgázó a nemének megfelelő szerepben improvizál. Először a kihúzott tétel szerint, majd a vizsgázó által szabadon meghatározott táncrendet.

A tájegység táncrendjén kívül ismerniük kell még a tánc típusok nevét, a kísérő zenekari felállást, a jellegzetes viseleteket.

3. A vizsga értékelése

3.1. Az írásbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák. Az osztályzatra a helyben meghatározott ponthatárok szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá.

3.2. A szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a táncművészet főbb korszakainak ismerete,
- tájékozottság a táncművészet műfajainak jellegzetességeiről,
- kiemelkedő alkotók és művek ismerete.

3.3. A gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a táncrend ismerete, stílusos előadása,
- a tánc szerkezetének ismerete az improvizáció során,
- a tánc ritmikai, dinamikai, plasztikai megformálása,
- a táncos mozgás és a zene illeszkedése,
- a táncrendhez kapcsolódó táncfolklorisztikai ismeretek.

III. KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZELET

1. A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

2. A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsgatantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem, felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

A vizsga tantárgyai:

- rajz-festés-mintázás
- műhelygyakorlat

A fentiekén felül szabadon választható vizsgatárgy:

- művészettörténet,

- népművészet

A szabadon választható vizsgatárgyak esetén a művészeti alapvizsga és záróvizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll.

A szabadon választható tantárgyak közül vizsgatantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

3. A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként - a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.

Ha a tanuló már rendelkezik a képző- és iparművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett alapvizsga- vagy záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható rajz-festés-mintázás tantárgyból. A műhelygyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

4. A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsgatantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsgatantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsgatantárgy végső eredmény meghatározásában a műhelygyakorlat tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga-tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

A RAJZ-FESTÉS-MINTÁZÁS TANTÁRGY VIZSGAKÖVETELMÉNYEI

A RAJZ-FESTÉS-MINTÁZÁS MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 90 perc

2. A vizsga tartalma

A gyakorlati vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló vizuális gondolkodása, ábrázoló, kifejező készsége, tervező képessége, képtárgyalkotó tudása.

A feladatmegoldás tükrözze a tanuló látványmegfigyelő, értelmező, megjelenítő, elemző, a gondolati tartalomnak megfelelő átíró, kifejező, alkotó képességét, a képzőművészeti ágakról - grafikáról, festészetéről, szobrászatról -, a képzőművészeti ágak műfajairól, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét, a tanuló képzőművészeti technikákban való jártasságát, képességét.

A rajz festés-mintázás gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval együtt benyújtott alkotás.

A dokumentáció szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex képzőművészeti

(rajzi, festési, mintázási elemeket magába foglaló) feladat megoldásának fázisait (tanulmányrajzok, tervvázlatok, színtervek, anyagkísérletek, faktúratanulmányok...). A tanuló által benyújtott alkotás a feladatra adott megoldás vagy megoldások.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulóknak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén és ideje alatt önállóan készített tanulmány.

Az intézmény által meghatározott gondolati tartalom kifejezésére alkalmas, szabadon választott eszközökkel (grafikai, festészeti vagy plasztikai eljárásokkal) készített tanulmány témája lehet:

- természetes forma,
- mesterséges forma,
- forma és mozgás,
- forma, tér, szerkezet.

3. A vizsga értékelése

Rajz-festés-mintázás gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- megfigyelő, látvány- és karaktermegjelenítő képesség,
- gondolati tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró, kifejező készség,
- képzőművészeti technikákban való jártasság,
- kísérletező készség,
- tervező, feladatmegoldó készség,
- kreativitás,
- manuális készség.

A RAJZ-FESTÉS-MINTÁZÁS MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 120 perc,

2. A vizsga tartalma

A gyakorlati vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló vizuális gondolkodása, látványmegfigyelő, -értelmező, a gondolati tartalomnak megfelelő átíró, kifejező készsége, tervező képessége, képtárgyal-kotó tudása. A feladatmegoldás tükrözze a tanuló művészeti ismereteit, a képzőművés-zeti ágakról - grafikáról, festészetről, szobrászatról -, a képzőművészeti műfajokról, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudását. A tárgyal-kotó feladat megoldása mutassa be a tanuló képzőművészeti technikákban való jártasságát, képességét, tudását, művészi igényességét.

A rajz-festés-mintázás gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval együtt benyújtott projektfeladat.

A projektfeladat megoldását bemutató portfólió szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex képzőművészeti (rajzi, festési, mintázási elemeket magába foglaló) feladat megoldásának menetét (időterv, folyamatterv), fázisait (tanulmányrajzok, terv-vázlatok, szerkezeti rajzok, forma- kompozíció-, és színtervek, anyagkísérletek, faktú-ratanulmányok, plasztikai kísérletek, makettek, látvány- és arculattervek...), a feladatra adott választ vagy válaszokat.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulóknak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén és ideje alatt önállóan készített tanulmány.

Az intézmény által meghatározott gondolati tartalom kifejezésére alkalmas, szabadon választott (grafikai, festészeti, plasztikai) eljárásokkal készült tanulmány témája lehet:

- természetes formák,
- mesterséges formák,
- külső vagy belső tér, - térben megjelenő figura,
- portré.

3. A vizsga értékelése

Rajz-festés-mintázás gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- megfigyelő, látvány- és karaktermegjelenítő képesség,
- gondolati tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró, kifejező készség,
- tervező, feladatmegoldó készség,

- képzőművészeti technikákban való jártasság,
- kísérletező készség,
- kreativitás,
- manuális készség,
- művészeti ismeretek,
- esztétikai érzékenység,
- tárgyalkotó készség,
- a feladatmegoldás egyedisége, minősége, összhatása.

A GRAFIKA TANSZAK VIZSGAKÖVETELMÉNYEI

A GRAFIKA MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 90 perc

Grafika műhelygyakorlat max. 180 perc

- rajzi, tervezési feladat 50 perc
- grafikakészítés 130 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó képessége. A tervező feladat tükrözze a tanuló a grafikaművészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, az egyedi és a sokszorosított grafikatechnikai lehetőségekről megszerzett ismeretét. Az alkotó feladat megoldása mutassa be a tanuló grafikai technikákban elért jártasságát, tudását.

A grafika műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész grafikai alkotás. A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással - színes rajzi, tervezési munka alapján létrehozott, a tanult grafikai technikák bármelyikének alkalmazásával megvalósított grafikai alkotás, amely lehet:

- alkalmazott grafikai vagy tervezőgrafikai feladat (meghívó, bélyeg...),
- versillusztráció,
- természeti forma tanulmánya, átírása.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített grafikai alkotás.

Az intézmény által meghatározott vizsgamunka tervvázlat alapján megvalósított egyedi rajz vagy sokszorosításra alkalmas technikával elkészített grafikai alkotás, amely lehet:

- exlibris, - embléma,
- piktogram,
- illusztráció,
- mintatervezés különböző felületek, faktúrák alapján.

3. A vizsga értékelése

A grafika műhelygyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- rajzi, tervezői készség,
- tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró, kifejező készség,
- alapvető anyag- és eszközhasználati ismeret, jártasság,
- egyedi és sokszorosított grafikatechnikai ismeret,
- színelméleti alapismeretek,
- a kész munka összhatása.

A GRAFIKA MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

1.1. A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 120 perc

Grafika műhelygyakorlat max. 240 perc

- rajzi, tervezési feladat 60 perc
- grafikakészítés 180 perc

1.2. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama: Grafika műhelygyakorlat max. 10 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó képessége. A tervező feladat tükrözze a tanuló látványértelmező, megjelenítő, a tartalomnak megfelelő elemző, átíró, képalkotó képességét, a grafika anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. Az alkotó feladat megoldása mutassa be a tanuló grafikai technikákban elért jártasságát, tudását, művészi igényességét.

2.1. A grafikai műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval, szakmai indoklással együtt benyújtott kész grafikai alkotás.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással - színes rajzi tervezési munka alapján megvalósított grafikai alkotás, amely lehet:

- stílustanulmány,

- borítóterv hang- és képanyaghordozókra (CD-, DVD-borító...),
- könyvborító terv, könyvillusztráció,
- naptár.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített grafikai alkotás.

Az intézmény által meghatározott vizsgamunka tervvázlatokból álló, betű és szöveg együttes kompozíciójára és szabadon választott technika alkalmazására épülő grafikai alkotás, amely lehet:

- plakát,
- könyvborító,
- vers- vagy prózaillusztráció.

2.2. A grafika műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a grafika anyagai, eszközei,
- grafikai technikák és technológiák,
- a grafika műfaji sajátosságai,
- a grafikaművészet legjelentősebb alkotásai, alkotói,
- a grafikaművészet stíluskorszakai,
- a magyar grafika jeles képviselői,
- egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

3. A vizsga értékelése

3.1. A grafika műhelygyakorlat gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejező készség,
- rajzi, tervező és kivitelező készség,
- a grafikai ismeretek gyakorlati alkalmazásának (egyedi és sokszorosított grafikák, vegyes technikák) szintje, - eredetiség, egyediség,
- a kész munka összehatása.

3.2. A grafika műhelygyakorlat szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete, - a megfogalmazás szabatosága, pontossága,
- kommunikációs készség.

FESTÉSZET TANSZAK VIZSGAKÖVETELMÉNYEI

A FESTÉSZET MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 90 perc

Festészet műhelygyakorlat max. 180 perc

- rajzi, tervezési feladat 50 perc
- képtárgykészítés 130 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó képessége. A tervező feladat tükrözze a tanuló festőművészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, képépítési szabályairól, szintani alapjairól megszerzett ismeretét. Az alkotó feladat megoldása mutassa be a tanuló festészeti technikákban elért jártasságát, tudását.

A festészet műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész festészeti alkotás vagy alkotássorozat.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással - színes rajzi, tervezési munka alapján létrehozott, a tanult festészeti technikák bármelyikének alkalmazásával elkészített festészeti alkotás, amely lehet:

- belső tér egy részletének feldolgozása,
- külső tér egy részletének feldolgozása,
- irodalmi mű illusztrációja,
- emberi, társadalmi vagy művészeti problémára adott válasz,
- érzelmi hangulatot kifejező önarcképsorozat,
- figurális ábrázolás a színek érzelmi hatásainak felhasználásával,
- díszletterv.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített festészeti alkotás.

A festészeti vizsgatárgy az intézmény által meghatározott gondolati tartalom kifejezésére alkalmas, a tanuló által készített színes tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott színes kompozíció, amely lehet:

- különböző karakterű tárgyak csendéletszerű beállítása,
- a belső tér egy részletének ábrázolása,
- portré vagy önarckép,
- képző- vagy iparművészeti, esetleg irodalmi vagy zenei mű személyes átírása, stílustanulmány.

3. A vizsga értékelése

A festészet műhelygyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- rajzi, tervezői képesség,
- képépítés, kompozíció,
- kifejezőerő, hangulati hatás,
- tartalomhoz illő technika megválasztása,
- a festészeti ismeretek gyakorlati alkalmazásának (telítettség, lokál és valór színek, kontrasztok, fény-árnyék-szín összefüggései) szintje, - anyag- és eszközhasználati ismeret, jártasság,
- a kész munka összhatása.

A FESTÉSZET MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

1.1. A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 120 perc

Festészet műhelygyakorlat max. 240 perc

- rajzi, tervezési feladat 60 perc
- képtárgyalkotás 180 perc

1.2. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama: Festészet műhelygyakorlat max. 10 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó képessége. A tervező feladat tükrözze a tanuló látványértelmező, megjelenítő, gondolati tartalomnak megfelelő elemző, átíró, képalkotó képességét, a festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. Az alkotó feladat megoldása mutassa be a tanuló festészeti technikákban elért jártasságát, tudását, művészi igényességét.

2.1. A festészet műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze.

A) Rajzi, tervezési dokumentációval, szakmai indoklással együtt benyújtott kész festészeti alkotás vagy alkotássorozat.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással - színes rajzi tervezési munka alapján megvalósított nagyobb méretű, a tanult technikák bármelyikével elkészített festészeti alkotás, amely lehet:

- csendélet,
- portré,

- lakótér ábrázolása (otthoni környezet, saját szoba ...),
- jelmezterv,
- reklámtéma feldolgozása.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan készített festészeti alkotás.

A vizsgamunka az intézmény által meghatározott gondolati tartalom kifejezésére alkalmas, színes tervvázlatokra épülő, nagyobb méretű, szabadon választott technikával elkészített festészeti alkotás, amely lehet: - természetes vagy mesterséges forma,

- enteriőrbe elhelyezett figura,
- saját fotó feldolgozása,
- illusztráció,
- elbeszélő képsorozat saját témára.

2.2. A festészet műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a festészet anyagai, technikai eszközei,
- festészet nyelvi kifejezőeszközei (azok jel- és jelentésrendszere), műfajai,
- festészeti technikák és technológiák,
- a festészet műfaji sajátosságai,
- a festőművészet legjelentősebb alkotói és alkotásai,
- a festőművészet stíluskorszakai,
- a magyar festészet jeles képviselői,
- egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

3. A vizsga értékelése

3.1. A festészet műhelygyakorlat gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejező képesség,
- a tervező és kivitelező képesség,
- szintani ismeretekben való jártasság,
- a kompozíció törvényeinek ismerete,
- a festészeti eljárások és technikák alkalmazásának szintje, - eredetiség, egyediség,
- a kész munka összhatása.

3.2. A festészet műhelygyakorlat szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete, - a megfogalmazás szabatosága, pontossága,
- kommunikációs készség.

A SZOBRÁSZAT TANSZAK VIZSGAKÖVETELMÉNYEI

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Rajz-festés-mintázás max. 90 perc

Szobrász műhelygyakorlat max. 180 perc

- rajzi, tervezési feladat 40 perc
- plasztikai tárgykészítés 140 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező plasztikai alkotó képessége. A tervező feladat tükrözze a tanulónak a szobrászat anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, a térépítés szabályairól és formatani ismereteiről megszerzett tapasztalatait. A plasztikai tárgyalkotó feladat megoldása mutassa be a tanuló szobrászati technikákban elért jártasságát, tudását.

A szobrászat műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész plasztikai tárgy vagy tárgycsoport.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással - rajzi, tervezési munka alapján megvalósított alkotás, amely lehet:

- mintázott vagy vésett dombormű, terrakottából vagy gipszből,
- mintázott körplasztika, égetett agyagból vagy gipszből, festve vagy patinázva,
- drótból, fából vagy egyéb szobrászati anyagokból készített plasztika.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített plasztika.

Az intézmény által meghatározott szobrászati vizsgatárgy tervvázlat alapján, agyagból vagy egyéb szobrászati anyagból, szabadon választott mintázási, konstruálási technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- mintázott plakett vagy dombormű meghatározott témára, természeti tanulmány vagy illusztráció,
- szobrászatban használatos mintázási, formálási eljárással készült körplasztika.

3. A vizsga értékelése

A szobrász műhelygyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- rajzi, tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,

- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
- a szobrászat alapvető technikáinak (mintázás, gipszmunkák, faragás) ismerete, gyakorlati alkalmazása,
- térépítés, kompozíciós készség,
- egyszerű festési, patinázási eljárások ismerete,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, technika és kifejezőmód megválasztása,
- a kész munka összehatása.

A SZOBRÁSZAT MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

1.1. A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 120 perc

Szobrász műhelygyakorlat max. 240 perc

- rajzi, tervezési feladat 50 perc
- plasztikai tárgyalkotás 190 perc

1.2. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama: Szobrász műhelygyakorlat max. 10 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, plasztikai alkotó, konstruáló készsége. A tervező feladat tükrözze a tanuló gondolati tartalomnak megfelelő elemző, átíró, formaértelmező készségét, a szobrászat anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A plasztikai tárgyalkotó feladat megoldásában mutassa be a tanuló szobrászati technikákban elért jártasságát, tudását, művészi igényességét.

2.1. A szobrász műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész plasztikai tárgy vagy tárgye gyüttes.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással - rajzi, tervezési munka alapján megvalósított alkotás, amely lehet:

- mintázott vagy vésett dombormű, terrakottából vagy gipszből,
- mintázott körplasztika, égetett agyagból vagy gipszből, festve vagy patinázva, - drótból, fából vagy egyéb szobrászati anyagokból készített plasztika,
- épülethez készült szobrászati díszítőelem.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulóknak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített plasztika.

Az intézmény által meghatározott szobrászati vizsgatárgy tervvázlat alapján, agyagból vagy egyéb szobrászati anyagból, szabadon választott mintázási, konstruálási technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- mintázott plakett vagy dombormű meghatározott témára,
- természeti tanulmány vagy illusztráció,
- szobrászatban használatos mintázási, formálási eljárással készült körplasztika,
- építészeti díszítőelem.

2.2. A szobrász műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a szobrászat anyagai, eszközei, műfajai,
- szobrászati technikák és technológiák,
- a szobrászat műfaji sajátosságai,
- a szobrászat legjelentősebb alkotásai, alkotói,
- a szobrászat stíluskorszakai,
- a szobrászat és az építészet kapcsolata,
- a magyar szobrászat jeles képviselői,
- egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

3. A vizsga értékelése

3.1. A szobrász műhelygyakorlat gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejező készség,
- rajzi, tervezői, plasztikai tárgyformáló, kivitelező készség,
- formatani ismeretekben való jártasság,
- térszervezés, a kompozíció törvényeinek ismerete,
- műalkotás és környezet összefüggéseinek ismerete,
- a szobrászati technikák és eljárások alkalmazásának szintje,
- egyszerű festési, patinázási eljárások ismerete, - kreativitás, egyediség,
- a kész munka összehatása.

3.2. A szobrász műhelygyakorlat szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete, - a megfogalmazás szabatossága, pontossága,
- kommunikációs készség.

A FOTÓ-VIDEÓ TANSZAK VIZSGAKÖVETELMÉNYEI

A FOTÓ-VIDEÓ MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 90 perc

Fotó-vidéo műhelygyakorlat max. 240 perc

- rajzi, tervezési feladat 50 perc
- fotó-vidéómunka készítése 190 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó képessége. A tervező feladat tükrözze a tanulónak a fotóvideóművészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. Az alkotó feladat megoldása mutassa be a tanuló fotóvideótechnikai jártasságát, tudását. A fotó-vidéo műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze: A) Rajzi, tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész fotó-vidéoalkotás.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással - rajzi és szöveges tervezési munka alapján, a tanult technikai ismeretek segítségével megvalósított fotó-vidéoalkotás, amely lehet:

- fotogram,
- mozgás érzetének visszaadása képi eszközökkel,
- egyszerű szituáció ábrázolása képsorokban,
- képsorozat készítése azonos kompozíciós elv alapján, - storyboard készítése.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan készített fotó-vidéoalkotás. Az intézmény által meghatározott fotó-vidéo vizsgamunka tervvázlatok vagy képes forgatókönyv alapján elkészített alkotás, amely lehet:

- tárgyfotó,
- környezetfotó,
- kockázással készült rövid tárgyanimáció,
- asszociációs montázssal elkészített rövid filmetűd.

3. A vizsga értékelése

A fotó-vidéo műhelygyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- labortechnikai eszközök és eljárások ismerete,
- a fényképezés és videózás eszközeinek és anyagainak ismerete, tudatos használata,
- a kompozíció alapelemeinek ismerete, alkalmazása,
- a képkivágások képalakító eljárások ismerete, - önállóság, eredetiség,
- dokumentáció.

A fotó-vidéo művészeti záróvizsga követelményei

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

1.1. A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama: Rajz-festés-mintázás max. 120 perc
Fotó-videó műhelygyakorlat - max. 240 perc

- rajzi, tervezési feladat 60 perc
- fotó-videómunka készítése 180 perc

1.2. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama: Fotó-videó műhelygyakorlat max. 10 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó képessége. A tervező feladat tükrözze a tanulónak a fotóvideó-művészet anyagairól, eljárásairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. Az alkotó feladat megoldása mutassa be a tanuló fotó-videótechnikai jártasságát, tudását, művészi igényességét.

2.1. A fotó-videó műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze.

A) Rajzi, tervezési dokumentációval, szakmai indoklással együtt benyújtott kész fotó-videóalkotás.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással - rajzi és szöveges tervezési munka alapján, a tanult technikai ismeretek segítségével megvalósított alkotás, amely lehet:

- portrészorozat különböző megvilágításban,
- a kollázs, montázs, frottázs, kemogram lehetőségeit kihasználó újszerű, egyéni próbálkozás,
- ritmusképzés ön- és vetett árnyékkal,
- reklámparódia.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan készített fotó-videóalkotás. Az intézmény által meghatározott fotó-videó vizsgamunka tervvázlatok vagy képes forgatókönyv alapján elkészített alkotás, amely lehet:

- portréfotó,
- reklámfotó,
- mikro- vagy makrovilágot bemutató fotó,
- kamerában vágott, mozgást kifejező mikrotörténet,
- kétszereplős jelenet nyersanyagának megszerkesztése a szereplők szemszögéből.

2.2. A fotó-videó műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- az álló- és mozgókép létrehozásának anyagai, eszközei és műfajai,
- a fotózás és a videózás technikái, technológiái,
- a fotóművészet legjelentősebb alkotásai, alkotói,

- a fényképezés és a mozgófilmkészítés története,
- a magyar fotóművészet jeles képviselői,
- egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

3. A vizsga értékelése

3.2. A fotó-videó műhelygyakorlat gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- - labortechnikai ismeretek,
- lényegkiemelés eszközeinek és módjainak ismerete,
- a képi kontrasztok ismerete,
- képkivágások képalakító hatásának alkalmazása,
- kompozíciós rendszerek ismerete és alkalmazása,
- felvételi terv és ahhoz illeszkedő vázlatok készítésének képessége, - jelenetek képsorokra bontásának képessége,
- rövid, feszesen vágott technika alkalmazása.

3.2. A fotó-videó műhelygyakorlat szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete, - a megfogalmazás szabatossága, pontossága,
- kommunikációs készség.

21. A kollégium sajátosságai

A tanulók életrendje, tanulása, szabadideje szervezésének pedagógiai elvei és feladatai

• A tanulók életrendjének pedagógiai elvei

A diákok életrendjét a Házirend szabályozza, melynek betartása a tanártól követelhető, a tanulótól önfegyelmet igényel. Kiemelt figyelmet fordítunk a kötelező és a választható foglalkozások ütemezésére, szervezésére, a tervszerűsége és a rendszerszemléletre.

- A diákok életkori sajátosságainak megfelelő egészséges életmód, életritmus kialakítása
- A kollégiumi tevékenységrendszerben az iskolai életrend figyelembe vétele
- A szülők elvárásai, igényei
- Egyéni és közösségi érdekek összehangolása
- A napi tevékenységek helyes arányának megtalálása, biztosítása
- Magas színvonalú tárgyi és szellemi környezet biztosítása
- Helyes életmódminta közvetítése
- Nemzetiségi identitás erősítése

• A tanulók fejlődését elősegítő tevékenység elvei

- Tanulói kompetenciafejlesztés minden tanuló számára
- Szükség esetén mérésekre alapozott tanulói kulcskompetenciák fejlesztése
- Hangsúlyozzuk az önismeret fontosságát, mivel hatékonyan csak az az ember fejlődhet, aki ismeri önmaga korlátait
- Átmenet- és szintéziskeresés a tantárgyi fejlődés és az általános tanulás között
- Egyoldalúság elutasítása – csak a szellemi vagy csak a fizikai fejlődés elvileg nem támogatott
- A „tanulás” egy életen át tartó folyamat

• A tanulók tanulásának pedagógiai elvei

- Mindenkinek joga van a tanuláshoz, mely a tanuló egyéni felelőssége és alapvető kötelessége önmagával szemben
- A mindennapi iskolai felkészülés feltételeinek megteremtése
- Az iskola követelményrendszerének figyelembe vétele
- Az egyéni adottságok és igények figyelembe vétele
- A tanulók eredményeinek és képességeinek figyelembe vétele
- Az önálló tanulás elsajátítása

• A tanulók pályaválasztását elősegítő tevékenység elvei

- Különösen fontosnak tartjuk a társadalmi esélyegyenlőség megteremtését

- Szükség esetén bármilyen eszközzel igyekszünk a rászoruló tanulóink szociális hátránykompenzációját megvalósítani, hogy a társadalmi pozíciók mindenki számára nyitottak legyenek
 - Mindenki számára meg kell találni azt a társadalmi szerepet, melyben hasznos lehet
 - Önismeret nélkül nincs sikeres pályaválasztás
 - A pályaválasztás stratégiai döntés, így előzetes ismeretek nélkül biztosan nincs siker
 - Az életpályák – akár többször is – módosíthatók, alakíthatóak
 - Hiteles információt a megélt valóság ad
 - A sikeres pályaválasztás alapja a belső motiváció, melynek felébresztése az egyik legfontosabb feladat
- **A tanulók önálló életkezdését elősegítő tevékenység elvei**
 - A sokoldalúság érték
 - Cselekedve könnyebb „tanulni”, mint magyarázatokból – gyakorlatiasság
 - A családban vannak férfi és női szerepek – ezeket ismerni, tudni kell
 - A munkahely nem csak a pénzről szól – szaktudás, egyéni felelősség
 - A takarékoság, szorgalom, türelem, alázat és mértékletesség egyetemes emberi értékek, melyek kialakítására törekednünk kell
- **A tanulók szabadideje szervezésének pedagógiai elvei**
 - A szabadidő biztosítása a tanulók számára
 - A szabadidő hasznos eltöltése részben tervezett szervezeti keretek közt
 - Eltöltése nyújtson kikapcsolódást, érzelmi-fizikai feltöltődést
 - Minden tanulót érdekel valami, ért valamihez
 - A szabadidős programok a tanulók igényei szerint szerveződnek
 - A szabadidejével a tanuló - a jogi normák betartása mellett – rendelkezik
 - Személyi és tárgyi feltételek biztosítása
 - Többféle igény kielégítése
 - Egyén és közösség érdekeinek összehangolása
 - A mozgással, sporttal az egészséges életmóddal összefüggő tevékenységek támogatása

A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

A kiemelt figyelmet igénylő tanuló fogalma a Köznevelési törvény 4§. 13. pontja szerint:

a) **különleges bánásmódot igénylő** gyermek, tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló

A sajátos nevelési igényt szakértői bizottság állapítja meg.134

2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről alapján sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján **mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos**, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, **autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral)** küzd.

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint **hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló**

A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő és SNI-s tanulókkal összefüggő pedagógiai feladataink

- Az okok feltárása: a család megismerése, a tanuló helye a családban, környezet-tanulmány.
- A szülők bevonása a nevelési problémák megoldásába, támogatni őket a megfelelő nevelési módszerek megismertetésével.
- Valamennyi nevelőkolléga bevonása a nevelési gondok megoldásába.
- Súlyosabb esetben szakember segítségének kérése (szociális munkás, fejlesztőpedagógus, pszichológus stb.)
- Sajátos nevelési igényű tanulók esetében szoros szakmai együttműködés a gyógypedagógussal, pszichológussal, logopédussal, szükség esetén más szakemberrel az osztályfőnök koordinálásával.
- A tanulóval való egyéni bánásmód, beszélgetések, személyre szabott, nevelő szándékú feladatok adása.

- Különbféle lehetőségek ajánlása a szabadidő hasznos eltöltésére.
- Fejlesztő pedagógus és pedagógiai asszisztens bevonása a munkánkba.

A pedagógus munkáját csak a kölcsönös bizalom, tapintat, a személyiségjogok tiszteltben tartásával végezheti. Örömet, sikerélményt nyújtó feladatok adásával kell segítenünk, hogy magatartás zavaros tanulóink is elinduljanak az egészséges személyiségfejlődés útján.

SNI-s tanulók fejlesztésének célja, alapelvei és kiemelt feladatai, a fejlesztés célja, feladata

Az SNI-s tanulók nevelésének, oktatásának célja, hogy a sérülésből illetve valamely részképesség zavarából adódóan kialakult hátrányos következményeket segítsen csökkenteni vagy ellensúlyozni. Fontos feladat a képességek tervszerű fejlesztése, pszichés gondozás, a megfelelő motiváció és feladattudat kialakítása.

Kiemelt feladat

- Az egészséges énkép és önbizalom kialakítása
- A kudarcűrő-képesség növelése
- Önállóságra nevelés

A fejlesztés alapelvei

- A tanulók egyéni és kiscsoportos fejlesztése megfelelő szakember bevonásával.
- A tanulók fejlesztése fejlesztő foglalkozásokon illetve rehabilitációs célú órákban történik, egyéni fejlesztési terv alapján.

A tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi, a szakértői bizottság véleménye alapján az igazgató mentesíti:

- a) az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, és ehelyett szöveges értékelés és minősítés alkalmazását írja elő,
- b) a gyakorlati képzés kivételével egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól.

Az érettségi vizsgán a b) pont szerinti tantárgyak helyett a tanuló - a vizsgaszabályzatban meghatározottak szerint - másik tantárgyat választhat.

A tanítás és tanulás szervezeti keretei, formái

- fejlesztő illetve rehabilitációs célú foglalkozásokon, egyéni és kiscsoportos formában
- közösségben való fejlesztés: páros, csoport, kooperatív, differenciált foglalkoztatás.
- szakkörök
- könyvtárhasználat

- számítógép, internet használat
- gyógytestnevelés

A magatartási, beilleszkedési zavarok okai

- Magatartási zavarok adódhatnak a helytelen családi nevelésből. (Túlzott szigorúság vagy
- éppen engedékenység, következtelenség stb.).
- Mentális okok miatt is lehet a gyermeknek magatartási, tanulási zavara.
- Egyik legalapvetőbb ok a kudarc. A részképeség zavara gyakran vezet oda, hogy a gyermek /nem tudván lépést tartani osztálytársaival/ beilleszkedési nehézségekkel küzd.
- Súlyos beilleszkedési zavarhoz vezethet, ha a tanuló már többször osztályt ismételt, így nem a korának megfelelő korcsoportban tanul.
- Nevelési nehézség származhat abból is, ha a nevelők és a tanulók közötti viszony nem megfelelő.

A tanulók felzárkóztatását elősegítő pedagógiai tevékenység elvei

- A lemaradó tanuló a felzárkózásra kötelezhető, ha lehetséges, mindez differenciált formában történjen
- A tanulási technikák megtanulhatóak
- A lemaradás mértékének megállapításául az egyén képességei adnak alapot
- A gyengébb képességű tanulók fejlesztését önmaguk fejlődéséhez viszonyítottan kell szemlélni, értékelni és a célhoz vezető út során a részcélokat megállapítani
- A felzárkózáshoz elengedhetetlen a belső és külső motivációs utak kiaknázása
- A felzárkózás belső igényből fakadjon.
- A felzárkóztatás hatékonysága a kisebb csoportokban nagyobb
- Fontosnak tartjuk a személyes érintettség elvét
- A felzárkózáshoz állandó visszacsatolásokra, következetes értékelésre van szükség
- Az elkészített munkát dicsérjük, jutalmazzuk
- Az el nem készült munkát a lehetőségekhez mérten pótoltatjuk

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

- Esélyt teremtő nevelési és oktatási környezet kialakítása.
- A szociális helyzetükből és fejlettségükből eredő hátrányok ellensúlyozása.
- Befogadó szemlélet elterjesztése.
- Intenzív bizalomra épülő kapcsolat kiépítése a pedagógus és a kudarcos diák között.
- Tanulási kudarcra bíró tanuló elfogadtatása a kortárs csoporttal.
- A tanulási kudarcos diák személyiségének alapos feltérképezése.
- A hátrányos helyzet, mint a tanulási kudarc egyik lehetséges okának figyelembe vétele a tanítás-tanulás folyamatában, számonkérésben.

- A speciális megsegítésre szoruló tanulók fejlesztő pedagógusa és az osztályban tanítók közötti aktív munkakapcsolat kialakítása.

A felzárkóztatást segítő lehetőségek, feladatok

- A tanulásmódszertan tanítása a szilenciumokon.
- IKT eszközök alkalmazása
- A differenciált tanulásszervezés megszervezéséhez, egyénre szabott fejlesztéshez.
- Kooperatív tanulásszervezés alkalmazása.
- Dramatizálás.
- Differenciált egyéni foglalkozás.
- Fejlesztő foglalkozások biztosítása
- Korrepetálás lehetősége

A tehetséggondozás

Bíztatjuk és felkészítjük tanulóinkat a városi, körzeti, területi, országos vetélkedőkön való részvételre. Támogatjuk a levelező versenyeken való részvételt. Az elért eredmények publikálásával ösztönözzük a többi tehetséges tanulót is a megmérettetés vállalására. A könyvtár segítséget nyújt a felkészüléshez, ideális helyszíne a művészeti, tudományos szakköröknek, érdeklődési köröknek, verseny és felvételi előkészítőknek.

A tanulók tehetséggondozását elősegítő pedagógiai tevékenység elvei

- A tehetséggondozás hangsúlyozása, minden tanuló tehetséges valamiben
- A tudatos önfejlődés tervezett segítése
- A tehetség kibontakoztatás folyamatában a segítő pedagógus szerep vállalása
- Önálló tanulói innovációk felkarolása, támogatása
- A sokszínű, ingergazdag környezet kialakítása, mely segítheti a tehetség kibontakoztatását, a kreatív személyiségjegyek felerősítését
- Az információkhoz való tanulói hozzájutás kiemelkedő fontossága
- Az önálló, tanulói információfeldolgozásra való ösztönzés
- Világos fejlődési/továbblépési alternatívák felmutatása a tehetség kibontakoztatásához

A tehetséggondozás módszerei, lehetőségei

- egyéni képességekhez igazodó tanulásszervezés
- választható foglalkozások, fakultációk
- tehetséggondozó szakkörök
- tanulmányi versenyek, ezekre előkészítő foglalkozások
- levelező versenyek
- kulturális rendezvények látogatása

- sportversenyek
- művelődési intézmények látogatása
- sportegyesületek bevonása a tehetséggondozásba
- iskolai könyvtár

A Gandhi Gimnáziumban jelentős számban találhatóak mind tehetséges, mind tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók, ezért a tehetséggondozás és a felzárkóztatás céljából is célszerű differenciált tanulásszervezési eljárások alkalmazása. **Individuális tanulás:**

Valamennyi gyerek számára biztosítja az egyéni haladást, figyelembe véve a tanuló sajátosságait. Egyénre szabott elsajátítási, készség- és képességfejlesztési utakat biztosít, az ennek megfelelő eszközrendszerrel.

Projekt módszer:

Ez az a módszer, amely összefogja mindazt a sok-sok módszert és eszközt, amelyek különkülön is nagyon sokat segítenek a gyerekek sikeres tanulásában. A projekt a diákok érdeklődésére épít. A projekt komplexfejlesztési lehetőség, amely tartalmazza az önálló tanulást, a kutatást az önálló ismeretszerzést és a nagyfokú integrációt. Jól alkalmazható a tananyagok szabadabb értelmezésében, és élvezetessé teszi a felkészülést a másnapi órákra.

Kollégiumi nevelés országos alapprogramjának megvalósítása

Az oktatási miniszter 46/2001.(XII. 22.) OM rendelete minden kollégiumra kötelező érvényű jogszabályi szintre emelte az addig ajánlásként működő Kollégiumi nevelés országos alapprogramját (a továbbiakban: Alapprogram). Ennek megfelelően a kollégiumokban folyó oktató-nevelő munka tartalmát az Alapprogram, illetve a Kollégiumi foglalkozások keretében [a fenti rendeletet kiegészítő 36/2009. (XII. 23.) OM rendelet] határozza meg. **Az Alapprogram végrehajtásához szükséges kötelező foglalkozások éves óraszámja**

TÉMAKÖR	1–8. évfolyam	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam	Cél
A tanulás tanítása	4	3	2	2	2	Ismeretszerzés a megismerési és gondolkodási képességek fejlesztésére, valamint arra, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a helyes tanulási módszereket.

Az erkölcsi nevelés	2	2	2	2	1	Az alapvető erkölcsi normák megismeretése, elfogadtatása, valamint ezen normák beépülésének elősegítése a tanulók mindennapi életébe
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	2	2	2	2	1	Az iskolai tanulmányokra alapozva, a nemzeti, népi kultúránk értékeinek, hagyományainak megismerése.
Állampolgárságra, demokráciára nevelés	1	2	2	2	1	A demokratikus jogállam működésének, az abban való állampolgári részvétel jelentőségének megértése.
Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	1	1	1	1	1	Az önismeret gazdag és szilárd, elméleti és tapasztalati alapjainak kialakítása.
A családi életre nevelés	1	1	2	2	3	Harmonikus családi minták, értékek közvetítése a felelős párkapcsolatok kialakításához, és a családi életben felmerülő konfliktusok kezeléséhez.
Testi és lelki egészségre nevelés	2	2	2	2	2	A helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stressz kezelés módszereinek megismerésére és alkalmazására való nevelés.
Felelősségvállalás másokért, önkéntesség	2	2	2	2	1	Szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítása.

Fenntarthatóság, környezettudatosság	2	2	2	2	2	A tanulók felkészítése a környezettel kapcsolatos állampolgári jogaik és kötelezettségeik gyakorlására
Pályaorientáció	2	2	2	2	2	A tanulók életkorához igazodó, átfogó kép nyújtása a munka világáról.
Gazdasági és pénzügyi nevelés	2	2	2	2	3	A tanulók felismerjék saját felelősségüket az értéktelítő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a fogyasztás, és a pénz világa területén.
Médiatudatosságra nevelés	1	1	1	1	1	A média működésének és hatásmechanizmusának ismerete.
	22 óra	22 óra	22 óra	22 óra	20 óra	

Ezen órakeretekre építve az aktuális tanulói összetételhez, illetve a tanári kompetenciákhoz igazodó éves szintű intézményi foglalkozási terv és a csoportmunkatervek határozzák meg az egy-egy tanévben a tanulócsoportokban folyó munka tartalmát.

Nemzetiségi oktatás/nevelés a kollégiumban

A kollégium a nemzetiségi oktatást biztosító gimnázium segítő és partnerintézménye. Ilyen tekintetben a nemzetiségi tartalmak is megjelennek a kollégium oktató és nevelő munkájában.

A kollégium a következőkkel tudja a nemzetiségi oktatást és nevelést segíteni:

- cigány/roma hagyományőrző együttes működéséhez szükséges feltételek biztosítása
- együttműködés a város cigány/roma szakkollégiumával
- részvétel a nemzetiségi önkormányzatok által szervezett rendezvényeken
- nemzetiségi tanulmányi versenyekben való közreműködés
- hagyományőrző utak szervezésével kapcsolatos tevékenységek
- a könyvtár nemzetiségi állományának biztosítása és bővítése

- cigány/roma példakép program szervezése
- cigány/roma nemzetiségi ünnepek szervezése, közreműködés
- részvétel az országos cigány/roma mesemondó verseny szervezésében
- részvétel az országos cigány/roma népművészeti verseny szervezésében
- szoros együttműködés, közös rendezvények az AMI nemzetiségi, művészeti csoportjával
- szoros együttműködés, közös programok szervezése a gimnázium romológus munkacsoportjával
- a cigánysággal kapcsolatos előítéletek lebontását segítő rendezvények szervezése (kollégiumok flashmobja, közös rendezvények más intézményekkel...stb.)

A kollégiumi közösségi élet fejlesztésének módszerei, eszközei

A kollégium – mint közösségi helyszín – a nevelési folyamat során hangsúlyt helyez a pozitív közösségi szokások és minták közvetítésére, a szociális készségek (empátia, tolerancia, kooperáció, konfliktuskezelés, kommunikációs és vitakultúra, szervező-készség) fejlesztésére. Segíti a közösségi együttélés szabályainak elsajátítását, az egyén, a csoport, a társadalom kölcsönhatásainak megértését, különös figyelemmel a nemzeti, etnikai kisebbségi és vallási sajátosságokra. A kollégiumok feladata a családi életre (a családtagi szerepekre, a párkapcsolatok kulturált kialakítására, a takarékos és ésszerű gazdálkodásra) nevelés. A kollégium a maga sajátos eszközeivel kiépíti, folyamatosan ápolja és megújítja az önálló arculatához kapcsolódó hagyományait, erősíti a kollégiumi közösség együvé tartozását. A kollégiumi sportoláshoz az alapot a megfelelő infrastrukturális és eszközháttér biztosítása, ezek folyamatos fejlesztése és bővítése jelenti.

• A csoportképződés lépcsőfokai

- A kezdeti szakaszban egymás megismerése és elfogadása, a hagyományok és szokások megismerése, továbbörökítése történik. A pedagógus feladata a tervezés.
- A küzdelmi időszakban státuszok megszerzéséért folyik a verseny, ebben az időben gyakori az átrendeződés – a pedagógusnak pontosan kell értékelnit az egyént (közös elbeszélgetések, terelés, meggyőzés).
- Az azonosulás az a szint, ahol a normaképző értékrend funkcionál. Tág mozgásteret biztosíthatunk az egyéni ambícióknak, és differenciált-pedagógiai módszerekkel mutathatjuk be újabb és újabb csoporttagok értékeit. A közösségi létforma nem képzelhető el belső és külső hagyományok nélkül. Ezek tanulóinak öntevékenységen alapuló események, amelyeket egy-egy új elemmel, ötlettel érdemes továbbfejleszteni.
- Az önképzés megalapozása és elmélyítése a kollégiumi életmód közvetítő funkciója. A tanulóinak kreativitás széles skálája a sikerélmény sokszínűségét biztosítja, és stabilizálja a harmonikus személyiségfejlődést.

- **A kollégiumi csoport és funkciója**

- A csoport ki tudja alakítani saját hagyományait, arculatát, szokásait
- Az írott és íratlan szabályok, normák közvetítése
- Szélesebb lehetőség az egyéni bánásmódra és a differenciált pedagógiai eszköztár alkalmazására
- A tanulás és egyéb segítségnyújtás hatékonyan szervezhető

- **A sportra, az egészséges életmódra nevelés**

A testi és mentális képességek folyamatos megőrzéséhez és fejlesztéséhez szükséges a megfelelő életritmus kialakítása, az egészséges és kulturált étkezés, öltözködés, tisztálkodás, a rendszeret belső igénnyé válása, az ehhez kapcsolódó szokásrendszer meg-alapozása. A tanulók olyan ismereteket, gyakorlati képességeket sajátítanak el, szokásokat tanulnak meg, amelyek elősegíti őket testi és lelki egészségük megőrzésében, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzésében (a szenvedélybetegségektől való elhatárolódás, a testedzésre, a sportolásra irányuló szokások kialakítása).

A fiatalok közösségében szükséges a testi fejlődés harmóniájának biztosítása. Az iskolához tartozó sportcsarnokban és konditeremben a házi tehetségkutató bajnokságtól a versenysportig sok minden megvalósítható. A helyi adottságok és az AJKP nyújtotta források lehetőséget nyújtanak a sportolási szokások, igények kialakítására (séták, túrák, kirándulások, torna, aerobic, foci, kézilabda, kosárlabda, röplabda stb.). Célunk a fiatalokat a tanulópadoktól, az ágytól, a TV-től, videótól, számítógépektől elszakítani, és a sportpályára vinni. Az életmódba beépülő napi mozgás, sport leköti a fölös energiát, egészséges, egyéni és közösségi élményt ad.

- **A kulturált életmódra nevelés**

A kollégium kulturált, esztétikus közegként működik, ahol a tanulók jól érzik magukat, és ami egyben fejleszti ízlésüket, igényességüket. A kollégium kulturális élete hozzájárul az egészséges életvitel, a helyes életmódminta kiválasztásához. A kollégium környezettudatos magatartásra neveli a tanulókat, hogy érzékennyé váljanak környezetük állapota iránt, életvitelükbe beépüljön a környezetkímélő magatartás, egyéni és közösségi szinten egyaránt.

A művészeti neveléssel a kollégium el kívánja érni, hogy a kollégisták személyes élményeik során találkozzanak esztétikai értékekkel, legyenek képesek átélni a művészeti alkotások által közvetített érzelmeket, indulatokat, gondolatokat. Formálódják a műalkotások megismerése által tárgyi és környezeti kultúrájuk, javuljon véleményalkotó képességük. Alkotó helyzetek biztosításával ösztönözzük őket elképzeléseik kifejezésére.

- **A kollégiumnak feladata a kulturális, művészeti értékekre nevelés**

- A kiegyensúlyozott életvitelre, kulturált magatartásra, jó ízlésre, megfelelő eltöltődési szokásokra, a szabadidő kulturált, hasznos eltöltésére
- Az esztétikai értékek észlelésére, felismerésére, esztétikai élmények igényeire
- Művészi alkotó tevékenységre, kibontakoztatásra

A közösség lételeme, hogy megteremtse saját szórakoztatását. Az együttes tevékenység során a művészeti, erkölcsi és esztétikai szépet asszimilálják a fiatalok. Közösség előtt, közösségben szerepelni rang, megtiszteltetés és felelősség. A teremtés, az alkotás folyamata magatartásformát és mintát is jelent, hiszen konkrét teljesítménnyel mérettetik meg egy-egy diák vagy csoport.

A kollégiumi programkínálatot a kollégium éves munkaterve, és a Diákönkormányzat éves munkaterve tartalmazza. E feladatok megvalósításában kiemelt szerepet és megfelelő teret kap a kollégiumi diákönkormányzat. Fel kell keltenünk a vágyat a művészeti, esztétikai értékek befogadására, a kultúrára. Úgy véljük, hogy a kollégista diák szívesen lakik ott, ahol színes a világ, nagy a tolerancia, nincsen mindenre sablonos megoldás, kívánatos az alkotás, a szabad ötletválasztás, az együtt megélt események élményekké válnak, ahol lüktető a közösségi élet.

- **Az iskolával való hatékony együttműködés módszerei**

Az iskolának és a kollégiumnak közös a feladata, a felelőssége a tanulóért. Nyíltan és őszintén tájékoztatjuk egymást (szaktanárok, osztályfőnökök, kollégiumi nevelőtanárok, szociális munkás egyaránt) a tanulókkal kapcsolatban felmerülő pozitív, vagy negatív eseményekről, hírekről. Az osztályfőnökök, szaktanárok folyamatosan együttműködnek a kollégiumban dolgozó pedagógusokkal. A szaktanárok és a nevelők a hatékony együttműködés érdekében hospitálnak egymás foglalkozásain, tanóráin.

A gyengén tanuló diákok sorsát, felzárkóztatásának lehetőségét az osztályfőnökök, szaktanárok, csoportnevelők közösen megbeszélik és megállapodnak az együttműködés során alkalmazott módszerekben, eljárásokban.

A kollégiumi hagyományok és továbbfejlesztésének elvei

A kollégium biztosítja a diákok optimális testi-lelki fejlődésének feltételeit, figyelembe véve a speciális tanulói, szülői és iskolai igényeket, valamint az intézményi szokásokat, formálódó hagyományokat. A tanulók napi életének kereteit úgy szervezi, hogy az egyes tevékenységek belső arányai – a tanulók egyéni és életkori sajátosságaihoz igazodjanak.

A kollégiumi élet megszervezésében jelentős szerepet tölt be az intézmény diákönkormányzata. Választott tisztségviselői révén (elnök, titkár, felelősök stb.) – részt vesz a diákközösségek mindennapi életével kapcsolatos célok kijelölésében, a feladatok végrehajtásában, valamint az elért eredmények értékelésében. A diákönkormányzat tagjai és vezetői megismerik – és a mindennapi gyakorlatban válnak képessé felelősen alkalmazni – a demokratikus érdekérvényesítés, problémamegoldás és konfliktuskezelés technikáit, módszereit.

1. A hagyományápolás megjelenési formái

- A hagyományápoló feladatokat, időpontokat, felelősöket a munkaterv határozza meg.
- Alapelv, hogy a rendezvényekre, ünnepélyekre való felkészülés során a képességeket és a rátermettséget figyelembe vevő egyenletes terhelés érvényesüljön a pedagógusok és a tanulók tekintetében egyaránt.
- Az intézményi szintű ünnepélyeken és rendezvényeken a nevelőtestület tagjainak és tanulóknak a részvétele kötelező, az alkalomhoz illő és gondozott öltözékben!

Az Arany János Kollégiumi Program sajátosságai

A tanuló-kiválasztási program

Az Arany János Kollégiumi Programban kizárólag pályázati úton lehet bekerülni. A Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Kollégiumi Programjába a tanév rendjéről szóló miniszteri rendeletben meghatározottak szerint kapcsolódhat be az a tanuló, aki – abban a tanévben, amelyben a pályázat meghirdetésre kerül.

- a) tanulói jogviszonyban áll és a középiskola kilencedik évfolyamára jelentkezik, és
- b) az e pontban meghatározott valamelyik feltételnek megfelel:

ba) a közoktatásról szóló törvény értelmében halmozottan hátrányos helyzetű,

bb) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 52. §-a szerint gyermekvédelmi szakellátás otthon nyújtó ellátási formájában részesülő átmeneti nevelésbe vett vagy a programba történő jelentkezés időpontjában ideiglenes hatállyal elhelyezett,

bc) a törvényes felügyeletét ellátó szülője a Gyvt.-ben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint a tankötelezettség beállításának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen, de rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága nem állapítható meg,

bd) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította, és a törvényes felügyeletét ellátó szülők egyike a Gyvt.-ben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint a tankötelezettség beállításának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen, a másik szülő legfeljebb szakképesítéssel rendelkezik,

be) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül és lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 64. §-ában foglalt családsegítő szolgáltatás vagy a Gyvt. 40. §-a szerint a gyermekjóléti szolgálat által végzett környezettanulmány alapján az egészséges fejlődéshez szükséges feltételeket nem biztosító, elégtelen lakókörnyezetnek minősül,

bf) árva és a gyermekjóléti szolgálat – az általános iskola és a gyám kezdeményezésére elkészített – javaslata alapján rászorult. A gyermekjóléti szolgálatnak a rászorultság kérdésében annak alapján kell döntenie, hogy kellett-e a Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Kollégiumi Programjába történő jelentkezést megelőző három éven belül a Gyvt. 39. §a alapján az érintett tanuló érdekében intézkednie.

A bc)- be) pontokban szereplő feltételek szerint felvehető tanulók aránya együttesen nem haladhatja meg az adott osztályba felvett tanulók harminc százalékát.

A fenti kritériumoknak megfelelő diákok a Nemzeti Erőforrások Minisztériuma által kiírt központi pályázat benyújtását követően a központi felvételi rendszeren keresztül jelentkeznek a programba. Ezt követően, mivel intézményünk fontosnak tartja a személyes kapcsolattartást, igyekszünk személyesen is találkozni leendő diákjainkkal a beiskolázásukat megelőzően.

A kiválasztási eljárást megelőzi egy információs folyamat, mely a Gandhi Gimnázium általános beiskolázási programjának része. Ennek során az iskola- és családlátogató csoport tagjai a már évek óta meglévő intézményközi kapcsolatai mentén tájékoztató napokat tartanak a régió különböző általános iskoláiban és pályaválasztási fórumain. Ezeken

az alkalmakon jelenik meg az Arany János Kollégiumi Program bemutatása is. Az itt kapott információk alapján választják a tanulók és a szülők a programot.

A kiválasztás menete eltér a hagyományos beiskolázási modellektől. Eddigi tapasztalataink alapján a bizonyítvány keveset árul el a jelentkezőkről, ezért megnézzük ugyan a gyerekek iskolai eredményeit, de a programba történő bekerüléskor mérlegeljük az ott megjelenő eredmények mellett a tanulók családi háttérének esetleges nehézségeit csakúgy, mint a motivációs vagy készségbeli hiányosságokat vagy magatartási problémákat is.

A hozzánk jelentkező tanulókat behívjuk az iskolába, ahol személyes beszélgetés, logikai, nyelvi feladatok valamint szituációs játékokon keresztül mérjük fel:

- nyelvi- logikai felkészültségüket
- tanulási tempójukat, motivációjukat
- beállítódásaikat, hiányosságaikat, attitűdjeiket
- céljaikat
- szociális kompetenciájukat
- családi háttérüket

A képességmérés értékelése pontozásos rendszerben történik. A felmérések eredményeit kiegészítő tanulmányi átlagok, dicséretes, versenyeredmények és szociális háttér figyelembevételével igyekszünk előkészíteni a következő tanév várható feladataira. Eddigi tapasztalataink alapján a tanulás, a felkészítés, az együttműködés szempontjából legfontosabb a szociális kompetencia, valamint a motiváció. Ez utóbbi terület kapcsán nem feltétlenül a tanulásra irányuló motivációs bázist értjük, hiszen a hozzánk jelentkező gyerekek egy része nem szívesen jár iskolába, de motivált arra, hogy részt vegyen oktatási programban, illetve kész elhinni, hogy más módon képes lesz tanulni.

A programra történő túljelentkezés esetén a jogszabályoknak megfelelően felállított rangsor alapján kerülnek be a programba tanulóink.

Beiskolázást megelőző felkészítő munka az AJKP-ban való részvételre

A felkészítő tevékenység célja a középiskolai életre való felkészítésben, olyan tevékenységek tervezése és megvalósítása, amelyek együttműködésben a tanuló családjával és általános iskolájával az AJKP előkészítő évre készítik fel az általános iskolai tanulmányok befejező szakaszában, illetve az AJKP előkészítő évében. A program ez irányú szerteágazó tevékenységeinek eredményeként az AJKP résztvevői évről-évre egyre informáltabbakká válnak a programmal működésével kapcsolatban.

• Bevezető tábor

A tábor célja:

- az összetartozás,
- az intézményhez tartozás érzésének kialakítása,
- az új környezet megismertetése és elfogadtatása.

Tartalma:

- ismerkedés egymással,
- ismerkedés Péccsel és környékével,
- a gimnázium épületének bejárása,
- a napirend megismerése,
- a házirend, a szabályok kooperatív módszerekkel történő feldolgozása.

• Az első családlátogatás

Kollégiumban lakó tanulók esetében (is) nagyban függ a felkészülés sikere a pedagógusok és a szülői ház kapcsolatától. Fontos, hogy az osztályfőnök és a kollégiumi nevelő október 31-ig látogassák a hozzájuk kerülő tanulók családjait. A szociális munkás a pedagógusokkal összeállított két mérőívet: az egyik a gyerekek szociális háttérét, a másik a szülői, tanulói elvárásokat rögzíti. Ebben az időszakban történik meg a szülők és a tanulók részletes tájékoztatása a program részleteiről így minden apró részlet tisztázódhat. Megbeszéljük a majdani kapcsolattartás módját, a tanulási eredmények közlésének és a problémák megbeszélésének módját, a gazdasági ügyeket és a támogatás különböző lehetőségeit.

• Szülők az iskolában

A Gandhi Gimnázium tanulóinak nagy része nem pécsi lakos, sokan érkeznek messziről, de sokszor a közelebbi település elérhetlenebb a nehézkes tömegközlekedés miatt, így a szülők ritkán tudnak bekapcsolódni a gimnázium programjaiba. Az utazást nehezíti még a nehéz szociális háttér is. A tanév elején a nevelőtestület jóváhagyásával állapodunk meg azon programokban, melyekbe megpróbáljuk minél nagyobb számban tanulóink szüleit is bevonni. Általában véve, a hagyományos szülői értekezlet nem örvend túl nagy népszerűségnek sem a szülők, sem a pedagógusok körében, viszont a főzéssel, zenéléssel egybekötött programok hatékonyabbnak bizonyultak.

- **Az előkészítő év sajátosságai**

Az AJKP előkészítő iskolai évvel indul, melynek feltétele az osztályok kiscsoportos tanulásszervezése. Így egy osztályban maximum 26 fő tanul, amely a kooperatív tanulásszervezés módszerével karöltve rendkívül hatékony, a tanulói kulcskompetenciákat fejlesztő munkát tesz lehetővé.

Az előkészítő év során párhuzamosan történik a tanulók ismeret- és kompetenciaalapú felkészítése a középiskolás évekre. Cél, hogy azok a tanulók, akik az együttműködő gimnáziumokat választják a következő négy évre, képesek legyenek a felvételi és a későbbiekben a tanulmányi követelményeket teljesíteni, illetve a Gandhi Gimnáziumot választók képesek legyenek a tanulmányi követelményeket önállóan teljesíteni. Az előkészítő év során az egyik legnehezebb feladat a tanulók korábbi negatív tanulási tapasztalatainak önálló és együttműködő tanulási képességekké alakítása.

- **Mérések, értékelések**

Az előkészítő évfolyam munkája a mérés –értékelés-fejlesztés ciklikus folyamatának megfelelően szerveződik. A tanuló értékelése, az értékelésről történő visszajelzés minden esetben szükséges valamennyi érintett partner számára. A kompetenciaalapú fejlesztés elengedhetetlen eszköze az egyéni képességek feltérképezése, a fejlesztési törekvések kiértékelése, sőt a fejlesztésben résztvevők bevonása az értékelés továbbfejlesztésének folyamatába. Ez biztosítja a fejlesztés számára minél inkább felhasználható, a fejlesztésben részt vevők számára pedig az érthető visszajelzéseket.

A tanulói képességek mérése, értékelése, fejlesztése szempontjából az alábbi kompetencia-területeket tartjuk a legfontosabbaknak:

- tanulási technikák elsajátítása – tanulásmódszertan
- szövegértés, szövegalkotás képessége
- logikai képesség
- figyelemi képesség
- feladatértelmezési képesség
- kommunikációs képesség fejlesztése – szóbeli, írásbeli, metakommunikáció
- szociális képességek
- taneszközök használatának képessége

A program során végzendő mérések típusai és azok gyakoriságai a kollégiumi program során:

Mérés típusa	Mérőeszköz	Éves gyakorisága	Ideje az adott tanévben
---------------------	-------------------	-------------------------	--------------------------------

Szociális mérések	kérdőív	egy alkalom	folyamatos (családlátogatásokkal párhuzamosan)
Tantárgyi kompetencia mérések - Bemenet és kimenet Előkészítő évfolyam	szaktanárok által összeállított mérőlapok (matematika, történelem, irodalom-nyelvtan, idegen nyelv, nemzetiségi nyelv)	két alkalom	szeptember első két hetében májusig
Tantárgyi kompetencia mérések - Bemenet és kimenet 9-12. évfolyam	szaktanárok által összeállított mérőlapok (matematika, történelem, irodalom-nyelvtan, idegen nyelv, nemzetiségi nyelv)	két alkalom	szeptember első két hetében májusig
Általános kompetencia mérések 9-12. évfolyam	Országos kompetenciamérés 8. és 10. osztályos feladatlapjai (szövegértés, logika)	két alkalom	szeptember első két hetében májusig
Pszichológus felmérése Előkészítő évfolyam	Egyénenkénti beszélgetések	egy alkalom	október végéig
Fejlesztő pedagógus felmérése Előkészítő évfolyam	Fejlesztőpedagógus által összeállított mérőeszköz	egy alkalom	október végéig
Szociometriai mérések	kérdőív	egy alkalom	november-december

Az előkészítő év során rendszeresen elvégzendő feladatok

- Bemeneti és kimeneti tantárgyi kompetenciamérés, szociális és szociometriai mérés (szeptember közepéig), pszichológus és fejlesztő pedagógus mérései (október végéig)
- A mérések kiértékelése (szeptember harmadik hete)
- Értékek alapján a tanulók számára egyéni fejlesztési terv készítése (szeptember vége)
- Differenciált csoportok számára haladási és ütemterv készítése
- A tematikák és a középiskolai felvételi követelmények összhangjának ellenőrzése
- Egyéni fejlesztési napló vezetése a fejlesztésekkel párhuzamosan
- Félévente a szülők és tanulók felé szöveges értékelés küldése
- Negyedévente tanulói értékelőlap kitöltése
- Félévek végén:
 - a félév munkájának értékelése
 - a tanulók munkájának értékelése
 - a következő félévre a tanuló elé kitűzött egyéni célok megbeszélése és rögzítése a tanulóval kötendő megállapodásokban és az egyéni fejlesztési tervben

A 9-12. év során rendszeresen elvégzendő feladatok

- Bemeneti és kimeneti tantárgyi és általános kompetenciamérés, szociometriai mérés (szeptember közepéig)
- A mérések kiértékelése (szeptember harmadik hete)
- Értékek alapján a tanulók számára egyéni fejlesztési terv készítése (szeptember vége)
- Differenciált csoportok számára haladási és ütemterv készítése
- Egyéni fejlesztési napló vezetése a fejlesztésekkel párhuzamosan
- Félévente a szülők és tanulók felé tanulói értékelőlap küldése
- Félévek végén:
 - a félév munkájának értékelése
 - a tanulók munkájának értékelése
 - a következő félévre a tanuló elé kitűzött egyéni célok megbeszélése és rögzítése a tanulóval kötendő megállapodásokban és az egyéni fejlesztési tervben

Az oktatás struktúrája, célja

Alapvető pedagógiai elveink megkövetelték a tanítási-tanulási folyamat eszköz- és módszerváltását. Az alacsony hatásfokú frontális osztálymunka helyére a kooperatív tanulásszervezés, a készségfejlesztés és a projektek léptek. Az oktatás megszervezése során az alábbi szervezőelveket tekintjük kiindulópontnak:

- Multikulturális tartalmak megjelenése a tantervben
- Kiemelt figyelem fordítása az önértékelő és másokat értékelő képesség kialakítására és fejlesztésére (patrónusi, mentori beszélgetések, szöveges, írásos értékelések bevezetése, esetmegbeszélések)
- A tanórákon és foglalkozásokon megjelennek a differenciált tanulásszervezési módszerek (kooperatív tanulásszervezés, projektmódszer stb.).

Minden ember sokféle értelmi képesség lehetőségével születik. Ezek többsége azonban nem válik működőképes képességgé, mert az iskolai tanulás során nem használjuk ki igazán értelmi lehetőségeinket. Az iskolák többsége lényegében két képességet fejleszt, a nyelvit és a matematikait. A többivel a készségtárgyak foglalkoznak. Iskola előtt minden gyerek számára természetes önkifejezési eszköz a rajzolás, a táncolás, az éneklés, az iskolák elvégzése után azonban az emberek többsége már nem szereti ezeket a tevékenységeket végezni. Mindez azért káros, mert a többi értelmi képesség így műveletlen marad, illetve a világgal való kapcsolat szegényedik e miatt. Az iskolarendszer jelentősen meghatározza, hogy a diákokban milyen képességek erősödnek a tanulás során, ehhez azonban mindenkinek ismernie kell, hogy milyen jellegű képességek szunnyadnak benne.

A fentieket figyelembe véve a tanítási – tanulási folyamat során az alábbi értelmi képességek fejlesztését tartjuk fontosnak:

- **Nyelvi vagy verbális intelligencia**

A kollégium feladata, hogy a diákok megtanulják gondolataikat feltérképezni és fogalmi rendszerbe foglalni, illetve megtanulják gondolataikat nyelviileg is kifejezni.

- **Vizuális és térbeli intelligencia**

Szükséges a problémamegoldás mindazon eseteiben, amikor tárgyak és rendszerek képi megjelenítése elengedhetetlen.

- **Logikai- matematikai intelligencia**

A tudományos gondolkodásban használjuk, ezt mérjük az intelligencia tesztekben. Jellemzője, hogy általa a dolgokat rendszerben látjuk és észleljük közöttük az összefüggéseket.

- **Mozgási és fizikális intelligencia**

Sok tevékenységben elengedhetetlen pl. egy tárgy elkészítése, teniszlabda elütése.

- **Zenei intelligencia**

Minden gyerek zenei intelligenciája fejleszthető. A zenei olvasás gyakorlása segít az olvasás és a matematikai készségek fejlődésében.

- **Együttműködési (társas) intelligencia**

Az a képesség, amellyel másokat megérthetünk. Abból az alapvető képességből alakul ki, hogy képesek vagyunk felismerni a különbségeket a különböző emberek szándékai-ban és viselkedésében. Ez az intelligencia a társas készségek fejlődésében, a kooperáci-óban, valamint a mások iránti empátiában és a másokkal való tanulás képességében mu-tatkozik meg.

- **Tudatos, rendszerező (metakognitív) gondolkodás**

Ez az intelligencia az emberi intelligencia legfontosabb része, az a mód, ahogy eljutunk saját gondolatainkhoz és érzéseinkhez, illetve ahhoz, hogy miért tesszük a dolgokat. Fejlődése kulcsfontosságú a tanulás folyamatában, hogy tudjuk, hogyan tervezzük, ho-gyan hajtsuk végre feladatainkat, hogyan gyűjtsünk ismereteket, hogyan emlékezzünk, hogyan legyünk önálló személyiségek.

Felkészülés a felvételire

Az előkészítő év sikere az eredményes felvételi vizsgákkal és az év végi pozitív kom-petenciamérésekkel igazolható. A kiválasztó beszélgetések és feladatok értékelése után eddig elmondható, hogy – az eddigi gyakorlathoz hasonlóan – a programra jelentkező tanulók tanulmányi eredménye a közepes szintű vagy az alatti. A bemeneti felmérések után világosan láthatóak a fejlesztési területek és ezt követően nyílik lehetőség az egyéni fejlesztési tervek megállapítására és a fejlesztő munka megszervezésére.

A pedagógusok továbbképzése

A program végrehajtásához szükséges tudás megszerzése érdekében a következő terü-leteket előnyben részesíti intézményünk:

- Informatika
- Tánc, néptánc, vagy más mozgásművészet
- Mozgóképkultúra, művészeti nevelés
- Drámapedagógia, színházművészet
- Környezetvédelem, ökológia
- Mentálhigiéné
- Szakirányú másoddiploma
- Pedagógiai szakvizsga
- Késői írás-olvasás
- Tanulásmódszertan
- Patrónus tanár képzése
- Kommunikációs tréning

- Problémamegoldó tréning
- Csoportfejlesztő tréning
- Ön- és személyiség-fejlesztő tréning
- Konfliktuskezelő tréning

A pedagógusok együttműködési formái

A nevelőtestület tagjainak figyelniük kell a program során jelentkező problémákat, tapasztalatokat, és ezeket kicscsoportokban rendszeresen fel kell dolgozni. Ezért kiemelten kezeljük az ilyen önfejlesztő kicscsoportokat. Az oktatási-nevelési folyamat során alkalmazott tanári együttműködési formák:

- problémamegoldó fórumok (pl. osztálykonferencia)
- értékelő esetmegbeszélések
- hospitálásra épülő együttműködő megbeszélések:
- a délelőtti dominanciával bíró patrónus a délutáni foglalkozásokon
- délutáni patrónus a délelőtti tanítási órák alkalmával
- mindkét patrónus a tanulók egyéb foglalkozásain
- negyedéves értékelő értekezletek
- fejlesztő megbeszélések
- belső elektronikus levelezési lista

Tevékenységszisztemünk

Kollégiumunkban - a Kollégiumi nevelés országos alapprogramjának megfelelően – tanulóink kötelező, kötelezően választott és szabadon választható foglalkozásokon vesznek részt.

Kötelező foglalkozások

- **Szilenciumi foglalkozások**

Aktív tanári segítséggel az intézmény pedagógiai szellemének megfelelő módszerek alkalmazása mellett megvalósuló tanulási foglalkozás, melynek fő célja a tanulók tanórára történő felkészülésének biztosítása.

- **Csoportfoglalkozások**

A tanulócsoporthoz heti foglalkozásait éves tematika szerint szervezzük. Tanulóink számára a 36/2009. (XII. 23.) OM rendelet által előírt témaköri tartalmak a következők:

Témakör	Óra-szám	Cél
A tanulás tanítása	3	Ismeretszerzés a megismerési és gondolkodási képességek fejlesztésére, valamint arra, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a helyes tanulási módszereket.
Erkölcsei nevelés	2	Az alapvető erkölcsi normák megismertetése, elfogadtatása, valamint ezen normák beépülésének elősegítése a tanulók mindennapi életébe.
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	2	Az iskolai tanulmányokra alapozva, a nemzeti, népi kultúránk értékeinek, hagyományainak megismerése.
Állampolgárságra, demokráciára nevelés	2	A demokratikus jogállam működésének, az abban való állampolgári részvétel jelentőségének megértése.
Önismeret és társas kultúra fejlesztése	1	Az önismeret gazdag és szilárd, elméleti és tapasztalati alapjainak kialakulása.
Családi életre nevelés	1	Harmonikus családi minták, értékek közvetítése a felelős párkapcsolatok kialakításához, és a családi életben felmerülő konfliktusok kezeléséhez.
Testi és lelki egészségre nevelés	2	A helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stressz kezelés módszereinek megismerésére és alkalmazására való nevelés.
Felelősségvállalás, önkéntesség	2	Szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítása.
Fenntarthatóság, környezettudatosság	2	A tanulók felkészítése a környezettel kapcsolatos állampolgári jogaik és kötelezettségeik gyakorlására.
Pályaorientáció	2	A tanulók életkorához igazodó, átfogó kép nyújtása a munka világáról.
Gazdasági és pénzügyi nevelés	2	A tanulók felismerjék saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a fogyasztás, és a pénz világa területén.
Médiatudatosságra nevelés	1	A média működésének és hatásmechanizmusának ismerete.

- **Egyéni foglalkozások**

Az Arany János Kollégiumi Programban résztvevő diákok számára biztosított, egyénre szabott középiskolai előkészítő tevékenység és pályaorientációs tanácsadás.

- **Közösségépítő foglalkozások**

Kollégiumi ünnepélyek, rendezvények, közösségi munkák

A kötelező foglalkozások heti átlagos óraszámát a tanuló szempontjából 14 óra, azonban a program által előírt egyéni foglalkozásokat ezt a tanulói igényeknek megfelelően módosíthatják.

A kötelezően választott foglalkozások heti átlagos óraszámát a tanuló szempontjából 1 óra, mely foglalkozásokra szakkörbörze keretében jelentkezhetnek tanulóink. A tanuló döntheti el, hogy a kollégiumi programkínálatból melyiket választja. Miután kiválasztotta, utána kötelező számára a részvétel is. A tanuló szakköri foglalkozáson történő jelenlétét erre a célra rendszeresített kiskönyvben regisztrálja, melyet a szakkört tartó tanár kézjegyével hitelesít. A kötelezően választandó foglalkozások köre a tanulói igények, és a tanári kompetenciák szerint évente változhat.

Szabadon választható foglalkozások

Az e pontban felsorolt foglalkozásokon a részvétel nem kötelező, alkalmi jellegű. Ilyenek a különböző versenyek, bajnokságok, műveltségi és egyéb vetélkedők, a filmklub, könyvtári programok, hangverseny látogatások, mozi látogatások, tárlatok és különböző kiállítások megtekintése, színházlátogatás valamint Pécs város és a régió gazdag kulturális programkínálata által nyújtott egyéb rendezvények (A tanulói igények és az intézményi lehetőségek szerint).

Könyvtári szolgáltatásaink:

- olvasótermi szolgálat
- folyóirat olvasóterem
- Internet hozzáférés
- nyomtatási, fénymásolási lehetőség
- könyvtári rendezvények, foglalkozások, előadások szervezése
- olvasóestek, éjszakák szervezése

Szervezeti formák

• Egyének:

Kollégiumunk a személyközpontúság jegyében kezeli az egyént, vagyis tudomásul veszi, hogy minden tanulója más, sajátos tulajdonságokkal, személyiségjegyekkel bír. Ezért arra törekszünk, hogy megismerjük tanulóink értékeit, gyengéit, problémáit és megtaláljuk számukra az optimális fejlesztés lehetőségeit.

E munkában kiemelkedő szerepet játszanak a csoportvezető nevelőtanárok, akik:

- minden tanév kezdetekor helyzetelemzést készítenek a csoportjukban lévő tanulókról

- figyelemmel kísérik a tanulócsoporthoz tartozó tanulók helyzetének alakulását
- együttműködnek a többi csoportvezető nevelőtanárral, az iskolával, a szülőkkel és a programban résztvevő partnerekkel
- értékelik a csoportjukban lévő tanulók helyzetét, fejlődését, követik annak változásait

- **Csoportok:**

Kollégiumunkban igen sokféle formális és informális szerveződésű csoport működik. Törekszünk arra, hogy a spontán létrejövő informális szerveződések érdekeinek, szükségleteinek figyelembevételével alakítsuk meg formális csoportjainkat.

1. Tanulócsoporthoz tartozó: 1-1 nevelőtanárhoz tartozó, 32 főt meg nem haladó tanulói csoport
2. Érdeklődés szerint szervezett szakkörök, klubok, tanulói körök
3. Szobaközösségek: 1-5 fős csoportok

1. Nagycsoportok: a különböző évfolyamokhoz tartozó, a programban résztvevő tanulói csoportok

- **Közösségek:**

Nevelőmunkánk alapvető követelménye, hogy a gondjainkra bízott egyének és csoportok fejlődjenek. Célunk, hogy a csoportok fejlődése lehetőség szerint a közösségi szintre jusson, ahol a csoporttagokat a kollégiuméval szinkronban lévő közös értékrend, az önirányítás igénye és képessége, továbbá gazdag tevékenységrendszer fűzi össze.

A jól működő közösségek biztosítják az egyén számára azt a közeget, amelyben az önmaga és társai számára is leginkább hasznos magatartás- és tevékenységformákat elsajátíthatja. Az egyéni és a közösségi nevelés így nem csupán kiegészítik, de feltételezik egymást.

Végrehajtandó feladataink

A nevelő-oktató munka fejlesztése

Kollégiumi nevelőmunkánk alapvető feladatainak egyike, hogy segítse a ránk bízott tanulókat abban, hogy értelmi képességeik fejlődjenek, tanulmányi munkájuk eredményesebbé váljon, tanulási motivációjuk erősödjön.

Ennek érdekében:

- folyamatosan fejlesztjük a tanulóink tanulási tevékenységeinek kereteit
- éves munkatervben rögzítjük a tanulmányi munka terén elvégzendő feladatokat, felelőse az e területet programfelelőse
- a nevelőtanári munka minőségének javítása érdekében a továbbképzéseken való részvétel biztosítása

A kollégium szocializációs funkcióinak fejlesztése

A kollégium kiváló lehetőség biztosíthat arra, hogy működésével sok vonatkozásban modellezze a társadalmat. Így hatékony szocializációs színteret jelenthet tanulói számára.

Ennek érdekében szükséges:

- érdekeink képviselése, követelményrendszerünk tudatosítása
- tevékenységrendszerünk, eszközrendszerünk, ellenőrzési-értékelésimínőségbiztosítási rendszerünk, integrációs pedagógiai rendszerünk, továbbá szervezeti formáink rendszeres, a záradékban meghatározottak szerinti felülvizsgálata
- a demokratizmus érdekérvényesítéséhez és a közszereplésekhez szükséges ismeretek, jártasságok, készségek elsajátítási lehetőségének megteremtése az azt igénylő kollégisták számára
- a kollégium lakóhelyiségeinek otthonosabbá, barátságosabbá tétele

Pályaorientáció

Pályaorientációs munkánk szorosan kapcsolódik a tehetségfejlesztéshez és a felzárkóztatáshoz, azoknak szerves részét képezi. Segítjük tanulóinkat az önálló életkezdésben, karrierjük megtervezésében. A pályaorientációban együttműködik az iskolai szociális munkás a nevelőtestület tagjaival. Az önálló életkezdéshez személyre szabott segítséget nyújtunk a csoportfoglalkozásokon, szakkörökön és egyéb kollégiumi foglalkozásokon, továbbá a munkaügyi központtal való együttműködés révén.

22. A pedagógiai program érvényességével, módosításával, nyilvánosságával kapcsolatos egyéb intézkedések

A pedagógiai program érvényességi ideje

Ezen pedagógiai program érvényességi ideje öt tanévre szól.

A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

- A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.
- A 2020-2021. tanév során a nevelőtestületnek el kell végeznie a pedagógiai program teljes – minden fejezetre kiterjedő – felülvizsgálatát, értékelését, és szükség esetén a pedagógiai programot módosítani kell, vagy teljesen új pedagógiai programot kell kidolgoznia.

A pedagógiai program módosítása

- A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet:
- az intézményvezető
- a nevelőtestület legalább 50%-a
- a nevelők szakmai munkaközösségei
- a szülői munkaközösség
- az intézmény fenntartója
- A tanulók a pedagógiai program módosítását a diák-önkormányzati képviselői útján a tantestületnek javasolhatják.
- A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető jóváhagyásával válik érvényessé.
- A pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra vagy a működtetőre a jogszabályi előírásokon felül többletkötelezettség hárul, be kell szerezni a fenntartó egyetértését.
- A módosított pedagógiai programot a jóváhagyást követő tanév szeptember első napjától a kilencedik évfolyamtól kezdve felmenő rendszerben kell bevezetni.

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

- Az intézmény pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára hozzáférhető.
- A házirend elolvasható az intézmény honlapján. Az intézményi honlap internet címe: www.gandhigimi.hu
- A pedagógiai programról minden érdeklődő tájékoztatást kérhet az intézmény igazgatójától, igazgatóhelyetteseitől, kollégiumvezetőtől.
- A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:
- az intézmény honlapján
- az intézmény fenntartójánál
- az intézmény irattárában

- az intézmény vezetőjénél

23. A pedagógiai program elfogadására és jóváhagyására vonatkozó záradékok

A **Gandhi Gimnázium, Kollégium és Alapfokú Művészeti Iskola** pedagógiai programját az intézmény diákönkormányzata a 2020. augusztus 24. napján tartott ülésén véleményezte és elfogadásra javasolta.

.....
Óvári Károly
DÖK patronáló tanár

A **Gandhi Gimnázium, Kollégium és Alapfokú Művészeti Iskola** pedagógiai programját az intézmény szülői közössége a 2020. augusztus 24. napján tartott ülésén véleményezte és elfogadásra javasolta.

.....
Zeleiné Harmath Andrea
Szülői Közösség nevében

A **Gandhi Gimnázium, Kollégium és Alapfokú Művészeti Iskola** pedagógiai programját a nevelőtestület a 2020. augusztus 31. napján tartott ülésén elfogadta.

.....
Ignác István
Intézményvezető

A **Gandhi Gimnázium, Kollégium és Alapfokú Művészeti Iskola** pedagógiai programját a mai napon jóváhagytam.

Pécs, 2020. augusztus 31.

.....
Virág Bertalan
Gandhi Gimnázium Közhasznú Nonprofit Kft.
Ügyvezető igazgató